



---

# **Innst. O. nr. 45**

**(2007-2008)**

**Innstilling til Odelstinget  
fra næringskomiteen**

Ot.prp. nr. 20 (2007-2008)

---

**Innstilling fra næringskomiteen om lov om forvaltning av viltlevande  
marine ressursar (havressurslova)**



## Innhold

	Side		Side
<b>1. Hovedinnholdet i proposisjonen .....</b>	5	6.1.5 Høyringsfråsegner og vurderingane til departementet .....	15
1.1 Sammendrag .....	5	6.2 Komiteens merknader .....	16
1.2 Komiteens merknader .....	6		
<b>2. Bakgrunn for lovarbeidet .....</b>	6	<b>7. Ilandføringsplikt, bifangst, administrativ inndraging av fangst ..</b>	18
2.1 Sammendrag .....	6	7.1 Sammendrag .....	18
2.1.1 Havressurslovutvalet - oppnemning og mandat .....	6	7.1.1 Ilandførings- og utkastreglar .....	18
2.1.2 Høyringar .....	6	7.1.2 Bifangstreglar .....	18
2.2 Komiteens merknader .....	7	7.1.3 Sports- og rekreasjonsfiske (fritidsfiske) .....	19
<b>3. Verkeområdet for havressurslova .....</b>	7	7.1.4 Administrativ inndraging av fangst .....	19
3.1 Sammendrag .....	7	7.1.5 Helgedagsfreding .....	21
3.1.1 Det saklege verkeområdet .....	7	7.2 Komiteens merknader .....	21
3.1.2 Dei stadlege og personelle verkeområda .....	8	<b>8. Ein heilskapleg ressurskontroll .....</b>	22
3.2 Komiteens merknader .....	8	8.1 Sammendrag .....	22
<b>4. Grunnleggjande prinsipp for forvaltning av viltlevande marine ressursar .....</b>	9	8.1.1 Kontroll og handheving .....	22
4.1 Sammendrag .....	9	8.1.2 Høyringsfråsegner og vurderingane til departementet .....	24
4.1.1 Formålet med lova .....	9	8.1.3 Ansvar til salslaga .....	25
4.1.2 Økosystembasert forvaltning av viltlevande marine ressursar .....	9	8.1.4 Enkelte tekniske reglar med kontrollformål .....	26
4.1.3 Forvaltningsprinsippet i havressurslova .....	10	8.2 Komiteens merknader .....	27
4.1.4 Avgifter .....	11	<b>9. Straff, straffeprosessuell inndraging, lovbrøtgebyr og tvangsmulkt .....</b>	28
4.2 Komiteens merknader .....	12	9.1 Sammendrag .....	28
<b>5. Marin bioprospektering - marine genressursar .....</b>	12	9.1.1 Spørsmålet om å vidareføre det generelle straffansvar i saltvassfiskelova .....	28
5.1 Sammendrag .....	12	9.2 Komiteens merknader .....	30
5.1.1 Forslaget frå havressurslovutvalet .....	12	<b>10. Konsekvensar .....</b>	30
5.1.2 Vurderingane til departementet .....	12	10.1 Sammendrag .....	30
5.2 Komiteens merknader .....	13	10.1.2 Distrikts- og regionalpolitiske konsekvensar .....	31
<b>6. Regulering av ressursuttaket .....</b>	14	10.2 Komiteens merknader .....	31
6.1 Sammendrag .....	14	<b>11. Forslag fra mindretall .....</b>	31
6.1.1 Gjeldande rett - kvoteregulerte fiske- og fangstverksemder .....	14	<b>12. Komiteens tilråding .....</b>	32
6.1.2 Gjeldande rett - ikkje-kvoteregulerte fiske- og fangstverksemder .....	14		
6.1.3 Gjeldande rett - reguleringsråd og høyring .....	15	<b>Vedlegg:</b>	
6.1.4 Forslaget frå havressurslovutvalet .....	15	<b>Brev fra Fiskeri- og kystdepartementet v/statsråden til næringskomiteen, datert 12. mars 2008 .....</b>	44





# Innst. O. nr. 45

(2007-2008)

## Innstilling til Odelstinget fra næringskomiteen

Ot.prp. nr. 20 (2007-2008)

### Innstilling fra næringskomiteen om lov om forvaltning av viltlevande marine ressursar (havressurslova)

Til Odelstinget

#### 1. HOVEDINNHOLDET I PROPOSISJONEN

##### 1.1 Sammendrag

Regjeringa gjer i proposisjonen framlegg om ei ny lov om forvaltning av viltlevande marine ressursar (havressurslova). Lova avløyser lov 3. juni 1983 nr. 40 om saltvannsfiske mv.

Lovforslaget svarar i hovudsak til forslaget frå havressurslovutvalet, jf. NOU 2005: 10 Lov om forvaltning av viltlevande marine ressursar. Forslaget frå utvalet har i hovudtrekk fått brei og solid støtte frå høyringsinstansane.

Formålet med lova er å sikre ei berekraftig og samfunnsøkonomisk lønsam forvaltning av dei viltlevande marine ressursane og det tilhøyrande genetiske materialet og å medverke til å sikre sysselsetjing og busetjing i kystsamfunna. Dette viser at lova både er ei næringslov og ei miljølov, og at dette heng tett saman.

Lova har fleire viktige nyvinningar. Det viktigaste er at lova skal gjelde for alle viltlevande marine ressursar og tilhøyrande genetisk materiale. Havressurslova regulerer såleis ikkje berre næringsverksmd knytt til dei tradisjonelle ressursane. Lova skal også leggje til rette for å regulere og forvalte nye ressursar som ikkje har vore omfatta av saltvassfiskelova.

Lova viser dei folkerettslege pliktene våre til å forvalte ressursane på ein ansvarleg måte, og etablerer eit system for å implementere desse pliktene i nasjonal forvaltning.

Lova innfører forvaltningsprinsippet som ein grunnleggjande regel i forvaltninga av dei viltlevande marine ressursane.

Lova slår fast at retten til dei viltlevande marine ressursane ligg til fellesskapet i Noreg. Dette etablerer ikkje nokon statleg eigedomsrett til ressursane i juridisk forstand, men er eit klart uttrykk for statens ansvar og rett til å forvalte ressursane til beste for fellesskapet.

Lova innfører ei generell ilandføringsplikt for all fisk. Dette er ei innskjerping samanlikna med gjeldande rett, der ilandføringsplikt er fastsett i forskrift og berre gjeld dei kommersielt viktigaste ressursane.

Lova fører vidare og oppdaterer reglane om regulering av ressursuttaket.

Lova styrker reglane om tilrettelegging for og gjennomføring av ressurskontroll, særleg ut frå behovet for reglar retta mot ulovlege, urapporterte og uregulerte fiskeaktivitetar (UUU-aktivitetar).

Lova innfører ein heimel til sporing av fangst for å få til ein betre ressurskontroll. Lova utvidar registreringsordninga for kjøparar og innfører ein heimel til å fastsetje forskrift om registreringsplikt for alle som tek i mot fangst i første hand. Kontrollkompetansen til Fiskeridirektoratet vert ført vidare og presisert på fleire punkt. Salslaga får heimel til å krevje tilgang til enkelte stader og opplysningar når dei gjennomfører ressurskontroll.

Det vert gjort framlegg om fleire endringar i reglane om hausting frå fartøy som ikkje er merkeregistrerte (fritidsfiske). Det vert mellom anna innført ei omsetningsgrense for slikt fiske.

Lova innfører heimel til å påleggje tvangsmulkt for å sikre at føresegner fastsette i eller i medhald av lova vert haldne.

Lova gjev vidare heimel til å påleggje lovbrotsgebyr ved aktlause eller forsettlege brot på føresegner fastsette i eller i medhald av lova. Med dette vi-

darefører vi i havressurslova ei tilsvarande føresegn i deltakarlova som gjev heimel til å påleggje lovbrotsgebyr ved brot på fiskerilovgjevinga generelt. Departementet tek sikte på å nytte lovbrotsgebyr for å få til ei delvis avkriminalisering av saker som i dag vert melde til politiet, men som har eit mindre omfang. Terskelen for å melde lovbrotsgebyr til politiet vert dermed heva.

## 1.2 Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Gunvor Eldegard, Sigrun Eng, Steinar Gullvåg, Sigvald Oppebøen Hansen og Arne L. Haugen, fra Fremskrittspartiet, Hans Frode Kieland Asmyhr, Kåre Fostervold og Øyvind Korsberg, fra Høyre, Torbjørn Hansen og Elisabeth Røbekk Nørve, fra Sosialistisk Venstreparti, Inge Ryan, fra Kristelig Folkeparti, Ingebrigt S. Sørffonn, fra Senterpartiet, lederen Ola Borten Moe, og fra Venstre, Leif Helge Kongshaug, viser til proposisjonen, med framlegg om ny lov om forvaltning av villlevande marine ressursar (havressurslova).

Komiteen viser til at formålet med havressursloven skal være å sikre en bærekraftig og samfunnsøkonomisk lønnsom forvaltning av de villlevande marine ressursene og det tilhørende genetiske materialet og å medvirke til å sikre sysselsetting og bosetting langs kysten. Komiteen er enig i at loven både skal sikre nærings- og miljøinteresser.

For så vidt angår de kapitler og underkapitler som ikke er omtalt i innstillingen, har komiteen ingen merknader til og slutter seg til forslaget fra Regjeringen i Ot.prp. nr. 20 (2007-2008).

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til at Regjeringen med dette lovforslaget sørger for at vi for første gang får et lovverk som omfatter alle organismene i havet, og som legger opp til en helhetlig forvaltning av villlevande marine ressursar. Loven, som har flere viktige nyvinninger, vil også styrke ressurskontrollen, noe som er en kjernesak for Regjeringen.

Lovforslaget bygger i stor grad på forslagene fra Havressursutvalget, som ble oppnevnt 14. mars 2003.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at lovforslaget i stor grad bygger på forslaget fra havressursutvalget, opprettet av regjeringen Bondevik II ved kongelig reso-

lusjon 14. mars 2003, og skal avløse saltvannsfiske-loven. Den nye havressursloven skal sikre en bærekraftig og samfunnsøkonomisk lønnsom forvaltning av de villlevande marine ressursene og det tilhørende genetiske materialet, og medvirke til å sikre sysselsetting og bosetting langs kysten.

Disse medlemmer mener utstrakt bruk av fullmaktslovgivning er uheldig da loven blir ufullstendig og gir liten forutsigbarhet for de næringsdrivende.

## 2. BAKGRUNN FOR LOVARBEIDET

### 2.1 Sammendrag

#### 2.1.1 *Havressurslovutvalet - oppnemning og mandat*

Ved kongeleg resolusjon vart det 14. mars 2003 oppnemnt eit utval for å gå gjennom gjeldande reglar om norsk regulering av fiske og fangst. Mandatet til utvalget, og bakgrunn og omsyn som havressurslovutvalet skulle leggje vekt på i arbeidet er utførleg omtala i proposisjonen.

Det vart oppretta ei referansegruppe av partar som saka vedkjem - departement og etatar, universitets- og forskingsmiljø, miljøorganisasjonar, regionale organisasjonar og representantar frå næringa. Referansegruppa har kome med innspel til utvalet undervegs.

#### 2.1.2 *Høyringar*

Havressurslovutvalet leverte utgreiinga si 9. juni 2005. Utreiinga er trykt som NOU 2005:10. Det viktigaste i forslaget frå utvalet er utviding av lova sitt verkeområde frå tradisjonelt fiske og tradisjonell fangst til å omfatte all utnytting av alle villlevande marine ressursar og tilhøyrande genetisk materiale. Den 24. juni 2005 sende Fiskeri- og kystdepartementet NOU 2005:10 Lov om forvaltning av villlevande marine ressursar på høyring. Høyringsfristen var 1. november 2005.

Departementet fann under arbeidet med ny havressurslov at det var nokre spørsmål som havressurslovutvalet ikkje hadde drøfta og som departementet ønskte å sende på høyring med sikte på regulering i havressurslova. I høyringsnotat av 7. juli 2006 gjorde difor departementet framlegg om føresegnar i havressurslova om salslaga sitt ansvar for ressurskontroll og heimel for inndraging overfor landanlegg. Høyringsfristen var 1. september 2006.

Fiskeridirektoratet foreslo i høyringsfråsegna si til NOU 2005:10 at havressurslova skal ha reglar om sporing av fangst og registrering av førstehandsmottakarar, begge på grunn av omsynet til ressurskontroll og ulovleg, urapportert og uregulert fiske (UUU-fiske). Felles for forslaga er at utvikling av sli-

ke reglar vil gjere styresmaktene i stand til å føre ein betre og meir effektiv ressurskontroll, og at forslaga dekkjer behov som allereie har oppstått. Departementet ønskte å følgje opp desse forslaga, og sende dei på høyring 31. oktober 2006. I høyringsnotatet gjorde departementet framlegg om heimlar i havressurslova til forskriftsføresegner om sporing av fangst og registrering av førstehandsmottakarar. Notatet vart sendt på høyring med høyringsfrist 22. desember 2006.

## 2.2 Komiteens merknader

Komiteen merker seg at NOU 2005:10 Lov om forvaltning av viltlevende marine ressurser ble sendt på høring 24. juni 2005, og at Fiskeri- og kystdepartementet i høyringsnotat av 7. juli 2006 gjorde framlegg om bestemmelser om salgslagenes ansvar for ressurskontroll og hjemmel for inndragning overfor landanlegg. Komiteen merker seg at forslag om regler om sporing av fangst og registrering av førstehandsmottakere ble sendt på høring 31. oktober 2006.

## 3. VERKEOMRÅDET FOR HAVRESSURSLOVA

### 3.1 Sammendrag

#### 3.1.1 *Det saklege verkeområdet*

Eit viktig mål med å revidere fiskerilovgjevinga er å utvide verkeområdet for lova til å omfatte alle viltlevende marine ressurser. I dag regulerer saltvassfiskelova fiske i sjøen med unntak av anadrome laksefisk. Med fisk forstår vi her også pigghudar og skal- og blautdyr. Artar som fell utanfor denne opprekninga og botnfaste artar og tilhøyrande genetiske ressurser er såleis ikkje regulerte i saltvassfiskelova.

Havrettskonvensjonen gjev kyststaten suverene rettar over alle levande og ikkje-levande naturforekomstar i vatnet over havbotnen, på havbotnen og i undergrunnen i den økonomiske sona. Det same gjeld for anna verksemd med sikte på økonomisk utnytting og utforsking av den økonomiske sona.

Forslaget frå utvalet til ny havressurslov inneber at det saklege verkeområdet vert utvida slik at ein får ei felles forvaltning for alle viltlevande marine organismar. Utvalet har foreslått at lova skal gjelde "all utnyttelse av viltlevende marine ressurser og tilhørende genetisk materiale". Lova vil dermed i tillegg til sjøpattedyr, fisk, pigghuder og skall- og blautdyr som i dag, kunne regulere utnytting av mellom anna mikroorganismar, svamp, planteplankton, koraller og tang og tare, og anadrome artar. Utvalet foreslår vidare at botnfaste artar etter havrettskonvensjonen art. 77 nr. 4 må omfattast av havressurslova. Botnfaste artar har hittil vore omfatta av kontinentalsokkelo-

va. Med den teknologiske utviklinga og forskning på stadig større havdjup, er det sannsynleg at fleire botnfaste artar vil kunne vekke kommersiell interesse. Det same gjeld andre artar og organismar på og under havbotnen, og genetisk materiale i dette området.

Den mest tradisjonelle utnyttinga av viltlevande marine ressurser er biomasseuttak i form av fiske, fangst, sanking og plukking. Utvalet foreslår at lova i tillegg til sjølve haustinga også skal gjelde for "omlasting, levering, landing, mottak, transport, oppbevaring og omsetning for å kontrollere at høsting er i samsvar med bestemmelser fastsatt i eller i medhold av loven", jf. forslaget til § 1-2 andre ledd.

Utvalet viser til at det ikkje berre er såkalla ulovleg, urapportert og uregulert haustingsverksemd (UUU-fiske) i internasjonalt farvatn som svekkjer effektiviteten til nasjonale og internasjonale forvaltningsvedtak. Det gjeld også aktivitet som direkte eller indirekte støyr eller legg til rette for at slik hausting kan skje. Utvalet foreslår difor ein heimel til å hindre norske leveringar av støttetjenester til utanlandsk haustingsverksemd som vert driven i strid med norske eller samarbeidande kyststatars ressursforvaltingsinteresser innanfor regionalt samarbeid. Utvalet går inn for at lova også skal gjelde for "annen aktivitet" enn det som er nemnt ovanfor dersom slik aktivitet "har betydning for forvaltningen og utnyttelsen av viltlevende marine ressurser", jf. forslaget til § 1-2 tredje ledd.

Departementet sluttar seg til forslaget frå utvalet om å utvide det saklege verkeområdet for lova. Å samle forvaltninga av alle viltlevande marine ressurser og tilhøyrande genetisk materiale i ei lov, harmonerer med det overordna målet om ei berekraftig og økosystembasert forvaltning. Departementet foreslår difor at lova skal gjelde "all hausting og anna utnytting av viltlevende marine ressurser og tilhøyrande genetisk materiale", jf. § 3 første ledd.

Departementet kan ikkje sjå at ei slik utviding rettsleg sett er noko problem då Noreg som kyststat, på kontinentalsokkelen og innanfor den økonomiske sona, har suverene rettar over naturressursane med omsyn til å undersøkje eller utnytte desse ressurser. Når det gjeld genetisk materiale, vil departementet peike på at då havrettskonvensjonen vart til, vart ikkje utnytting av genetisk materiale i havet nemnt i traktaten. I art. 56 (1) (a) er det likevel snakk om "så vel levende som ikke-levende naturforekomster i vannmassene over havbunnen, på havbunnen og i undergrunnen". Reint språkleg kan vi forstå dette slik at genetisk materiale er omfatta. Det er vanskeleg å sjå grunnar til at ei slik utnytting skal falle utanfor kyststatens reguleringsrett.

Utvidinga av det saklege verkeområdet inneber at nye aktivitetar som marin bioprospektering og utnytting av marine genressurser vert omfatta av verke-

området for lova, i tillegg til aktiviteter som indirekte utnyttar ressursane. Dei materielle føresegnene i lova og dei andre fullmaktene vedkomande kvotar, kontroll og tekniske reguleringar kan nyttast på all aktivitet som krev tilgang til og/eller uttak av ein viltlevande marin ressurs så langt dei høver. Departementet sluttar seg også til forslaget frå utvalet om å ikkje ha ei nedre grense for kva som er omfatta av verkeområdet for lova.

Utvalet har både i utgreiinga og i lovforslaget langt på veg nytta uttrykka "hausting" og "haustingsverksemd" i staden for fiske, fangst og fiskeri. Departementet foreslår i tillegg å ta inn omgrepet "anna utnytting" i verkeområdeføresegna for å presisere at lova ikkje berre gjeld for sjølve haustinga, men også for aktivitetar knytte til denne, både før og etter haustinga.

Departementet meiner at det vil vere tenleg at avgrensinga mot anadrome artar går direkte fram av lova. Anadrome laksefiskar skal definerast på same måte som i lakse- og innlandsfisklova.

Det kan oppstå grensdragingar mellom lov om akvakultur av 17. juni 2005 og havressurslova blant anna når det gjeld lagring av villfanga fisk og skalddyr. Korleis denne grensa skal trekkjast følgjer nærare av Ot.prp. nr. 61 (2004-2005).

Departementet sluttar seg elles til dei avgrensingar utvalet gjer.

Etter at utvalet la fram innstillinga si er det saklege verkeområdet for saltvassfiskelova utvida som følgje av lovendring av 22. desember 2006, jf. Ot.prp. nr. 98 (2005-2006). Det vart etter desse endringane presisert at det saklege verkeområdet for lova også skal gjelde generelt for mottak og levering av forsynings- og støttetenester. Endringane vart gjort for å følgje opp tiltaka mot UUU-fartøy på havet. Desse endringane vert førte vidare i § 3 andre ledd.

Når det gjeld forholdet mellom havressurslova og den kommande naturmangfaldlova, vil den alminnelege forvaltninga av viltlevande marine ressursar og tilhøyrande genetisk materiale verte gjort med heimel i havressurslova, slik det er bestemt mellom anna i forvaltningsprinsippet. Føresegnene i naturmangfaldlova om formål og alminnelege prinsipp for berekraftig bruk vil supplere havressurslova i vurderingar og avgjerder styresmaktene gjer om hausting etter havressurslova.

### 3.1.2 *Dei stadlege og personelle verkeområda*

Departementet foreslår i hovudsak å vidareføre det stadlege verkeområdet i saltvassfiskelova. Lova gjeld etter § 4 første ledd såleis på norsk fartøy, på norsk landterritorium unnateke Jan Mayen og Svalbard, i norsk sjøterritorium og indre farvatn, på den

norske kontinentalsokkelen og i område oppretta med heimel i sonelova §§ 1 og 5.

Utvalet foreslår som ein følgje av utvidinga av det saklege verkeområdet for lova at det geografiske verkeområdet for havressurslova også skal omfatte kontinentalsokkelen. Kyststaten har såleis suverene rettar til å utnytte naturførekomstane på kontinentalsokkelen, og ingen statar kan drive slik verksemd på kontinentalsokkelen utan uttrykkeleg samtykke frå kyststaten. Departementet meiner difor det er uproblematisk at den nye havressurslova skal gjelde også på kontinentalsokkelen.

Departementet meiner at havressurslova på same måte som saltvassfiskelova bør gjelde for territorialfarvatnet ved Svalbard. Systemet etter havressurslova for sjøterritoriet og indre farvatn utanfor Svalbard, vert då slik at reguleringar som gjeld "saltvannsfiske og fangst av ikke stedeegne sjøpattedyr" framleis kan fastsetjast med heimel i svalbardlova § 4, medan forvaltninga av andre organismar enn saltvassfisk, krepsdyr og ikkje-stadeigne sjøpattedyr skjer med heimel i svalbardmiljølova og havressurslova. Kompetanse til å fastsetje rapporteringsreglar for alle fartøy i sjøterritoriet ved Svalbard, som no er heimla i saltvassfiskelova, kan såleis vidareførast med heimel i havressurslova. Slike føresegner kan også fastsetjast med heimel i svalbardlova. Lova vil vidare gjelde for soner oppretta i medhald av lov om Noregs økonomiske sone § 1 og § 5.

Departementet meiner at det personelle verkeområdet for havressurslova i hovudsak skal vidareføre gjeldande rett etter saltvassfiskelova. Det er gjort endringar i føresegna med sikte på å gjere lovverket tydelegare og enklare. Føresegnene om personelt verkeområde er samla i § 5.

### 3.2 **Komiteens merknader**

Komiteen viser til at lovens saklige virkeområde utvides i forhold til saltvannfiskeloven, slik at havressursloven skal gjelde for all høsting og annen utnyttelse av viltlevende marine ressursar og tilhørende genetisk materiale, noe komiteen støtter.

Komiteen støtter forslaget om i hovudsak å vidareføre det stedlige og personelle virkeområdet til saltvannfiskeloven. Komiteen viser til at havressurslovens stedlige virkeområde utvides til også å gjelde på kontinentalsokkelen, og sluttar seg til dette.

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet mener at nytt næringsregelverk ikkje skal legge ytterligere byrder på næringsdrivende som gir særnorske konkurranseulempar. Disse medlemmer mener at næringsregelverk skal skape forutsigbarhet, og at modernisering av regelverk skal skape klarhet og innbære forenkling.



## 4. GRUNNLEGGJANDE PRINSIPP FOR FORVALTNING AV VILTLEVANDE MARINE RESSUR SAR

### 4.1 Sammendrag

#### 4.1.1 *Formålet med lova*

Saltvassfiskelova set ei rettsleg ramme for forvaltninga av fiskeressursane og tilviser saman med mellom anna deltakarlova, kva for verkemiddel som kan nyttast i forvaltninga. Kva som er ei tenleg og rasjonell forvaltning og utnytting av ressursane og korleis nærings- og distriktsomsyn skal vektleggjast, kan variere ut frå politisk ståstad. Det er også ein sentral del av dei politiske vurderingane å avgjere fordelinga av kvotar mellom gruppene. Forvaltninga har søkt å balansere omsynet til ei forsvarleg og berekraftig forvaltning med omsynet til framsyn og stabilitet for næringa som haustar av bestandane.

Departementet meiner at havressurslova bør ha ei eiga formålsføresegn. Utvalet har foreslått ei formålsføresegn som fortel at havressurslova både er ei næringslov og ei miljølov. Departementet er samd i at dette er vesentleg, men har likevel valt ei litt anna formulering enn utvalet.

Departementet foreslår at formålet med havressurslova skal vere å sikre ei berekraftig og samfunnsøkonomisk lønsam forvaltning av dei viltlevande marine ressursane og det tilhøyrande genetiske materialet og å medverke til å sikre sysselsetjing og busetjing i kystsamfunna, jf. § 1.

Ei berekraftig forvaltning skal sikte mot ei langsiktig utnytting og bevaring av ressursane som på beste måte legg til rette for høgast mogleg avkastning av ressursane. I tillegg er det ein viktig del av ei berekraftig hausting at kontrollen med uttaket av ressursane er god. I formuleringa berekraftig forvaltning ligg vidare at formålet med lova omfattar omsynet til vern av andre delar av økosystemet enn dei som vert hausta, også utover det som følgjer av ei økosystembasert forvaltning.

Formålet med lova er også å sikre ei samfunnsøkonomisk lønsam hausting og utnytting av ressursane. Dette betyr at rammevilkåra legg til rette for verksemd som gjev eit overskot for samfunnet og inntektene av verksemda overstig summen av kostnader som inkluderer bruk av ressursar som er prissette i marknadane og andre ressursar samfunnet verdset.

Det er naturleg at omsynet til sysselsetjing og busetjing i kystsamfunna får verknad for forvaltninga av fiskeressursane. Difor er formålet med lova også å medverke til å sikre sysselsetjing og busetjing i kystsamfunna. Korleis det skal gjerast og kva for verkemiddel som skal nyttast, vil delvis vere avhengig av politiske omsyn.

I konsultasjonsprosessen mellom Sametinget og departementet har Sametinget framheva at tolkinga

av formålet med lova må supplerast av dei grunnleggjande omsyna som går fram av § 7, også medrekna føresegna i § 7 andre ledd bokstav g om at det i forvaltninga skal leggjast vekt på at forvaltningstiltak er med og sikrar det materielle grunnlaget for samisk kultur. Sametinget ser dette forslaget som eit av dei grunnleggjande omsyna i lova, noko som medfører at alle føresegner i lova skal tolkast i lys av dette omsynet.

#### 4.1.2 *Økosystembasert forvaltning av viltlevande marine ressursar*

Med økosystembasert forvaltning meiner vi ei forvaltning av menneskeleg aktivitet som tek omsyn til alt som påverkar økosystema. Ei berekraftig hausting av dei levande marine ressursane vil med ei økosystembasert rådgjeving kunne skje i tråd med dei rammene økosystemet sjølv set.

Havforskningsinstituttet driv ei omfattande overvaking av dei marine ressursane i havområda våre, og frå 2004 er verksemda ved instituttet styrt gjennom økosystembaserte forskings- og rådgjevingsprogram. Stadig fleire av tokta til instituttet er såkalla økosystemtokt, som har som mål å overvake alle komponentar i økosystemet. Slik informasjon vert stadig viktigare når forskarane skal gje kvoteråd og styresmakterne skal forvalte ressursar og miljø i havet.

Så langt fram vi kan sjå vil styresmaktene vere avhengige av konkrete råd om blant anna bestandsstorleik, bestandsutvikling og tilrådeleg hausting i forvaltninga av dei levande marine ressursane. Dette betyr at forvaltninga framleis treng detaljerte råd også om dei enkelte bestandane.

Ein forvaltningsstrategi fastset kor mykje som kan haustast av ein bestand ut frå tilstanden til bestanden og under ulike forhold i økosystemet, og samtidig gje langsiktige og stabile rammer for haustinga. Slike forvaltningsstrategiar er no innførde i forvaltninga av nokre av dei største og kommersielt viktigaste bestandane. I dag tek forvaltningsstrategiane berre omsyn til utviklinga i den enkelte bestanden. Dei kan utvidast til også å ta omsyn til utviklinga i andre delar av økosystemet, men det krev i enkelte tilfelle stor forskingsinnsats.

Det har vore ei gradvis utvikling i å sjå den innverknaden menneskelege aktivitetar har på havmiljøet i ein større samanheng. Denne tilnærminga fekk internasjonal tilslutning ved Johannesburg-toppmøtet i 2002 (World Summit on Sustainable Development). Møtet sette som mål å innføre ei økosystembasert tilnærming til forvaltninga av hava innan 2010. Prinsippet om økosystembasert forvaltning kjem også fram i havrettskonvensjonen art. 61 og har seinare vorte omtala i FN-avtalen om fiske på det opne hav.

Ei økosystembasert tilnærming inneber å ha målsetjingar og å setje mål for forvaltninga av dei marine økosystema. Målsetjingane er overordna og til dels generelt definerte strategiske mål (miljøkvalitetsmål) medan forvaltningsmål er konkrete operative mål for bestandar, for definerte økosystem eller for ein definert aktivitet.

Fleirtalet i utvalet foreslår i lovutkastet at eit av dei grunnleggjande omsyna forvaltninga av viltlevande marine ressursar skal byggje på, skal vere ei økosystembasert tilnærming som tek vare på det biologiske mangfaldet og viktige område for livssyklusen til dei levande marine ressursane. Ei økosystembasert tilnærming inneber at vi meir enn før må sjå tidlegare skilde fag- og forvaltningsområde i samanheng. Regionalt samarbeid og koordinering mellom relevante organisasjonar og program, inkludert regionale fiskeriforvaltningsorganisasjonar, er difor viktig.

Utvalet foreslår at det må verte mogleg for forvaltninga å setje forvaltningsmål for viltlevande marine ressursar. Utvalet skriv vidare at:

"Slike mål vil måtte vere førende for kvotefastsettelser og andre reguleringar om gjennomføringa av høstingen og vil bidra til å sette årlige reguleringsvedtak inn i mer langsiktige rammer."

Mindretalet i utvalet (eitt medlem) understrekar at det er eit overordna prinsipp at dei viltlevande marine ressursane vert forvalta på samane sine premisar og i tråd med nasjonale og internasjonale urfolksplikter. Forvaltninga av sjøallmenningen bør tilpassast nærleiks- og bindingsprinsippet og utførast gjennom lokale og regionale forvaltningsmodellar der Sametinget er med i forvaltninga. Dette gjeld særleg reguleringar i kyst- og fjordområde der det er samiske fiskeriinteresser og der fiske på enkelte eller alle bestandar kan verte sett av til tradisjonelt samisk fiske. Ein konsekvens av dette er at lokale bestandar o.a., vert identifiserte. Mindretalet viser også til at Sametinget går inn for at det vert oppretta fiskeripolitiske soner i sjøsamiske område, der dei historiske rettane til fiske vert førde tilbake til desse områda og forvalta saman av Sametinget og lokale og regionale styresmakter.

Utvalet meiner at føre-var-prinsippet bør gjerast meir synleg, og foreslår at det er eit av dei grunnleggjande omsyna forvaltninga av dei viltlevande marine ressursane skal byggje på. Høyringsinstansane støttar utvalet i at lova må leggje til rette for ei heilskapleg og økosystembasert forvaltning av dei viltlevande marine ressursane.

Ei berekraftig forvaltning inneber mellom anna at styresmaktene og forskinga legg føre-var-prinsippet til grunn og har ei økosystembasert tilnærming til forvaltninga av dei viltlevande marine ressursane. Ei

slik tilnærming representerer internasjonale plikter Noreg støttar og har forplikta seg til i høve til nasjonal forvaltning. Departementet meiner difor det er viktig at dette no kjem fram i havressurslova.

#### 4.1.3 Forvaltningsprinsippet i havressurslova

Saltvassfiskelova byggjer på eit prinsipp om at hausting av viltlevande marine ressursar er tillate, så lenge det ikkje er sett avgrensingar ved forskrift med heimel i lova. I praktiseringa av lova ligg det likevel til grunn eit prinsipp om berekraftig forvaltning.

Arbeidet med naturmangfaldlova og havressurslova har reist spørsmål om kva for prinsipp som skal liggje til grunn for den marine ressursforvaltninga, mellom anna på bakgrunn av forslaget frå biomangfaldlovutvalet om å innføre eit bevaringsprinsipp i naturmangfaldlova etter mønster av viltforvaltninga på landjorda. Dersom dette prinsippet vert innført i havressurslova, vil det innebere ei spegelvending i høve til utgangspunktet i saltvassfiskelova. Fiske, fangst og andre former for hausting av viltlevande marine ressursar vil då vere forbode med mindre det er gjort eit vedtak i lova som opnar for hausting av ein ressurs.

I mandatet til havressurslovutvalet heitte det at utvalet skulle "vurdere hensiktsmessige grensesnitt og koblinger mellom havressursloven og fremtidig lovgiving for en samordnet forvaltning av biologisk mangfold". Utvalet behandla difor spørsmålet om å innføre bevaringsprinsippet i havressurslova med utgangspunkt i framlegget frå biomangfaldlovutvalet.

Utvalet er delt i spørsmålet om det bør innførast eit bevaringsprinsipp i den marine ressursforvaltninga. Eit fleirtal på seks medlemmer går mot dette, medan eit mindretal på fire medlemmer går inn for ei slik spegelvending i forhold til utgangspunktet i saltvassfiskelova.

Slik departementet ser dette, er det ikkje avgjerande kva for lovmessig utgangspunkt som vert lagt til grunn, men at lovgjevinga totalt sett gjev styresmaktene gode reiskapar for å forvalte ressursane for framtida og legg opp til gode avvegingar mellom ulike omsyn. Det er difor behov for å utvikle eit eige forvaltningsprinsipp for viltlevande ressursar i sjø og på land som viser formålet med og omsyna bak forvaltninga. Dei vurderingane styresmaktene gjer og dei avgjerdene styresmaktene tek skal byggje på ei heilskapleg tilnærming og vere baserte på grundig fagleg kunnskap. Avgjerdene skal vege ei rekkje ulike interesser mot kvarandre, og ta omsyn til både ei langsiktig forvaltning av ressursane og ulike nærings- og distriktsomsyn.

Departementet meiner at det ikkje må innførast ein regel om at all hausting av levande marine ressursar er forbode før styresmaktene har opna for hausting. Det avgjerande må vere å finne løysingar som

gjer at bestandane over tid produserer eit haustingsverdig overskot, samstundes som omsynet til kystsamfunna og næringa vert tekne vare på. Forvaltningsprinsippet er nedfelt i § 7 første ledd. Innhaldet i forvaltningsprinsippet skal, for dei såkalla uregulerte artane, sikre at det vert gjort vurderingar av haustinga og om ho er berekraftig. Desse vurderingane kan gjerast utan å innføre krav om at styresmaktene skal vedta å opne for hausting. Dette er på mange måtar ei vidareføring av den måten forvaltninga handterer desse ressursane på i dag, men det vil vere tenleg at det no vert klart uttrykt i lova at departementet og fiskeriforvaltninga har ei plikt til å vurdere kva forvaltningstiltak som er nødvendig for å sikre ei berekraftig forvaltning av dei ulike bestandane.

Det er i dag ikkje lov å utnytte sedentære artar som fell inn under kontinentalsokkellova dersom det ikkje er gjeve løyve til det. Departementet meiner forvaltningsprinsippet tilseier at det er nødvendig å vidareføre eit slikt system for forvaltninga av sedentære artar.

Det finst ei gruppe av ulike artar - til dømes raudåte, krill og andre plankton - som det er meir eller mindre sannsynleg vil kunne utnyttast kommersielt. Kunnskapen er framleis mangelfull om grunnleggjande spørsmål knytte til slike artar og dermed kva konsekvensar slike uttak får for anna kommersiell verksemd. Etter forvaltningsprinsippet bør difor ikkje kommersiell hausting av slike ressursar setjast i verk utan særskild oppfølging.

#### 4.1.4 Avgifter

I saltvassfiskeleva er det i dag heimel til å krevje inn ei kontrollavgift som skal dekkje dei utgiftene forvaltninga har med å kontrollere fiskeflåten. Avgiftssatsen er på 0,2 pst. av brutto fangstverdi ved førstehandsomsetning, etter frådrag for lagsavgifta til salslaget. Saltvassfiskeleva gjev vidare heimel til å krevje inn ei avgift av fangstverdien til eit strukturfond for kapasitetstilpassing av fiskeflåten. Strukturfondet vert finansiert dels ved statleg tilskot og dels ved denne avgifta, og vert nytta til kondemneringstilskot til den minste kystfiskeflåten. Avgiftssatsen vert fastsett i statsbudsjettet, og er i 2007 på 0,05 pst. av førstehandsverdien, etter frådrag for lagsavgifta til salslaget. Heimelen til denne avgifta er tidsavgrensa til fem år frå ordninga vart sett i verk 1. juli 2003.

Havressurslovutvalet foreslår at lova bør innehalde heimel til tre ulike avgifter; forvaltningsavgift, ressursrenteavgift og strukturavgift. Når det gjeld forvaltningsavgifta, er forslaget ei utviding i høve til gjeldande kontrollavgift. Når det gjeld ressursrenteavgift, er dette ein ny heimel i høve til saltvassfiskeleva. Utvalet er delt i synet på om havressurslova bør ha heimel for ei slik avgift. Forslaget om heimel til ei strukturavgift fører berre vidare gjeldande regel

i saltvassfiskeleva § 9b, med same tidsavgrensing som før. Utvalet grunngeve difor ikkje dette særskilt.

#### FORVALTNINGSavgIFT

Næringsorganisasjonane går i høyringa i det vesentlege mot ei forvaltningsavgift, og syner særleg til at den samla avgiftsbelastinga alt er stor. Landsdelsutvalget, Finnmark fylkeskommune og Troms fylkeskommune har eit noko meir nyansert syn på saka og ser dette mellom anna i høve til strukturen i næringa.

Departementet kan ikkje vere samd i at det skulle vere prinsipielt feil at næringa sjølv, gjennom avgifter, dekkjer ein del av dei utgiftene samfunnet har til å forvalte dei levande marine ressursane. Til dømes er det omfattande arbeidet som ligg til grunn for den årlege fastsetjinga og tildelinga av kvotar, direkte avgjerande for kvar enkelt si næringsverksemd og økonomiske gevinst både på kort og lang sikt. Eit anna døme er når nye ressursar skal utnyttast. Då trengst det ofte kostnadskrevjande tilretteleggjing frå styresmaktene si side.

På bakgrunn av at forslaget om heimel til ei generell forvaltningsavgift vart fremma i Ot.prp. nr. 3 (2004-2005), men vart endra i Stortinget, vil departementet likevel ikkje gjere framlegg om at havressurslova skal innehalde ein slik heimel. Lovframlegget her er avgrensa til ein heimel til å vidareføre den allereie innførte kontrollavgifta.

#### RESSURSRENTEavgIFT

Havressurslovutvalet gjorde framlegg om at den nye lova bør gje heimel til innkrevjing av ei ressursrenteavgift, men i og for seg ikkje at ei slik avgift skulle innførast no. Føresetnaden for forslaget var at dette burde utgreiast nærare først. Hjø høyringsinstansane er det eit klart fleirtal som går mot forslaget.

Spørsmålet om å innføre ei eller annan form for skattleggjing av ressursrenta har vore drøfta også av det utvalet som gjekk gjennom strukturverkemidla i fiskeflåten, jf. NOU 2006:16 Strukturvirkemidler i fiskeflåten. Forslaga frå dette utvalet har vore på ei eiga høyring, og regjeringa har lagt fram sitt syn i St.meld. nr. 21 (2006-2007) Strukturpolitikk for fiskeflåten. På bakgrunn av konklusjonen frå handsaminga av St.meld. nr. 21 (2006-2007), jf. Innst. S. nr. 238 (2006-2007), ser departementet ingen grunn til å gå vidare med dette spørsmålet.

#### STRUKTURavgIFT

På same måten som ressursrentespørsmålet, har Strukturfondet og vore vurdert av strukturutvalet. Etter høyring av denne utgreiinga gjorde Regjeringa framlegg om at Strukturfondet skal først vidare fram til 1. juli 2008, jf. St.meld. nr. 21 (2006-2007). Om det trengst ei slik kondemneringsordning etter 1. juli

2008, må Regjeringa kome attende til Stortinget med eit nytt forslag om dette etter ei evaluering av heile den perioden Strukturfondet har verka. Stortinget slutta seg til dette, jf. Innst. S. nr. 238 (2006-2007). På bakgrunn av denne handsaminga, og fordi havressurslova ikkje vil tre i kraft før 1. juli 2008, er det ikkje gjort framlegg om vidareføring av heimelen til strukturavgift.

#### 4.2 Komiteens merknader

Komiteen viser til at havressursloven § 7 viderefører saltvannfiskelovens prinsipp om at høsting er tillatt, med mindre det ikke er satt begrensninger med hjemmel i loven, og at dette på mange måter er en vidareføring av den måten forvaltningen håndterer ressursene på i dag, men slik at det nå kommer klart til uttrykk i loven at departementet og forvaltningen har en plikt til å vurdere hvilke forvaltningstiltak som er nødvendige for å sikre en bærekraftig forvaltning av de ulike bestandene. Komiteen merker seg at en del viktige hensyn det skal legges vekt på i forvaltningen, nå fremkommer direkte i loven, ved bokstava til g i § 7. Komiteen er også enig i at føre-var-prinsippet fremkommer som ett av flere forhold det etter § 7 skal legges vekt på ved forvaltningen av de viltlevende marine ressursene.

Komiteen viser til at det slås fast at retten til ressursene skal tilligge "felleskapet i Norge", og er enig i dette.

Komiteen viser til at hjemmelen til å innkreve kontrollavgift videreføres i forslaget § 55.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, viser til at føre-var-prinsippet skal være et av de grunnleggende hensyn forvaltningen av de viltlevende marine ressursene skal bygge på. En bærekraftig forvaltning er grunnleggende for høsting av marine ressurser, og forvaltningsprinsippet må sikre dette. Flertallet mener det er viktig og riktig at forvaltningsprinsippet i havressursloven klart uttrykker at departement og fiskeriforvaltning har en plikt til å vurdere hvilke forvaltningstiltak som er nødvendige for å sikre en bærekraftig forvaltning av de marine ressursene.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre mener det er av stor viktighet at bestemmelser for forvaltningen skal gjelde hele landet slik at det ikke er grunnlag for forskjellsbehandling og at ikke særskilte rettigheter kan deles ut til enkeltgrupper.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener det er viktig med langsiktighet når det gjelder grunnleggende regler for forvaltning. Disse medlemmer er av den oppfat-

ning at det skal sikres klare hovedregler som begrenser byråkatiets makt.

Disse medlemmer mener at den marine næringen er pålagt for mange og høye særavgifter som svekker næringens konkurransekraft. Disse medlemmer mener avgiftsbyrden skal reduseres og viser til forslag fremmet i forbindelse med behandlingen av Budsjett-innst. S. nr. 8 (2007-2008).

## 5. MARIN BIOPROSPEKTERING - MARINE GENRESSURAR

### 5.1 Sammendrag

Bioprospektering er formålsretta leiting etter naturstoff i genetisk materiale for å prøve ut eigenskapane til materialet og utnytte dei kommersielt.

Vi har i dag ikkje rettsreglar som omfattar marin bioprospektering og utnyttinga av marine genressursar utover det som følgjer av patentlova med omsyn til vilkår for, og rettsverknader av, å få patent til oppfinningar knytta til resultatet av bioprospektering. Dersom ein ved hjelp av bioprospektering finn fram til nyttige arvestoff i genmaterialet og set dette inn i levande organismar, vert det regulert av genteknologilova.

Det er berre eit fåtal av livsformene som finst langs norskekysten og i dei nordlege havområda som er utforska og vert utnytta i næringssamanheng. Dei neste 20 åra vil vi kunne få ei ekspansiv utvikling i kartlegginga av biologisk materiale frå dei nordlege farvatna. Her har Noreg særlege fortrinn fordi vi har ei lang kystlinje som grensar opp til subarktiske og arktiske farvatn, og vi har infrastruktur som gjer at vi kan hente inn og karakterisere eit vidt spekter av marine organismar frå desse farvatna.

#### 5.1.1 Forslaget frå havressurslovutvalet

"Utvalget foreslår hjemmel til å regulere leiting og uttak i sjø som ledd i marin bioprospektering, men foreslår ingen formelle begrensninger i utnyttelsen av det genetiske materiale. Hjemmel til å forby eller begrense utnyttelsesformål faller inn under patentloven, og havressursloven vil regulere den fysiske tilgangen til og uttaket av marine genressurser, samt visse aspekter ved etterfølgende utnyttelse ved krav om samtykke. Utvalget foreslår likevel et hjemmelsgrunnlag for å stille krav om samtykke og kreve inn en forholdsmessig andel av det økonomiske overskudd fra en biologisk oppfinnelse for etterfølgende utnyttelse av marint genetisk materiale som stammer fra Norge."

#### 5.1.2 Vurderingane til departementet

Departementet har kome til at det bør sikrast heimelen til å krevje løyve til leiting og uttak i sjø. Grunngevinga er femdelt.

For det første er det nødvendig å ha kontroll med at leite- og uttaksaktiviteten vert sett i verk, slik at ut-

taket ikkje skjer på artar eller med metodar som skadar viltlevende marine ressursar eller sårbara område i det marine økosystemet. For det andre bør ikkje leite- og uttaksaktivitet tillatast før forvaltninga har fått kjennskap til kva artar uttaket omfattar og i kva område det skal gå føre seg. For det tredje vil krav om offentleg løyve til å leite etter og ta ut marint genetisk materiale vere ei sikring for staten. For det fjerde krev dei fleste kommersielle uttak i dag løyve med mindre uttaket skjer med avgrensa reiskap. For det femte må det takast omsyn til dei utviklingspolitiske sidene ved saka, og dei signala Noreg gjev ved utvikling av regelverk om utnytting av genressursar. Ein viser her til Stortinget si behandling av Ot.prp. nr. 33 (2006 - 2007) Om lov om endringer i lov 15. desember 1967 nr. 9 om patenter m.m. (gjennomføring av den europeiske patentkonvensjonen) og Innst. O. nr. 91 (2006-2007).

Departementet meiner det skal krevjast løyve til bioprospektering, men ser det som mest tenleg at ein i havressurslova gjev ein heimel til å gje nærare føresegner om dette, fordi ein treng noko tid for å utvikle ei slik ordning. Kompetansen til å gje slike føresegner bør leggjast til Kongen.

Departementet meiner at det ikkje er urimeleg med ein lovheimel som gjer det mogleg for Noreg å sikre seg ei økonomisk godtgjersle ved kommersiell utnytting av norske marine ressursar. Når det gjeld andre fordelar, som resultat frå forskning og utvikling, er det ikkje urimeleg med ein lovheimel som gjer det mogleg for Noreg å sikre seg tilgang til slike fordelar sjølv om bioprospekteringa ikkje gjev ein betydeleg økonomisk gevinst. Departementet foreslår vidare at det bør vere mogleg for styresmaktene å fremme krav om ein del av fordelane frå norsk genetisk materiale, også når utviklinga er gjennomført utan at det er gjeve løyve på førehand.

Å handheve krav etter ei slik føresegn kan by på særlege bevisutfordringar. Likevel meiner departementet at dette i seg sjølv ikkje er tilstrekkeleg til å la vere å etablere eit heimelsgrunnlag for regulering av uttak og utnytting av norske ressursar og reglar for deling av fordelar ved kommersiell utnytting av slike ressursar.

Etter ei samla vurdering meiner departementet at tunge grunnar talar for at det vert etablert eit rammeverk som gjer det mogleg å regulere marin bioprospektering innanfor områda der norsk jurisdiksjon gjeld, og som gjev høve til å rekne seg fordelar av avkastninga frå marine genressursar som kan sporast tilbake til det same området. Føresegner om bioprospektering er tekne inn i §§ 9 og 10. Departementet vil peike på at også naturmangfaldlova vil gje reglar om bioprospektering. Desse vil for marine genressursar gjelde saman med reglane i havressurslova.

Departementet ser at det er behov for å greie ut korleis føresegnene ein her gjer framlegg om skal nyttast som ledd i ein strategi for utnytting av marine genressursar. Strategien må kunne leggjast til grunn for den politikken som skal førast i høve til bioteknologisk utnytting av dei marine genressursane våre. Fordelen med ein slik strategi er framsyn og tryggleik for dei som ønskjer å satse på kommersiell utnytting av norske marine genressursar.

## 5.2 Komiteens merknader

Komiteen viser til at vi i dag ikkje har rettsregler som omfattar marin bioprospektering og utnyttelse av marine genressursar, utover det som følger av patentlova. Komiteen er enig i forslaget om å innføre regler om gjennomføring av marin bioprospektering. Komiteen er også enig i forslaget om å innføre en hjemmel til å bestemme at en andel av fordelene fra slikt utbytte kan tilfalle staten.

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre mener en slik adgang (hjemmel til å bestemme at en andel av fordelene fra utbytte av marin bioprospektering kan tilfalle staten) må brukes med forsiktighet og bare i tilfeller der det er nødvendig, slik at regelverket ikke blir til hinder for ønsket næringsutnyttelse av ressursene i havet.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Framskrittspartiet, vil påpeke at det bare er et fåtall av de livsformene som finnes langs norskekysten og i de nordlige havområdene som foreløpig er utforsket og blir utnyttet i næringssammenheng. Mange marine arter er trolig ennå ikke beskrevet, og få av de kjente artene er karakteriserte i særlig grad når det gjelder genetiske og molekylære egenskaper. Dette gjelder særlig de kuldetilpassede organismene, da forskningen ofte har konsentrert seg om livsformer fra tropiske og tempererte farvann.

Flertallet viser videre til at Regjeringen i proposisjonen har påpekt at vi de neste ti-årene vil kunne få en ekspansiv utvikling i kartleggingen av biologisk materiale fra de nordlige farvann. Selv om flertallet innses at veien fra innhenting av råmateriale, via analyse- og utviklingsvirksomhet til kommersielle produkt er lang, og at langt fra alle prospekteringsprosesser vil gi praktisk anvendbare resultat, vil en kommersiell suksess også kunne gi betydelig økonomisk gevinst og også mer immaterielle gevinster for eksempel i form av legemidler til menneskenes beste.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Venstre, vil også

vide til merknaden i Innst. O. nr. 91 (2006-2007), hvor dette flertallet uttalte følgende:

"Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Venstre, viser til at Norge har over tid har vært støttespiller for utviklingslandene og brobygger i forhold til utviklingslandenes krav om suverenitet over egne biologiske ressurser. Hovedkrav fra utviklingslandenes side er at bio-prospektører skal måtte ha tillatelse til å ta ut genetisk materiale, samt avtale om overskuddsdeling ved kommersialisering av slikt materiale. Begrunnelse for et slikt krav, som stadfestet i FN's konvensjon om biologisk mangfold, er blant annet et ønske om å styrke den lokale legitimiteten for bevaring av biologisk mangfold. Flere utviklingsland har innført eget slikt lovverk, såkalt sui generis-lovverk."

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, vil derfor sterkt understreke viktigheten, både nasjonalt og internasjonalt, av at Regjeringen følger opp arbeidet med en strategi for utnyttning av marine genressurser og de hjemler som her blir gitt i havressursloven.

Flertallet har merket seg at det pr. i dag ikke eksisterer noe internasjonalt regime som regulerer uttak av marine genetiske ressurser, men at dette er et tema som diskuteres i flere internasjonale fora.

Flertallet er opptatt av at vi fra norsk side bidrar til å få på plass omforente internasjonale avtaler for en bærekraftig og rettferdig forvaltning av genetiske ressurser i havet. Flertallet ber derfor Regjeringen følge opp det banebrytende arbeidet som ligger i havressursloven slik at Norge etter hvert får etablert et internasjonalt regime i tråd med de forvaltningsprinsipper som er nedfelt i havressursloven.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener utstrakt bruk av fullmaktsbestemmelser skaper unødig usikkerhet og overfører mye makt til byråkratiet, noe disse medlemmer mener er uheldig.

## 6. REGULERING AV RESSURSUTTAKET

### 6.1 Sammendrag

Sjølv om det ikkje er direkte uttrykt i saltvassfiskeklova, har det vore eit mål i forvaltninga av dei levande marine ressursane å oppnå ei høgast mogleg langsiktig avkastning av ressursane. På dette grunnlaget har styresmaktene gjennom tidene sett i verk ulike typar reguleringar, som kvotereguleringar, innsatsavgrensingar, reiskapsreguleringar o.a.

I forvaltninga av dei fleste kommersielt viktige bestandane vert det i forskrift fastsett forbod mot fiske og så opna for fiske gjennom tildeling av kvotar som fartøya kan fiske innanfor. Dette er det vi kallar kvoteregulering. Styresmaktene fastset ein nasjonal

kvote som vert fordelt på dei ulike fartøygruppene og deretter vert gruppeknoten fordelt på dei enkelte fartøya i gruppa. Når det er nødvendig av omsyn til bestanden, kan styresmaktene forby alt fiske i ein periode.

Uttaket av viltlevande marine ressursar kan også regulerast indirekte gjennom ulike former for innsatsavgrensingar, gjennom reglar om maskevidde, minstemål o.l., og gjennom reglar om stenging av område for kortare eller lengre tid. Dei ulike reguleringsregima er oftast kombinasjonar av ulike uttaks- og innsatsreguleringar og tekniske reguleringsforskrifter. Kvotereguleringane og dei tekniske reguleringane vert fastsette i medhald av saltvassfiskeklova, medan innsatsavgrensinga vert fastsett med heimel i deltakarlova.

#### 6.1.1 Gjeldande rett - kvoteregulerte fiske- og fangstverksemdar

Nasjonale kvote er det kvantum norske aktørar kan hauste. Nasjonal kvote vert normalt fordelt på fartøygrupper og dei deltakande fartøya. Ved fordelinga av nasjonal kvote, vil ei rekkje ulike faktorar spele inn i dei vurderingane styresmaktene gjer. Kva for omsyn det skal leggast vekt på er, innanfor dei rammene lova set, ei politisk avgjerd. Heimelen til å differensiere mellom fartøygrupper i saltvassfiskeklova er i dag tilstrekkeleg klarlagt i rettspraksis, og det er slått fast at styresmaktene ved fordeling av kvotar mellom dei ulike gruppene, innanfor dei skrankane § 5 set, har vide fullmakter til å fordele høvet til å fiske ulikt mellom grupper med omsyn til mellom anna ein differensiert flåte, sysselsetjing, regionale omsyn og samfunnsøkonomisk lønsemd.

Det er likevel viktig å understreke at det ei tid no har vore eit politisk mål å ikkje endre kvotefordelinga mellom gruppene i særleg grad. Bakgrunnen er at stabilitet i fordelinga mellom gruppene blant anna har vore sett på som eit viktig verkemiddel i arbeidet med å strukturere flåten.

Gruppeknoten kan etter saltvassfiskeklova § 5 første og tredje ledd fordelast på dei deltakande fartøya etter ulike reguleringsmodellar. Maksimalkvote og fartøykvote er det mest vanlege. Felles for kvotane til dei deltakande fartøya er likevel at desse kvotane er det største kvantumet fartøyet kan hauste.

#### 6.1.2 Gjeldande rett - ikkje-kvoteregulerte fiske- og fangstverksemdar

Sjølv om det ikkje er fastsett ein nasjonal kvote, gruppe- eller fartøykvote for ein art eller ein bestand, gjeld det likevel ofte reguleringar av ulike slag for å avgrense eller målrette uttaket. I dei fleste haustingsverksemdar er det ulike former for tekniske reguleringar, som inneber at uttaket vert styrt meir indirekte.

Ressursar som ikkje er kvoteregulerte vert ofte kalla uregulerte artar, sjølv om det er fastsett andre typar reguleringstiltak. For å hindre kapasitetsoppbygging i slike fiskeri må fartøy som skal hauste slike ressursar ha ervervsløyve og kan berre fiske direkte på uregulerte bestandar dersom det har fått konsesjon til å delta i slikt fiskeri, så fram det er stilt krav om dette.

### 6.1.3 Gjeldande rett - reguleringsråd og høyring

Etter saltvassfiskelova § 10 kan eit reguleringsråd oppnemnt av departementet erstatte ein ordinær høyringsprosess og fungere som eit rådgjevande organ for departementet.

I desember 2005 gjekk funksjonsperioden til det då oppnemnde reguleringsrådet ut. Det vart ikkje oppnemnt eit nytt reguleringsråd, og i juni og desember 2006 og juni 2007 vart reguleringsrådet erstatta av eit ope høyringsmøte. Eit høyringsmøte vart vurdert å vere i tråd med føresegnene i saltvassfiskelova om at rådet si fråsegn alltid skal innhentast ved fastsetjing av fartøykvotar, så lenge dei organisasjonane som ville vore representerte i rådet vart invitert til høyringsmøtet, eller på annan måte vart høyrde.

### 6.1.4 Forslaget frå havressurslovutvalet

Fleirtalet i havressurslovutvalet foreslår i hovudtrekk at gjeldande rett vert ført vidare når det gjeld regulering av uttaket av levande marine ressursar (kvoteføresegnene), men at styresmaktene i større grad skal kunne ta marknadsomsyn ved fordeling av kvote på fartøygrupper. Fleirtalet konkluderer med at målet må vere at kriteria for fordeling av kvotar på grupper og fartøy er tilstrekkeleg klarlagt i lova, og at høvet til å fastsetje kriteria ved forskrift ikkje vert innført att. Mindretalet (eitt medlem) er ikkje samd i at ein skal kunne ta større marknadsomsyn enn etter gjeldande saltvassfiskelov og meiner at forvaltninga må byggje på nærleiks- og avhengigheitsprinsippa.

Utvalet meiner at regulering gjennom kvotedøgn er ei alternativ reguleringsform som bør ha heimel i havressurslova, særleg for ressursar som det ikkje vert hausta av i dag.

Utvalet foreslår at heimelen for å gje løyve til havforskning og praktiske haustingsforsøk vert ført vidare. Utvalet foreslår vidare at havressurslova skal ha heimel for tildeling av kvotar til opplæringsformål. Undervisningskvotar har brei støtte i kystbefolkninga fordi dei vert sett som eit viktig tiltak i arbeidet med å rekruttere ungdommar til fiskaryrket. Utvalet peikar på at heimelen for å tildele kvotar til undervisningsformål bør skrivast slik at det vert opp til Fiskeridirektoratet å forme det nærare innhaldet i ordninga.

Utvalet er delt i vurderinga av prøveordninga der det er gjeve løyve til at bedrifter som eig trålfartøy,

kan nytte kystfartøy til å ta trålfartøya sine kvotar. Fleirtalet peikar på at det kan oppstå problem knytt til fordelinga av kvotar mellom ulike grupper dersom ordninga vert permanent. Det vert vidare vist til at ei slik ordning kan ha langsiktige konsekvensar for prinsippet i deltakarlova om at fiskeflåten skal vere eigd av fiskarane. Mindretalet (to medlemmer) går i mot at kvotar også skal kunne fordelast til industribedrifter som driv med foredling av levande marine ressursar. Mindretalet ser forslaget om ein heimel for tildeling av industrikvote som eit ytterlegare steg bort frå hovudprinsippet i deltakarlova om ein fiskareigd flåte.

Utvalet vil vidareføre ordninga med reguleringsråd og foreslår at det i lova vert opplyst at ordninga med reguleringsrådet frittek departementet frå ordinær høyringsplikt etter forvaltningslova § 37.

### 6.1.5 Høyringsfråsegner og vurderingane til departementet

I tilknytning til ressursuttak og kvotefastsetjing uttalar høyringsinstansane seg særleg om industrikvotar, reguleringsråd og høyring ved kvotefastsetjing.

Forslaget frå utvalet til føresegner om regulering av ressursuttaket inneber i hovudsak ei vidareføring av gjeldande rett. Som for resten av lova inneber utvidinga av det saklege verkeområdet for lova at det kan fastsetjast kvotar for forvaltninga av alle viltlevande marine ressursar.

Departementet er samd i at hovudtrekka i gjeldande rett om regulering av ressursuttaket bør førast vidare i havressurslova. Samstundes må vi sjå kvoteføresegnene og dei tekniske reguleringsføresegnene og praktiseringa av desse i samheng med forvaltningsprinsippet. Styresmaktene skal etter forvaltningsprinsippet vurdere kva for forvaltningstiltak som er nødvendige for å sikre ei berekraftig forvaltning. I tillegg inneber § 1 om lovas formål og § 7 om grunnleggjande omsyn at rammene for forvaltninga kjem tydelegare fram.

Departementet foreslår at det no går uttrykkeleg fram av lova at det ikkje kan tildelast gruppekvotar, forskings- og undervisningskvotar mv. etter lova som til saman utgjer meir enn den nasjonale kvoten, jf. § 11. Det er naturleg at vi i ei ny havressurslov som skal vise Noregs rolle som ein ansvarleg forvaltar av dei levande marine ressursane, har ei slik føresegn som forpliktar og avgrensar styresmaktene ved tildeling av kvotar.

Gjennomgangen av gjeldande rett viser klart at marknadsomsyn og samfunnsøkonomiske omsyn er lovlege og relevante omsyn ved fordeling av kvotar mellom grupper etter saltvassfiskelova, og omsyn som vert lagt til grunn i dag. Departementet meiner slike omsyn klart skal kunne leggjast til grunn også ved fordeling av kvotar etter havressurslova.

Det har i lengre tid vore politisk semje om fordelinga mellom dei ulike gruppene. Fordelinga har vore prega av stabile og føreseielege vilkår, der næringa sjølv langt på veg har medverka til fordelinga. Dette inneber likevel ikkje at fordelinga mellom gruppene ikkje kan endrast med heimel i havressurslova. Til høyringsfråsegna frå Norges Fiskarlag om at lova ikkje tek vare på krava til og behovet for stabile rammevilkår, meiner departementet i tråd med ovannemnde at dette i første rekkje er ei politisk oppgåve, og ikkje noko som skal regulerast gjennom havressurslova. Det er viktig at dei omsyna som faktisk ligg til grunn i forvaltninga, kjem tydeleg fram i lova, slik det no er foreslått. Departementet deler difor ikkje Norges Fiskarlag si uro for at omsyna som kan leggjast til grunn i forvaltninga er for omfattande og ufokuserte.

#### DISTRIKTSKVOTAR - REGIONALE OMSYN VED KVOTEFESTSETJINGA

Departementet er samd med utvalet i at lova skal gje høve til å ta regionale omsyn i forvaltning av ressursar og fordeling av kvotar. Formålet med ei distriktskvoteordning er å leggje til rette for produksjon ved landanlegga i næringssvake distrikt. Forvaltninga skal framleis kunne setje vilkår til kva tilstand produktet skal ha ved landing, om råstoffet skal vere ferskt eller fryst og i kva grad det kan foredlast. Departementet er vidare einig med utvalet i at regionale omsyn ved kvotefordelinga også kan gje høve til å ta vare på staten sine plikter overfor den samiske befolkninga.

Departementet foreslår ei eiga føresegn om distriktskvotar i § 11 tredje ledd. Departementet meiner i tillegg det er behov for ei føresegn som gjev styresmaktene høve til å fastsetje kvotar for levering til ein bestemt bruk og i ein bestemt tilstand, og finn det tenleg at dette no vert presisert klart i lovteksten.

#### INDUSTRIKVOTAR

Utvalet har foreslått ein heimel i havressurslova for innføring av industrikvotar og at det så vert ei politisk vurdering om heimelen skal takast i bruk og eventuelt korleis. Utvalet viser til at ei moderne lov bør innehalde tidsmessige lovheimlar for ulike reguleringsystem. Departementet meiner at det ikkje bør innførast ein slik heimel i havressurslova før dette er greidd nærare ut.

#### REGULERINGSRÅD

Departementet er samd med utvalet i at heimelen for reguleringsråd vert ført vidare, slik at eit reguleringsråd kan oppnemnst og konsulterast, men at dette ikkje skal vere ei pliktig ordning. Det er viktig for utviklinga og synleggjeringa av ei meir økosystembasert forvaltning at også ulike interesseorganisasjo-

nar kan delta i eit reguleringsråd som fullverdige medlemmer. Departementet meiner det er tenleg å presisere i lovteksten at også slike interesser skal vere representerte i rådet som medlemmer når eller dersom det vert oppnemnt eit nytt reguleringsråd. Føresegn om reguleringsråd er tekne inn i § 8.

Når det gjeld opne høyringsmøte meiner departementet at desse, slik dei no vert gjennomførte, tilfredsstillar krava til kontradiksjon og forslagsrett etter forvaltningslova og gjeldande forvaltningsrett. Ein finn difor ikkje grunn til å ta inn føresegn om høyringsmøte i havressurslova.

#### UTELUKKING FRÅ ELLER AVGRENSING I KVOTEREGULERTE FISKERI

Utvalet har foreslått å oppheve føresegna i saltvassfiskelova § 5 fjerde ledd andre punktum som gjev styresmaktene kompetanse til å utelukke eller avgrense fartøya sin kvotedel når fartøygruppa samla får ei rimelig fangstordning i andre fiskeri. Utvalet har ikkje grunngeve forslaget nærare. Departementet meiner føresegna bør førast vidare då ho har vore nytta både på 1980-talet og 1990-talet til å redusere nokre grupper sine kvotar for å leggje fangsttilhøva betre til rette innan flåten.

#### 6.2 Komiteens merknader

Komiteen er enig i at hjemmelen for reguleringsråd videreføres.

Komiteen viser til at loven i sitt kapittel om fangstmengd og kvoter i hovedsak viderefører dagens regler om ressursuttaket. Komiteen merker seg at departementet i Ot.prp. nr. 20 (2007-2008) på side 85, til uttalelser om kravene til og behovet for stabile rammevilkår, uttaler at:

"det i første rekkje er ei politisk oppgåve, og ikkje noko som skal regulerast gjennom havressurslova."

Komiteen har vidare merket seg at det i Ot.prp. nr. 20 (2007-2008) på side 85 gis uttrykk for at:

"Difor er høvet til å endre "styrkeforholdet" mellom gruppene, og til å opprette nye grupper, svært vidt."

Komiteen viser til at fiskerinæringa er avhengig av naturen og utsatt for naturlige svingninger. Uttaket må derfor styres av en bærekraftig høsting av ressursene. Komiteen vil likevel understreke fiskerinæringens behov for stabilitet og forutsigbare rammer, selv om kvotene fra år til år kan endre seg. Det bør fortsatt være en målsetting at næringen selv gjennom fiskerienes organisasjoner medvirker til å



komme fram til omforente fordelinger mellom de ulike gruppene.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, vil understreke at fordeling av kvoter mellom gruppene må opprettholdes over tid, slik at det blir et verktøy som stimulerer til langsiktig planlegging.

Komiteen viser til at fortsatt stabilitet omkring disse fordelingsproblemerne betyr mye for fiskerinæringens videre utvikling.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre vil understreke at fordeling av kvoter mellom gruppene må opprettholdes over tid, slik at det blir et verktøy som stimulerer til strukturtilpasning og langsiktig planlegging.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet er kritiske til at Ot.prp. nr. 20 (2007-2008) legger opp til en svært vid adgang til å endre styrkeforholdet mellom kvotegruppene.

Komiteen viser til at omfordelingen mellom gruppene kan føre til usikkerhet om framtidig kvotegrunnlag, og tilsvarende usikkerhet for framtidige investeringer. Dette gjelder for alle fartøygrupper, fra mindre og mellomstore sjarker, via større kystfartøy og til havfiskeflåten.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, støtter forslaget fra Regjeringen om at det i loven skal gis hjemmel til å innføre distriktskvoter, og viser til at dette er en videreføring av gjeldende rett.

Flertallet viser til at ordningen med distriktskvoter har som formål å legge til rette for tilførsel av råstoff til foredlingsindustrien i særlig fiskeriavhengige områder. Dette skal skape aktivitet, sysselsetting og verdiskaping i de aktuelle distriktene. Flertallet viser videre til at Regjeringen i Soria Moria-erklæringen slo fast at distriktskvoteordningen skulle forsterkes og tas mer aktivt i bruk, og at nasjonale myndigheter årlig skal kunne avsette inntil 10 pst. av den nasjonale kvoten til landing og bearbeiding i spesielt utsatte distrikter for å sikre sysselsettingen i industrien. Flertallet er kjent med at vi i 2006 og 2007 brukte 3 pst. av torsk kvoten fra torsketrålgruppen og kystflåten over 15 m til distriktskvoteordninga, mens det for 2008 er avsatt 3 pst. av gruppekvote fra torsketrålgruppen. For kystflåten er det i 2008 satt av kvantum til bifangst etter 1. september 2008, i stedet for distriktskvote. Flertallet viser i den sam-

menheng til at både avsetning av kvantum til bifangst og distriktskvoter er virkemidler som fremmer formålet om jevn tilførsel av fangst og således en jevner aktivitet og produksjon i landindustrien.

Flertallet vil videre påpeke at det må vurderes konkret hvor stor andel av gruppekvote som eventuelt skal nyttes til distriktskvote, og at politiske viljeserklæringer ikke vil innebære en rettslig skranke i så måte.

Flertallet viser endelig til at det i § 11 fjerde ledd er foreslått gitt hjemmel for å fastsette at en del av den nasjonale kvoten eller en del av gruppekvote for en eller flere fartøygrupper, skal leveres til en bestemt bruk eller i en bestemt tilstand. Flertallet viser til at en optimal utnytting av ressursene som er tilpasset marin verdiskaping, marked og industri, og dermed en samfunnsøkonomisk lønnsom forvaltning, i enkelte tilfeller kan tilsi at det blir iverksatt denne type reguleringer. Det kan også under gitte omstendigheter være et spørsmål hvorvidt det er forsvarlig å la ressurser som kan utnyttes til mat for mennesker, for eksempel gå til oppmaling.

Flertallet støtter derfor forslaget i proposisjonen, og viser som et eksempel på denne type regulering til at komiteens flertall i Innst. S. nr. 143 (2007-2008) gikk inn for en hovedregel om forbud mot ombordproduksjon av kongekrabbe.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre mener det er av stor betydning å sikre kvotestabilitet og stabile rammevilkår for næringen, og at det er viktig at dette også fremkommer i lovverket på området. Dette er nødvendig for å sikre fiskeribedriftene tilfredsstillende vilkår overfor låneinstitusjonene, i forhold til arbeidstakerne, og i forhold til de investeringer som gjøres. Disse medlemmer har merket seg at næringen frykter at forslaget kan medføre en vedvarende usikkerhet knyttet til kvotegrunnlag.

Disse medlemmer viser til at det i § 11 første ledd gis hjemmel til å fastsette et største tillatt uttak (nasjonal kvote). Dette er disse medlemmer enige i.

Disse medlemmer viser videre til at det i § 11 andre ledd gis hjemmel til å fastsette et største tillatt uttak for hver fartøy- eller redskapsgruppe eller annen definert gruppe (gruppekvote). Dette er disse medlemmer enige i, men disse medlemmer mener at det ikke i større grad enn etter dagens regelverk skal kunne skje en omfordeling mellom ulike grupper.

Disse medlemmer viser også til at det i § 11 tredje ledd gis hjemmel til å fastsette at en del av den nasjonale kvoten eller en del av gruppekvote for en eller flere fartøygrupper skal leveres til tilvirking ved

landanlegg i bestemte distrikt (distriktskvote). Disse medlemmer mener at dagens distriktskvoteordning bør oppheves.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser for øvrig til Innst. O. nr. 20 (1988-1989) hvor det fremgikk at:

"Komiteen vil presisere at det normalt ikke skal avsettes mer enn inntil 5 pst. av totalkvoten til distriktskvoter."

Disse medlemmer mener en slik begrensning fortsatt bør gjelde, og er kritiske til at Regjeringen legger opp til en utvidelse av distriktskvoteordningen.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser endelig til at det i § 11 fjerde ledd gis fullmakt til å fastsette at en del av den nasjonale kvoten eller en del av gruppekvoten for en eller flere fartøygrupper skal leveres til en bestemt bruk eller i en bestemt tilstand. Økt regulering av denne typen vil kunne svekke lønnsomheten i norsk fiskerinæring og på sikt undergrave fiskernes arbeidsplasser, og disse medlemmer forutsetter at fullmaktsadgangen benyttes med stor forsiktighet.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener at ressursene skal forvaltes med sikte på et uttak som gir langsiktig og bærekraftig avkastning. Disse medlemmer ønsker å sikre en optimal utnyttelse av fiskebestandene og mener dette best kan gjøres gjennom å etablere et system med omsettelige kvoter.

## **7. ILANDFØRINGSPLIKT, BIFANGST, ADMINISTRATIV INNDRAGING AV FANGST**

### **7.1 Sammenheng**

#### **7.1.1 Ilandførings- og utkastreglar**

Saltvassfiskeleva § 11 første ledd slår fast at levedyktig fisk som er fanga i strid med føresegner i eller gjevne i medhald av lova, straks skal sleppast på sjøen. Føresegna gjeld generelt for ulovleg fangst av dei artane som er omfatta av saltvassfiskeleva, jf. § 2 første ledd. Likeins gjeld føresegna for alle tilfelle av fangst i strid med lova. Det er vidare i praksis innført eit utkastforbod for dei kommersielt viktigaste artane når dei er døde eller døyande.

Med ilandføringsplikt meiner vi at fisken må førast i land når han er død eller døyande. Med utkastforbod meiner vi at det er forbode å hive fangsten ut

etter at han er fanga. Forbodet mot å sleppe fangst er det same som ei ilandføringsplikt og fortel at plikta til ilandføring startar når fangsten er skilt frå resten av bestanden, dersom fangsten på det tidspunkt er død eller døyande.

Havressurslovutvalet meiner det er eit viktig prinsipp at så mange daude ressursar som mogleg vert førde i land slik at dei kan bli utnytta og registrerte. Utvalet foreslår difor ei ilandføringsplikt for fisk som ikkje er levedyktig.

#### **VURDERINGANE TIL DEPARTEMENTET**

Departementet meiner forslaget frå utvalet om å innføre ei ilandføringsplikt for fangst av fisk som ikkje er levedyktig er viktig ut frå miljø- og ressursomsyn, og eit steg i rett retning samanlikna med gjeldande rett. Departementet meiner at det er grunn til å gå endå lenger enn utvalet gjer, og foreslår å innføre ei generell ilandføringsplikt for all fisk, medrekna skaldyr. All fangst av fisk skal førast i land dersom det ikkje er gjort unntak frå forbodet. Ilandføringsplikta går fram av § 15.

Departementet har vurdert om det skal innførast ei ilandføringsplikt for alle viltlevande marine ressursar, men har kome til at det ikkje er tenleg. Departementet meiner på same måte at det ikkje bør innførast ei ilandføringsplikt for sjøpattedyr eller sjøfugl, men at lova bør gje heimel for å påleggje ilandføringsplikt for desse. Dersom ein kan nytte rapporteringsreglar i staden for ilandføringsplikt, meiner departementet lova må gje heimel for det.

Ei generell ilandføringsplikt for all fisk vil medverke til ei meir miljøvennleg og optimal utnytting av ressursane ved at dei vert tekne vare på. Ei ilandføringsplikt vil saman med andre tekniske reglar medverke til at vi får eit meir korrekt bilete av ressursuttaket enn når det er påbode eller mogleg å kaste ut fangst. Med ei generell ilandføringsplikt vil vidare både næringsutøvarane, forvaltning og rettsapparatet unngå vanskelege skjønsmessige vurderingar knytt til om fisken var levedyktig.

Ei ilandføringsplikt kan av ulike årsaker ikkje vere absolutt, og vi treng difor ein heimel til å fastsetje unntak frå hovudregelen. Av omsyn til å etablere klare reglar, meiner departementet det beste vil vere å innføre ein heimel for å dispensere frå ei ilandføringsplikt og at departementet i forskrift må fastsetje i kva høve det skal vere tillate å kaste ut fisk. Med dette må fiskeristyresmaktene samtidig med at lova trer i kraft fastsetje ei forskrift om unntak frå ilandføringsplikta og ta ein gjennomgang av kva for ressursar dette skal gjelde for.

#### **7.1.2 Bifangstreglar**

Medan nokre fiskeri kan drivast relativt reint, vil det i andre fiskeri vere større eller mindre innslag av

andre artar enn målarartane i fangsten. Innslag av andre artar enn målarartar vert noko unøyaktig kalla bifangst. I mange tilfelle er det nødvendig for å kunne utnytte ein kvote eller eit løyve til fiske, å ha høve til å kunne ta bifangst saman med fangsten av målararten. Når det er fastsett føresegner etter saltvassfiskelova som avgrensar haustinga av ein bestand, vil det vidare ofte også vere behov for å regulere kor mykje av slik fisk det skal vere lov å ta som bifangst.

I fiskerilovgjevinga har det tradisjonelt vore skilt mellom to typar bifangstføresegner; dei som gjeld kvotar og dei som gjeld reiskapar. Dersom det ikkje er fastsett føresegner om bifangst må fiskerilovgjevinga forståast slik at det då ikkje er tillate å ha bifangst av ein art når direktefiske etter arten er forbode.

Havressurslovutvalet foreslår at heimelen til å gje reglar om bifangst vert ført vidare i havressurslova. Departementet er samd i dette, og har foreslått ein slik heimel i § 16 andre ledd bokstav f. Når det gjeld dei regulerte artane meiner departementet det er viktig å føre vidare praksisen med at det ved fordeling av nasjonal kvote skal setjast av kvantum til å dekkje bifangst. Dette vil vere i tråd med prinsippet om at det ikkje kan tildelast kvotar i medhald av lova som til saman utgjør meir enn totalkvoten.

Både utvalet og høyringssvara legg vekt på bifangst av sjøfugl og sjøpattedyr o.a. Departementet meiner det er viktig å gje reglar for å regulere negative miljøeffektar av haustingsverksemda. Den beste måten er å stille krav til utforming av reiskapar kombinert med tiltak som stenging av område og liknande for å hindre uttak av eller skade på slike artar.

### 7.1.3 Sports- og rekreasjonsfiske (fritidsfiske)

Saltvassfiskelova gjeld for alt fiske i sjøen. Etter saltvassfiskelova er all hausting av fisk tillate med mindre det er forbode i eller i forskrift fastsett i medhald av lova. For å drive næringsfiske gjeld i tillegg reglane i deltakarlova. For fritidsfiske er det i saltvassfiskelova § 4a fastsett særlege reiskapsavgrensingar for fiskarar som ikkje er førde i fiskarmanntalet.

Departementet foreslår å vidareføre dei gjeldande reiskapsavgrensingane, men meiner det bør innførast andre typar avgrensingar for fritidsfiskarar for å sikre at fritidsfisket ikkje vert eit skjult næringsfiske. Reiskapsavgrensingane er tekne inn i § 22 første ledd. Departementet foreslår vidare i § 22 tredje ledd ein heimel til å fastsetje kvantumsavgrensingar, strengare reiskapsavgrensingar eller forbod mot hausting i nærare bestemte område.

I deltakarlova er det slått fast at ein må ha ervervsløyve for å nytte eit fartøy til ervervsmessig fiske og fangst, jf. deltakarlova § 4. Når det er gjeve er-

vervsløyve for eit fartøy skal det først inn i merke-registeret.

Departementet arbeider med eit forslag om å endre vilkåret for å verte førd opp på fiskarmanntalet blad A slik at dette fell saman med plikta til å vere registrert som meirverdiavgiftspliktig etter lov 19. juni 1969 nr. 66 om merverdiavgift. Slik registrering skal skje når den næringsdrivande samla har ei omsetning og avgiftspliktige uttak av varer og tenester på meir enn 50 000 kroner i ein periode på 12 månader. Departementet meiner det bør vere dei same vilkåra for grensa mellom fritidsfiske og næringsfiske og grensa for når eit fartøy skal stå i merke-registeret. Det inneber at ei årleg omsetning på under 50 000 kroner i høve til havressurslova og deltakarlova ikkje kan rekast som næringsverksemd, men må sjåast på som fritidsaktivitet.

Utvalet har foreslått at departementet i forskrift skal kunne setje avgrensingar i og forbod mot omsetning av fangst for fritidsfiskarar. Departementet meiner at også fritidsfiskarar bør ha lov til å omsette fangst etter havressurslova, men at det bør innførast ei grense for kor mykje fangst fritidsfiskarar kan omsette, for å avgrense dette mot næringsfiske. Omsetningsgrensa bør falle saman med grensa for kva som vert rekna som næringsverksemd i meirverdiavgiftslova.

Ei slik omsetningsgrense-føresegn er teken inn i § 23. Dersom fritidsfiskarar omset fisk for meir enn den summen som er tillate etter § 23, vil fangstverdien verte inndregen etter reglane i § 54.

### 7.1.4 Administrativ inndraging av fangst

#### GJELDANDE RETT

Med heimel i saltvassfiskelova er det i forskrift fastsett reglar om at haustaren har plikt til å føre fangsten i land. Slike reglar er fastsette for dei kommersielt viktigaste fiskeslaga. Sjølv om fangsten skal først i land, er det likevel eit grunnleggjande prinsipp at den som haustar av dei levande marine ressursane ikkje skal få behalde fangsten dersom han ikkje har løyve til å fiske, eller fangsten er ulovleg etter kvotereglar eller andre reglar. Derfor gjev saltvassfiskelova reglar om inndraging av fangst teken i strid med føresegnene i eller i medhald av lova i §§ 7 og 11 tredje ledd. Slik inndraging skjer på objektivt grunnlag.

Det er viktig at reglane om inndraging av ulovleg fangst korkje oppfordrar til ulovleg utkast eller gjev fiskarane insentiv til å fiske ulovleg. Det er difor fastsett reglar om at fiskaren kan få dekka kostnadane ved å føre fangsten i land når det er openbert at fangsten ikkje var tilsikta. Samla gjev dette eit balansert regelverk.

Saltvassfiskelova § 11 tredje ledd gjev Fiskeridirektoratet heimel til å inndra verdien av fangst haus-

ta, ført i land eller levert i strid med føresegner fastsette i eller i medhald av saltvassfiskelova. Fangsten eller verdien av han går til det salslaget førstehandsomsetninga av fangsten er lagt til med heimel i råfisklova § 2.

Saltvassfiskelova § 7 gjev heimel for inndraging av meirfangsten eller verdien av han ved overskriding av eit fartøys fastsette kvote etter §§ 5, 5a og 6, og meirfangsten eller verdien av han går til det salslaget førstehandsomsetninga av fangsten er lagt til. Vedtak om inndraging etter § 7 vert gjort av nemnde salslag, som også skal berekne meirfangsten og verdien av han. Fiskeridirektoratet er klageinstans for salslaga sine vedtak.

Ved vedtak om administrativ inndraging er det strengare krav til bevisbør enn etter sivilprosessuelle bevisbørereglar, jf. Rt. 1999 side 14. Fleirtalet i Høgsterett tek i denne dommen utgangspunkt i sivilprosessuelle reglar om bevis og konstaterer at inndraging skjer utan at det vert konstatert skuld, og kom til at det måtte vere "klar sannsynlighetsovervekt" for det aktuelle faktum for at vilkåra for administrativ inndraging er oppfylte.

I samband med innføring av lovheimel for lovbrotsgebyr i deltakarlova, vart beviskravet for å gje slikt gebyr vurdert. Beviskravet vart då sett i samband med beviskravet for administrativ inndraging etter saltvassfiskelova. Departementet meinte det var naturleg at kravet til at faktum skal vere klart meir sannsynleg, vart lagt til grunn ved alle liknande former for vedtak.

Utvalet har levert ei omfattande vurdering av administrativ inndraging av fangst, der dei foreslår at prinsippet om at ulovleg fangst ikkje skal tilfalle haustaren, vert ført vidare. Dei foreslår òg at inndregne midlar ikkje skal gå til salslaga, men til eit havressursfond. Utvalet peikar i utgreiinga på at det er prinsipielt uehdig at inndregne midlar vert disponerte etter skjøn av dei ulike salslaga, og at midlane ved å gå til eit havressursfond kan nyttast meir tenleg og fritt til kontroll- og tilskotsordningar på tvers av salslag og geografiske område.

#### VURDERINGANE TIL DEPARTEMENTET

Departementet er ikkje samd med utvalet i at det er behov for å opprette eit havressursfond som skal administrere mellom anna midlar inndregne i medhald av havressurslova.

Departementet er samstundes samd med utvalet i at gjeldande ordning for forvaltning av inndregne midlar ikkje er god nok, og sende difor 11. august 2005 på høyring eit forslag til endring av reglane om inndregne midlar, der reglane for forvaltninga av inndregne midlar vart styrkte. Alle høyringsinstansane slutta seg til forslaget. Det vart bestemt å vente med

å vedta forskriftendringane, til dette spørsmålet var handsama i samband med ny havressurslov.

Departementet kan ikkje sjå at opprettinga av eit havressursfond vil gje fordelar som vi ikkje kan få til med å forbetre den gjeldande ordninga. Uavhengig av om det er eit fond eller salslaga som forvaltar dei inndregne midlane, har departementet heimel til å gje klare retningslinjer for korleis midlane kan nyttast. Departementet foreslår difor at forvaltninga av inndregne midlar i hovudsak vert ført vidare som i dag.

Departementet meiner det er viktig å vidareføre systemet med administrativ inndraging av fangst i havressurslova. Det er gjort framlegg om ei slik føresegn i § 54. Den nærare reguleringa av kven som skal gjere vedtak og korleis midlane skal nyttast, må skje i forskrift.

Høgsterett behandla i Rt. 2007 side 1217 spørsmålet om eit vedtak om å inndra fangstverdi i medhald av saltvassfiskelova § 11 tredje ledd er straff etter EMK artikkel 6. Høgsterett kom samrøystes til at så ikkje var tilfelle. Det er såleis ikkje aktuelt å innføre eit krav til subjektiv skuld ved vedtak om inndraging av ulovleg fangst, slik Norges Fiskarlag har gjort framlegg om.

#### *Rekkevidda av føresegna*

Fangst hausta og levert i strid med føresegner fastsette i eller i medhald av lova, fell klart innanfor dei tilfella der det skal kunne gjerast administrativ inndraging av fangst. Det inkluderer tilfelle der fangsten er registrert på feil fartøy på landings- og sluttsetlar og inneber at gjeldande rettstilstand med omsyn til administrativ inndraging etter saltvassfiskelova § 11 tredje ledd, vert ført vidare.

Gode grunnar talar for at det er mogleg å inndra fangstverdi også ved brot på etterfølgjande opplysningsplikter, ut frå ei vurdering av at fiskaren heller ikkje skal ha rett til å behalde fangst i dei tilfella der han ikkje har oppfylt opplysningspliktene sine. Dette vil likevel vere noko anna enn at fangsten er levert i strid med føresegnene i eller i medhald av lova, fordi dei grunnleggjande pliktene ved levering kan vere oppfylte. Departementet meiner difor at inndraging i slike tilfelle må gjerast som ein sanksjon, då inndraginga her både har eit klart pønalt formål og vil verte oppfatta som ein pønalt reaksjon.

Departementet meiner at det er tenleg å føre vidare i havressurslova kravet til "klar sannsynlighetsovervekt" ved administrativ inndraging som Høgsterett la til grunn i Rt. 1999 side 14 og i Rt. 2007 side 1217. Dette beviskravet ligg også til grunn for reglane om lovbrotsgebyr i deltakarlova.

Forskrifta om inndraging av fangst og bruk av inndregne midlar vert tolka slik at midlar inndregne etter saltvassfiskelova § 11, skal brukast til kontrollformål, medan midlar inndregne etter saltvassfis-

kelova § 7, det vil seie fangst ut over kvote, også kan nyttast til andre nærare opprekna formål. Departementet meiner det er grunn til å halde på dette skiljet. Gjeldande forskrift om inndraging av fangst og bruk av inndregne midlar pålegg salslaga å nytte midlane innan tre år, utan å gje føresegner om kva som skjer dersom salslaga ikkje nyttar midlane til desse formåla innan fristen. Departementet fekk kritikk av Riksrevisjonen for dette forholdet i Riksrevisjonen si undersøking av forvaltninga av fiskeressursane (Riksrevisjonen Dokument nr. 3:13 (2003-2004)). Departementet fremma difor følgjande forslag i ovannemnde høyringsnotat:

"Departementet foreslår en presisering av hva midler inndratt etter de forskjellige hjemmelsgrunnlagene kan og skal brukes til. Samtidig foreslås det at midler som ikke anvendes innen tre år etter at de ble inndratt, skal overføres til Fiskesalgslagenes Samarbeidsråd. Midlene skal der utgjøre en pott der salgslagen kan søke om midler til forskjellige kontrollformål. Den endelige avgjørelsen av slike søknader skal tas av departementet. (...)"

Denne løysinga slutta høyringsinstansane seg til, og departementet meiner dette også oppfyller nokre av utvalet sine intensjonar med å foreslå oppretting av eit havressursfond. Departementet vil endre forskrifta om inndregne midlar i tråd med forslaget i høyringsnotatet.

Når det gjeld bruken av midlar til ressurskontroll vil departementet gjennom forskrift føre vidare pålegget om at salslaga skal nytte midlar etter inndraging av ulovleg fangst til ulike ressurskontrolloppgåver. Det vert i all hovudsak gjort også i dag.

### 7.1.5 Helgedagsfreding

Departementet kan etter saltvassfiskelova § 13 gje forskrifter om fiske og fangst på eller knytt til søndagar og helgedagar. Slike forskrifter kan gjevast for bestemte område, for bestemte fartøygrupper eller for bestemte haustingsverksemdar.

Det er i dag ikkje fastsett nokon generelle reglar om helgedagsfred.

Departementet kan ikkje sjå at det er behov for ein heimel for å forby eller avgrense hausting på søndagar eller helgedagar av omsyn til den allmenne helgefreden og det vert difor ikkje gjort framlegg om å føre heimelen for helgedagsfreding vidare. Høvet til å regulere fisket på og knytt til helgedagar av omsyn til landindustrien og marknaden, finst i havressurslova § 16 andre ledd.

## 7.2 Komiteens merknader

Komiteen viser til at forslaget til ny havressurslov i § 15 innfører en generell ilandføringsplikt for fisk.

Komiteen viser til at en generell ilandføringsplikt vil redusere faren for at det reelle uttaket av fisk er høyere enn det registrerte, og er derfor en viktig regel for å medvirke til at en større del av fangstene blir registrert og kommer med i kvoteregnskapet. Komiteen forutsetter likevel at en fullt ut dekkende unntaksforskrift er på plass ved lovens ikrafttredelse og at unntaksforskrift fastsettes i tett dialog med næringen.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, er opptatt av at bifangst tas vare på og at den generelle ilandføringsplikten ivaretas. Flertallet viser til at ilandføringsplikten er viktig både av hensyn til miljø, ressurser og virksomheten i land. Ilandføringsplikten er en sentral del av norsk fiskeriforvaltning. Både utkastforbud og ilandføringsplikt er viktige elementer i norsk fiskeripolitikk - også i forhold til andre fiskerinasjoner.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at en slik generell ilandføringsplikt er en speilvendning av dagens regelverk, hvor ilandføringsplikt foreligger i de tilfeller det er fastsatt.

Disse medlemmer har merket seg at det i næringen fryktes at det vil oppstå situasjoner der det er naturlig å kaste bifangst over bord, samtidig som det påligger ilandføringsplikt fordi det ikke er gjort unntak fra plikten for det konkrete forholdet. Næringen frykter at forslaget kan undergrave fiskernes respekt for regelverket. Disse medlemmer vil likevel påpeke at ilandføringsplikt er en sentral og viktig del av et moderne fiskeriregelverk, og har vært viktig i Norges arbeid opp mot andre land.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at næringen frykter at det kan oppstå situasjoner der det er naturlig å kaste bifangst over bord samtidig som det foreligger ilandføringsplikt, og det forutsettes derfor at forskriften revideres ved behov.

Komiteen mener det er viktig at man ved utformingen av bifangstregler skaper tilstrekkelig forutberegnelighet for næringen og tar tilstrekkelig hensyn til at det i praksis skal kunne utøves et naturlig fiske. Samtidig innser komiteen at det i enkelte tilfeller kan være nødvendig å forby all bifangst på grunn av bestands situasjonen. Slike regler må derfor utformes i tett dialog med næringsorganisasjonene.

Komiteen viser til at det foreslås endringer i reglene om høsting fra fartøy som ikke er merkeregistrerte (fritidsfiske), og at det innføres en omsetningsgrense for slikt fiske, knyttet til summen som er fastsatt i merverdiavgiftsloven § 28 første ledd første

punktum. Komiteen forutsetter at havressurslovens § 23 tas opp til vurdering dersom merverdiavgiftsloven endres på dette punkt, slik at grensen for fritidsfiske ikke får et utilsiktet lavt nivå.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til at systemet med administrativ inndragning videreføres, uten hensyn til subjektiv skyld. Flertallet mener det er gode grunner til en slik regel, og påpeker at så lenge inndragningen begrenses til den ulovlige fangsten eller den delen av fangsten som er ulovlig, så vil inndragningen faktisk stå i forhold til overtredelsen.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at systemet med administrativ inndragning videreføres, og at det ikke innføres et krav til subjektiv skyld. Disse medlemmer mener det kan være gode grunner til en slik regel, men mener det ikke bør være slik at inndragningen ikke står i forhold til overtredelsen. Det er særlig betenkelig at relativt små overskridelser av minstemålet kan medføre at hele fangsten inndras. Disse medlemmer mener det må bli bedre sammenheng mellom overtredelsens alvorlighetsgrad, for eksempel knyttet til volum, fangstverdi og grad av skyld, og størrelsen på sanksjonen.

Disse medlemmer viser i denne forbindelse til brev av 12. mars 2008 (vedlagt) fra fiskeri- og kystministeren, hvor det blant annet fremkommer at ved administrativ inndragning ved fangst under minstemål blir hele verdien av fangsten inndratt. Målet med å holde innslaget av fisk under minstemål så lavt som mulig er begrunnet i å sikre en bærekraftig forvaltning, der det ikke blir tatt for mye småfisk. Disse medlemmer mener at inndragning av hele verdien av fangsten i enkelte tilfeller fremstår som veldig urimelig. Disse medlemmer viser til oppslag i Fiskaren 25. februar 2008, hvor fisker Marvin Dragsnes får beslaglagt 103 042 kroner tilsvarende 80 prosent av den totale fangstverdien, etter å ha fisket minst 330 kilo undermåls sild for mye i en fangst på 63 450 kilo sild.

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen sørge for at det innføres en adgang til å bruke skjønn ved vedtaket om inndragningens omfang ved fangst i strid med minstemålsbestemmelsene, slik at full inndragning ikke benyttes der dette etter forholdene fremstår som urimelig."

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet er skeptiske til forslaget om ytter-

ligere reguleringer av fritidsfiske og mener det er uheldig at det her legges opp til ytterligere fullmaktsbestemmelser som skaper usikkerhet og vanskelige avgrensninger.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Kristelig Folkeparti, er enig i at hjemmelen til å forby eller avgrense høsting på søndager eller helgedager oppheves.

Medlemen i komiteen frå Kristelig Folkeparti strekar under at det er viktig å verna om helgedagsfreden. Denne medlemmen kan ikkje sjå nokon grunn til ikkje å vidareføra dagens heimel til å forby eller avgrensa hausting på søndagar eller helgedagar, og vil stemma imot framlegget om å oppheva heimelen.

Denne medlemmen fremjer difor følgjande forslag til tillegg i § 16:

"§ 16 andre ledd bokstav h skal lyde:

Fiske og fangst på eller i tilknytning til søn- og helligdager i bestemte områder eller for bestemte fiskerier eller fartøygrupper, når dette er nødvendig av hensyn til

- en rasjonell eller hensiktsmessig utøvelse eller gjennomføring av fiske og fangst,
- den alminnelige helligdagsfred, eller
- når det foreligger andre særlige omstendigheter."

## 8. EIN HEILSKAPLEG RESSURSKONTROLL

### 8.1 Sammendrag

#### 8.1.1 Kontroll og handheving

Ein truverdig og effektiv ressurskontroll er ein føresetnad for all forvaltning av viltlevande marine ressursar. Regionalt og bilateralt samarbeid er dei seinare åra vorte stadig viktigare i ressurskontrollen.

Fiskeridirektoratet har eit overordna ansvar for ressurskontrollarbeidet i Noreg. Etter saltvassfiskeklova er det Fiskeridirektoratet som skal kontrollere at uttaket av viltlevande marine ressursar vert gjort på lovleg vis.

Det er Kystvakta som i hovudsak utfører kontrollen til havs. Kystvakta er gjennom kystvaktlova av 13. juni 1997 tillagd kontrolloppgåver, som delvis overlappar Fiskeridirektoratet sitt ansvarsområde. Kystvakta fører kontroll med at fartøya rettar seg etter reglar i eller i medhald av norske fiskerilover. Denne kontrollen omfattar både norske og utanlandske fartøy. Skiljet mellom kontrollverksemda til Kystvakta og Fiskeridirektoratet er ikkje regulert i gjeldande lovverk, men er avklara gjennom eit vedvarande samarbeid mellom dei to etatane.

Salslaga har ansvar for å føre kontroll med at føresegnene i saltvassfiskelova vert følgde. Dette ansvaret er avgrensa til opplysningar som naturleg følgjer av verksemda til salslaga. Hovuddelen av salslaga sitt kontrollarbeid er å gjennomføre kvotekontroll. Salslaga har vidare ansvar for at føresegnene i råfiskelova vert følgde. I forholdet mellom salslaga og Fiskeridirektoratet trengst det ei nærare utgreiing av salslaga si rolle i ressurskontrollen, utover rein kvotekontroll.

Ei ny havressurslov vil føre med seg at Kystvakta formelt sett vil få ansvar for kontroll med uttak av fleire ressursar enn i dag. Det vert ikkje gjort framlegg om materielle endringar i kystvaktlova i samband med framlegget til ny havressurslov. Kystvaktpersonell har avgrensa politimynde når dei fører kontroll med at lovene som er nemnde i kystvaktlova § 9 vert følgde. Kystvaktlova listar opp dei kontroll- og tvangstiltaka Kystvakta kan bruke. Kystvakta kan starte etterforskning når dei har mistanke om at lovene nemnde i kystvaktlova § 9 er brotne, jf. § 21, og dei kan ransake personar, fartøy og innretningar, jf. § 26.

Ansvaret Fiskeridirektoratet har for ressurskontroll er knesett i saltvassfiskelova § 45 første ledd. Fiskeridirektoratet skal føre kontroll med at føresegnene fastsette i og i medhald av saltvassfiskelova, deltakarlova, sonelova, fiskeforbodslova, råfisklova og kjøparregistreringslova, vert følgde. Samla gjev dette Fiskeridirektoratet grovt sett ei plikt til å kontrollere at alle føresegner som gjeld fiskeria vert følgde. Innsatsen til Fiskeridirektoratet er først og fremst retta mot kontroll frå fangsten vert landa og til dei etterfølgjande aktivitetane. Dette gjev også ei tenleg arbeidsdeling mellom Kystvakta og Fiskeridirektoratet.

#### KONTROLL UNDER HAUSTING

Kystvakta har ansvar for hovuddelen av ressurskontrollen på sjøen. Like fullt har Fiskeridirektoratet vid kompetanse og viktige kontrolloppgåver på sjøen, særleg knytt til indre farvatn. Kontrollen på sjøen kan skje før, under og etter hausting. Haustingsopeasjonen vert rekna som avslutta når fangsten er teken om bord i fiskefartøyet eller sett i lås eller steng. Fiskeridirektoratet skal ha uhindra tilgang til mellom anna fartøy og relevante opplysningar som er på fartøyet. Ved kontroll kan Fiskeridirektoratet gje pålegg om å stanse fartøy for å undersøkje dei, jf. § 45 fjerde ledd. Fiskeridirektoratet kan også påleggje andre fartøy som rår over eller transporterer fisk å stanse og undersøkje desse når dei transporterer fisk eller fiskeprodukt, eller har opplysningar om dette. Kontrollkompetansen til Fiskeridirektoratet under hausting gjeld for norske og utanlandske fartøy i saltvassfiskelova sitt geografiske verkeområde.

#### KONTROLL ETTER HAUSTING

Når fangsten er komen om bord i fiskefartøyet og før fangsten vert landa, er det stilt krav til at opplysningar om fangsten skal først i ei fangstdagbok. Plikta til å føre fangstdagbok gjeld for fartøy over 13 meter største lengde. Plikta gjeld for norske og utanlandske fartøy som haustar i område under norsk jurisdiksjon. Kjernen i kravet til å føre fangstdagbok, er at opplysningar om fangstområde, art og kvantum fortløpande skal først inn i fangstdagboka. Dette gjeld både for forenkla og ordinær fangstdagbok. Oppgåvene i fangstdagboka skal hindre at det vert landa fisk som ikkje vert registrert på landings- og sluttsetel.

Det fremste verkemiddelet for å kontrollere og dokumentere ressursuttaket etter hausting er, ved sida av fangstdagbok, utfylling av landings- og sluttsetel. Desse pliktene er så sentrale i kontrollsammenheng at brot fører til sanksjonar, sjølv om brotet ikkje nødvendigvis inneber at sjølve ressursuttaket er i strid med reguleringsføresegner. Innføringa av landingssetel frå 1. februar 2003 har både ført til betre kontroll og meir oppdatert informasjon om ressursuttaket. Det gjer også den fortløpande daglege reguleringa av fiskeria enklare. Fiskar og mottakar/kjøpar må begge skrive under landings- eller sluttsetelen før fiskar/den som landar fangsten forlet mottaksstaden. Setelen skal sendast til salslaget straks etter utfylling. Salslaga formidlar så desse opplysningane til Fiskeridirektoratet.

#### SÆRLEGE TILTAK MOT ULOVLEG, URAPPORTERT OG UREGULERT FISKE (UUU-FISKE)

Når det gjeld handlingar utførte av norske fartøy er reglane i saltvassfiskelova, deltakarlova, råfisklova og kystvaktlova samla sett eit godt juridisk rammeverk for ressurskontrollen. For utanlandske fartøy som fiskar i område under norsk fiskerijurisdiksjon, er det også tilstrekkelege reglar i saltvassfiskelova, fiskeforbodslova og sonelova for å handheve føresegnene fastsette i eller i medhald av desse.

Det er i forskrift 4. mars 1998 om regulering av fiske i farvann utenfor noen stats fiskerijurisdiksjon og forskrift 2. mars 2007 om konsesjon for fiske i område utenfor norsk fiskerijurisdiksjon sett forbod mot at norske fartøy driv fiske i internasjonalt farvatn. Fiskeridirektoratet kan så gje løyve til fiske i internasjonalt farvatn i område som er underlagde ein regional forvaltningsorganisasjon, eller som er regulerte av avtalar som Noreg er part i. Formålet med forskriftene er å hindre at ein flåte med norske fartøy driv UUU-fiske i internasjonalt farvatn og å sikre at dei fiskeria i internasjonalt farvatn der Noreg har rett til å delta, vert handterte på ein høveleg måte. Formålet er vidare å ta vare på Noregs plikt til å samarbeide om forvaltninga av dei villevande marine ressursane

i internasjonalt farvatn slik dei er nedfelt i havrettskonvensjonen.

For fartøy som ikkje er norske og som ikkje har fiska i område under norsk fiskerijurisdiksjon, kviler dei folkerettslege instrumenta om kontroll med ressursuttaket i stor grad på at flaggstaten til fartøya kontrollerer sine egne fartøy og sanksjonerer mot brot ved overfiske i internasjonalt farvatn. Når overfiske likevel skjer i område utanfor norsk fiskerijurisdiksjon på bestandar som Noreg forvaltar i fellesskap med andre statar, og flaggstaten sin kontroll med fartøya sviktar, er det behov for parallelle kontrollsystem. Nasjonal hamnestatskontroll er det mest høvelege verkemidlet overfor fartøy som flaggstaten ikkje fører kontroll med eller sanksjonerer mot. Reglane retta mot fartøy som ikkje er norske, finst i første rekkje i fiskeforbodslova §§ 8 og 9.

For å styrkje dei norske reglane på dette området, vart det 30. juni 2006 fremma ein proposisjon med forslag om lovendingar på dette området, Ot.prp. nr. 98 (2005-2006). Lovforslaget vart behandla av Stortinget i desember 2006 og sett i kraft 22. desember 2006. Forslaga til styrka heimlar i Ot.prp. nr. 98 (2005-2006) gjeld tiltak i hamn, tiltak i havområde under norsk jurisdiksjon og forbod mot omlasting og støttetjenester til og frå norske fartøy.

### **8.1.2 Høyringsfråsegner og vurderingane til departementet**

Høyringsinstansane støttar i hovudtrekk forslaga frå utvalet, som inneber ei vidareføring av gjeldande rett.

Fiskeridirektoratet har foreslått at ein i lova gjev reglar om sporing av fangst og registrering av førstehandsmottakarar for å få til ein best mogleg ressurskontroll. Departementet vurderte forslaga slik at dei burde følgjast opp, og sende dei difor på eiga høyring. I høyringsnotatet rådde departementet til å innføre ein heimel for å påleggje alle som tek imot, transporterer, oppbevarer, produserer eller omset fisk eller fiskeprodukt, å gje opplysningar om produkta og deira opphav til styresmaktene og/eller ha slike opplysningar tilgjengelege. Departementet var også samd i forslaget frå Fiskeridirektoratet om å påleggje alle mottakarar av fisk i første hand å vere registrerte hos Fiskeridirektoratet.

Alle dei som har sendt høyringsfråsegn støttar innføringa av heimel for å kunne gje forskrift om sporing og heimel for registreringsordning for mottakarar av råfisk i første hand.

Havressurslovutvalet foreslår i hovudsak å vidareføre gjeldande reglar for ressurskontroll i havressurslova. Departementet er samd i dette. Departementet meiner i tillegg det er viktig å styrkje reglane knytte til ressurskontroll på nokre viktige område, og gjer difor framlegg om nye kontrollheimlar, mellom

anna knytte til UUU-aktivitetar, sporing, mottakarregistrering og salslaga sin kontrollkompetanse.

Departementet foreslår at reglane som særleg gjeld tiltak mot UUU-fiske vert samla i eit eige kapittel 8 i lova. Føresegnene som omhandlar ressurskontroll er inntekne i havressurslova kapittel 6, 7 og 8. Det er gjort nokre endringar i dei eksisterande kontrollføresegnene, i tillegg til det som er omtala her. Desse endringane vert omtala i merknadene til dei ein skilde føresegnene. Departementet vil presisere at kontrollansvaret til Fiskeridirektoratet omfattar heile det utvida verkeområdet til lova, slik det går fram av § 44, jf. § 3.

I høyringsfråsegna skriv Norges Fiskarlag at det ikkje skal vere strengare kontrolltiltak overfor aktørane i fiskerinæringa enn i andre næringar. Departementet meiner det er reelle og gode grunnar til at det er effektive og gode kontrolltiltak i fiskerinæringa og at aktørane i fiskerinæringa bør finne seg i å verte kontrollerte strengare og pålagde meir omfattande kontroll- og opplysningsplikter enn aktørar i andre næringar, fordi fiskeriverksemnd handlar om å hauste av ressursar som tilhøyrer fellesskapet og ikkje den enkelte fiskar, og fordi fellesskapet av fiskarar sjølv er avhengig av at desse ressursane vert forvalta slik at dei gjev eit høgast mogleg utbytte.

#### **SÆRLEG OM UUU-FISKE**

Det er no vedteke fleire nye heimlar for tiltak mot ulovleg, urapportert og uregulert fiske (UUU-fiske) i fiskeforbodslova og saltvassfiskelova, jf. Ot.prp. nr. 98 (2005-2006). Departementet meiner det i tillegg til dei vedtekte lovendingane framleis er behov for ei generell føresegn som gjev heimel for å fastsetje ytterlegare reglar for å kunne forby fleire former for slik aktivitet. Departementet meiner vidare det er fornuftig å samle føresegnene som gjeld tiltak mot UUU-fiske i havressurslova. Føresegnene om tiltak mot slik aktivitet i fiskeforbodslova §§ 8 og 9, vert difor flytta til havressurslova, og tekne inn i eit eige kapittel som gjeld særlege tiltak mot UUU-fiske.

Departementet foreslår òg ein heimel til å kunne forby verksemnd som kan vere med på å undergrave nasjonale forvaltningstiltak og tiltak frå internasjonale og regionale fiskeriorganisasjonar, i § 52. Lovgrunnlaget må vere utforma slik at nye tiltak kan fastsetjast ved forskrift utan at ein treng å gå vegen om lovending.

#### **SÆRLEG OM SPORING**

For å få til ein best mogleg ressurskontroll, er det nødvendig at styresmaktene kan utføre effektive kontrollar langs heile tidslinja. Sporing kan vere eitt av fleire viktige verkemiddel for å oppnå dette. Departementet meiner difor at havressurslova, som ei moderne og framtidsretta ressursforvaltningslov, må ha hei-



mel for å innføre reglar om sporing og merking av viltlevande marine ressursar. Ein slik heimel vil stå i samanheng med heimlar i anna lovverk som kan implementere krav til sporing ved innførsle og utførsle av fisk og fiskevarer. Dersom krav til sporing vert eit vilkår ved import og eksport av fisk, vil det - kombinert med reglar om hamnestatskontroll - gjere det mykje vanskelegare å lande og omsetje ulovleg fanga fisk over landegrensar. Det er teken inn ein heimel for sporing i § 41.

Det eksisterer allereie fleire regelverk som set krav til sporing i ulike former. Felles for desse reglane er at dei ikkje sporar fisken attende til landings- eller sluttsetel. Det trengst difor eigne reglar om sporing ut frå omsynet til ressurskontrollen. Dette er alle høyringsinstansane einige i.

Fiskeri- og havbruksnæringens landsforening (FHL) er uroleg for at næringa får unødig store kostnader dersom sporingssystema er for detaljerte. Departementet vil peike på at manglande system for sporing og dokumentasjon kan vere ei ulempe for næringa når slike krav vert stilte frå viktige marknader for norsk fisk. Departementet vil understreke at det inneber kostnader både for næringa og forvaltninga å utvikle slike system. Det er naturleg at spørsmåla om kor store kostnadane vert og kva andre konsekvensar innføring av krav til sporing får, vert utgreidde og høyrde i samband med forskriftene om sporing.

#### MOTTAKARREGISTRERING

Departementet meiner at det i havressurslova bør vere ein heimel for å krevje registrering også av førstehandsmottakarar av fisk. Omsynet til ressurskontrollen er etter departementet si meining hovudargumentet for å innføre ei registreringsordning for alle som mottek fangst, fordi styresmaktene då får oversikt over alle som kan ta imot fisk i første hand og kvar dei kan ta imot fisken.

I den gjeldande kjøparregistreringsordninga har kjøparane eit rettskrav på å verte registrerte dersom dei fyller dei objektive vilkåra som vert sette til registrering. Departementet meiner at det same må gjelde ved registrering av mottakarar. Vilråa for å verte registrert må gå direkte fram av ei registreringsforskrift, og ikkje vere knytt opp mot vilkår i anna regelverk.

Det bør vidare etter departementet sitt syn vurderast om det i reglane for registrering av mottakarar skal vere eit vilkår at ein registrert mottakar berre kan ta imot fangsten på ein eller fleire bestemte stader.

Departementet foreslår at reglane om krav til registrering av mottakarar og kjøparar vert samla i havressurslova § 38 og at kjøparregistreringslova vert oppheva som eiga lov. Med ei slik ordning vil ein framleis ha ei tilsynsordning med omsetningsledda i førstehandsomsetninga av fisk og fiskevarer og ein

sikrar at kjøparane overheld salslaga sine salsvilkår. Departementet foreslår på denne bakgrunn å fastsetje heimel i havressurslova for å gje nærare føresegnar om registreringsplikt for kjøparar og mottakarar i forskrift.

#### 8.1.3 *Ansaret til salslaga*

Salslaga har sidan 1990 hatt eit generelt ansvar for å delta i ressurskontrollarbeidet. I samband med ny havressurslov er det naturleg å drøfte kva for rolle og ansvar salslaga skal ha i ressurskontrollarbeidet i framtida. Dersom salslaga skal ha ressurskontrolloppgåver, må heimlane i lova gjerast klarare enn dei er i dag, slik at føresegnene gjev salslaga mynde til å gjennomføre kontrolloppgåvene dei allereie er pålagde. Den viktigaste oppgåva til salslaga i ressurskontrollarbeidet er kvotekontroll og inndraging av fangst ut over kvote og ulovlege fangstar, jf. saltvassfiskelova § 7. I Ot.prp. nr. 92 (2000-2001) om endringar i saltvassfiskelova og råfisklova (kontrolltiltak) har departementet ei prinsipiell vurdering av om salslaga skal ha eit sjølvstendig kontrollansvar. Lovgjevar tok her positivt stilling til at salslaga skal ha eit sjølvstendig kontrollansvar ut frå at ein forsvarleg og best mogleg ressurskontroll er ei overordna samfunnsinteresse.

Gjennom råfisklova og råfiskforskrifta er det oppretta eit monopol som gjer at dei fiskeslaga som er opprekna i råfiskforskrifta ikkje kan omsetjast, tilverkast eller utførast utan å vere selde gjennom, eller med godkjenning av, eit salslag. Kontrollen med at omsetningsreglane vert følgde, vert av salslaga kalla omsetningskontroll. Som regel er det dei same opplysningane salslaga kontrollerer i omsetningskontroll som dei Fiskeridirektoratet kontrollerer i ressurskontroll.

#### HØYRINGSFRÅSEGNENE OG VURDERINGANE TIL DEPARTEMENTET

Høyringsfråsegnene er delte i synet på kontrollansvaret til salslaga.

Ein høyringsinstans viser til at tungtvegande prinsipielle omsyn talar for at det vert vurdert om desse kontrolloppgåvene bør utførast av offentlege styresmakter. Departementet meiner som nemnt lovgjevar ved fleire høve heilt sidan 1990 har bestemt at salslaga faktisk skal delta i kontrollarbeidet på ein slik måte som skissert i departementet sitt høyringsnotat. Dei viktige og prinsipielle vurderingane er såleis allereie gjort. Fleire av salslaga har også delteke i ressurskontrollarbeidet ved å gjennomføre eigne ressurskontrollar ved landing av fangst, eller ved å delta saman med Fiskeridirektoratet.

Departementet drøfta likevel i høyringsnotatet moglege negative følgjer av salslaga sine kontrolloppgåver og retten deira til å drive forretningsverk-

sendt i dotterselskap. Departementet ser at denne retten reiser prinsipielle problemstillingar. Samstundes meiner departementet at frykta for at salslaga skal misbruke informasjon innhenta ved kontroll er mykje overdriven. Når salslaget utfører ein kontroll er det som offentleg styresmakt, og som offentleg styresmakt er salslaget underlagt teieplikt om forretningsløyndomar med tilhøyrande reglar om straff om pliktene vert brotne. Dette gjeld òg bruk av slik informasjon i eiga næring.

Departementet vil peike på at det er Fiskeridirektoratet som har og skal ha hovudansvaret for ressurskontrollen i Noreg. Forslaget om å styrke salslaga sin kontrollkompetanse inneber ikkje at dei skal overta oppgåver frå Fiskeridirektoratet, men at dei skal setjast i stand til å utføre dei oppgåvene lovgjevare har pålagt dei. Kontrolloppgåvene vert tekne hand om av ei offentleg styresmakt, men salslaga skal i tillegg kunne utføre slik kontroll.

Departementet kan ikkje sjå at faren for misbruk av kontrollopplysningar er overhengande, slik mellom anna Fornyings- og administrasjonsdepartementet og Fiskeri- og havbruksnæringens landsforening gjev uttrykk for i sine høyringssvar. Like fullt meiner departementet det ikkje er heldig at det vert stilt spørsmål ved habiliteten til salslaga som kontrollorgan. Departementet vil difor i dei nærare føresegnene for kontrollverksemda ta sikte på å skape rutinar for å sikre at slik informasjon ikkje vert nytta til andre formål enn det dei er innhenta for. Departementet meiner på denne bakgrunn at salslaga skal få kompetanse til å få tilgang til fartøy og landanlegg og tilgang til relevante kontrollopplysningar, samstundes som kontrollsubjekta får plikt til å gje slik tilgang og slike opplysningar. Departementet vil stille krav til organiseringa av kontrollarbeidet i dei tilfella der salslaga driv konkurrerende verksemd.

Kompetansen til å utøve kontrolloppgåver inneber også at salslaga er underlagde instruksjonsmynde frå styresmaktene på dette området og at utføringa av desse oppgåvene må følgjast opp tettare enn i dag. Departementet finn det tenleg å gje nærare forskrifter om dette. Forslaget til føresegn er teke inn i § 48 andre, tredje og fjerde ledd.

Departementet meiner salslagas ansvar for å kontrollere at føresegnene i eller i medhald av råfisklova § 7 vert følgde, skal først vidare. Lik saltvassfiskeklova § 45a gjev ikkje råfisklova § 7 salslaga tilstrekkeleg heimel til å gjennomføre dei kontrolloppgåvene dei er pålagde. Departementet vil difor foreslå at råfisklova § 7 vert endra slik at salslaga får heimel til gjennomføre dei kontrollane dei allereie er pålagde.

Omsetningsmonopolet og den registreringa av fangst som skjer gjennom salslaga, gjev fiskeristyresmaktene ei unik oversikt over landa og omsett fisk og

verdien i første hand. Dette systemet er avhengig av ein effektiv omsetningskontroll. Departementet meiner difor det er nødvendig at salslaga også har heimel til å gjennomføre kontroll med at råfisklova og føresegn fastsette i medhald av denne, vert følgde. Denne kontrollen kan salslaga ikkje utøve fullt ut, utan tilgang til sentrale kontrollopplysningar hos kjøpar og seljar.

Departementet meiner at drøftinga i høve til ressurskontroll også gjeld for omsetningskontroll. Råfisklova § 7 må såleis endrast for å gje salslaga kompetanse til å gjennomføre omsetningskontrollar slik dei er pålagde i føresegna.

Registreringa av fangstdata og overføringa av desse opplysningane til Fiskeridirektoratet, er ein grunnleggjande føresetnad for ein korrekt fangststatistikk. Dette er ei viktig offentleg oppgåve som salslaga utfører for styresmaktene, og det er ikkje tilfredsstillande at denne oppgåva berre er regulert i gamle avtalar, slik det er i dag. Departementet foreslår at salslaga si rapporteringsplikt vert fastsett i forskrift. Det vert gjort framlegg om heimel for slik forskrift i § 48 fjerde ledd.

#### **8.1.4 Enkelte tekniske reglar med kontrollformål**

##### VURDERINGANE TIL DEPARTEMENTET

Departementet meiner det er viktig for styresmaktene å kunne setje ulike krav til utstyr og rapporteringar o.a. Det er eit verkemiddel for å gje ressurskontrollen enklare og meir effektiv, og det hjelper styresmaktene til å målrette kontrollarbeidet mest mogleg. Departementet er difor samd med havressurslovutvalet i at det er viktig å føre vidare heimlane til å gje føresegn som set påbod om eller forbod mot bestemte reiskapstypar, teknisk utstyr, dokumentasjon av ulikt slag og gjev påbod om plikt for næringsutøvarane til å skaffe seg informasjon og ta i mot meldingar frå styresmaktene. Slike heimlar er gjevne i havressurslova kapittel 6 og § 56.

Departementet er ikkje samd med Norges Fiskarlag i at det er grunn til å vurdere om ordninga med fangstdagbok skal avviklast i dei fiskeria der det er pliktig innmelding av fangst. Fangstdagboka har ein heilt sentral funksjon i ressurskontrollen, både ved kontroll på sjøen og ved kontroll under og etter landing av fangst. Det er difor eit klart behov for å føre vidare heimelen til å påleggje føring av fangstdagbok, uavhengig av eventuelle krav til innmelding av fangst.

Opplysningar som næringsaktørane er pålagde å sende styresmaktene i ulike samanhengar og register som lagrar slike opplysningar, vert stadig viktigare for styresmaktene både i samband med kontroll, ressursforvaltning og forskning. Det er difor behov for ein heimel til å opprette register for lagring og bruk

av ulike opplysningar til ulike formål, jf. havressurslova § 56.

Korkje saltvassfiskelova eller lovforslaget frå utvalet fastset heimel for å gje pålegg om korleis fangsten skal merkast. Departementet meiner det er tenleg å kunne setje standardiserte krav for dette. Det vil medverke til å betre hamnestatskontrollen, der det er vesentleg å dokumentere tilknytninga mellom fisken og fiskefartøyet. Samstundes stiller NEAFC-reglane om hamnestatskontroll spesifikke krav til merking av fangsten. Vidare vil ressurskontrollen på sjøen kunne verte lettare ved standardisert merking av fangsten. Saman med heimelen til å gje reglar om sporing, jf. § 41, vil reglar om merking av fangsten vere eit viktig verkøy i kampen mot ulovleg fiske. Departementet foreslår at heimel til å kunne påleggje merking av fangst vert teken inn i § 34 bokstav f.

Departementet foreslår ein generell regel i havressurslova for å kunne regulere eller forby omlasting av omsyn til ressurskontrollen. Dette vil vere ei videreføring og utviding av føresegna i saltvassfiskelova. Når styresmaktene kan forby omlasting, kan dei også setje vilkår for at omlasting kan skje. Forslaget til føresegn inneber vidare at det ikkje vert trekt eit skilje mellom norske og utanlandske fartøy, og forbod eller vilkår kan rette seg mot både norske og utanlandske fartøy. Denne heimelen må vi også sjå i samanheng med den generelle utviklinga av nye reglar for å styrkje ressurskontrollen, ikkje minst i kampen mot UUU-fiske. Departementet er samd i forslaget frå utvalet om at dette vert fastsett som ei fullmaktsføresegn.

## 8.2 Komiteens merknader

Komiteen viser til at det fortsatt er viktig å ha fokus på ressurskontroll.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, viser til at loven styrker reglene om tilrettelegging for og gjennomføring av ressurskontroll. Flertallet legger til grunn at de villevende marine ressursene er fornybare men ikke uuttømmelige. Forvaltet på en god måte, vil de gi en langsiktig positiv avkastning til fellesskapet og til næringsutøverne. En troverdig og effektiv ressurskontroll er derfor en forutsetning for en god forvaltning av ressursene, og uten en god ressurskontroll kan ulike reguleringstiltak ha mindre verdi.

Flertallet er enig i at det er nødvendig med nye og styrkede regler både i forhold til nasjonal ressurskontroll, og for å bekjempe ulovlige, uregulerte og urapporterte fiskeriaktiviteter (UUU-aktiviteter). Flertallet viser til at det er viktig å styrke reglene

for ressurskontroll og at det derfor foreslås nye kontrollhemler.

Flertallet viser til at det innføres en hjemmel til å kunne forby virksomhet som kan være med på å undergrave nasjonale forvaltningstiltak og tiltak fra internasjonale og nasjonale fiskeriorganisasjoner i § 52. Flertallet forutsetter at forskrifter som eventuelt fastsettes, er tilstrekkelig forutsigbare og at andre rettssikkerhetsgarantier overholdes.

Flertallet viser til at det i lovens § 41 innføres en hjemmel til sporing av fangst for å få til en bedre ressurskontroll, og at loven utvider registreringsordningen for kjøpere og innfører en hjemmel til å fastsette forskrift om registreringsplikt for alle som mottar fangst i førstehånd i lovens § 38. Flertallet viser også til at kontrollkompetansen til Fiskeridirektoratet presiseres på flere punkter og at salgslagene med hjemmel i § 48 kan kreve tilgang til enkelte steder og opplysninger når de gjennomfører ressurskontroll.

Flertallet forutsetter at lovens kontrolltiltak står i forhold til de overtredelser som skal undersøkes, og at alminnelige rettssikkerhetsprinsipper følges.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til at styrking av ressurskontrollen, og særlig arbeidet for å redusere det ulovlige fisket i Barentshavet, har vært en kjerne-sak for Regjeringen, og at både Fiskeridirektoratet og Kystvakten har blitt tilført midler til dette arbeidet. Videre har man oppnådd gjennomslag for innføring av regler om havnestatskontroll i NEAFC. Dette arbeidet har gitt resultater.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre er positive til at Regjeringen viderefører det viktige arbeidet med en styrking av ressurskontrollen som også stod i fokus for Samarbeidsregjeringen.

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet viser til at loven styrker reglene om tilrettelegging for og gjennomføring av ressurskontroll. Disse medlemmer er enig i at det er nødvendig med regler rettet mot ulovlige, urapporterte og uregulerte fiskeaktiviteter (UUU-aktiviteter).

Disse medlemmer viser til at det er viktig å styrke reglene for ressurskontroll, og at det derfor foreslås nye kontrollhemler.

Disse medlemmer viser til at det innføres en hjemmel til å kunne forby virksomhet som kan være med på å undergrave nasjonale forvaltningstiltak og tiltak fra internasjonale og nasjonale fiskeriorganisasjoner i § 52. Disse medlemmer forutsetter at

forskrifter som eventuelt fastsettes er tilstrekkelig forutsigbare og at andre rettssikkerhetsgarantier overholdes.

Disse medlemmer viser til at det i lovens § 41 innføres en hjemmel til sporing av fangst for å få til en bedre ressurskontroll, og at loven utvider registreringsordningen for kjøpere og innfører en hjemmel til å fastsette forskrift om registreringsplikt for alle som mottar fangst i førstehånd i lovens § 38.

Disse medlemmer forutsetter at lovens kontrolltiltak står i forhold til de overtredelser som skal undersøkes, og at alminnelige rettssikkerhetsprinsipper følges.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre mener at det er offentlige myndigheter som skal gjennomføre kontrolloppgavene etter loven og er skeptiske til ordningen med at monopolorganisasjoner som fiskesalgslagene gis offentlig myndighet gjennom plikt til kontrolloppgaver. Disse medlemmer viser til at flere høringsinstanser påpeker faren for misbruk av kontrollopplysninger som et slikt ansvar for fiskesalgslagene gir.

Disse medlemmer viser til at det i høringsprosessen har kommet innspill vedrørende behovet for å føre fangstdagbok i fiskerier der det er pliktig innmelding av fangst. Disse medlemmer mener at føring av fangstdagbok i slike tilfeller fremstår som unødvendig byråkratisk og en byrde for næringen som bør fjernes. Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen foreta en gjennomgang av dagens regler vedrørende fangstdagbok med sikte på forenklinger."

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet er enige i å styrke regelverket for ressurskontroll, men regelverket løser ikke alle problemer. Etter disse medlemmers syn er tilstedeværelse av Kystvakta i de områder der det foregår UUU-fiske av helt avgjørende betydning for å få bekjempet UUU-fiske.

Disse medlemmer mener at kampen mot UUU-fiske er svært viktig for å ivareta norske interesser. Derfor er disse medlemmer bekymret for tall som viser at antall operative seilingsdøgn for Kystvaktas fartøy vil gå ned fra 5 289 timer i 2007 til 4 075 timer i 2008. Disse medlemmer konstaterer at antall kystvaktfartøy reduseres fra 18 til 14 fartøy og at ett fartøy flyttes fra Barentshavet til sørlige havområder. Dessuten kan om lag 1 000 timer flyovervåkning over Barentshavet stå i fare. Disse medlemmer er bekymret for at Regjeringen ikke prioriterer bekjempelse av UUU-fiske sterkere, og

fører en politikk som nedbygger Kystvakta, som er et svært viktig virkemiddel for bekjempelse av UUU-fiske. Disse medlemmer viser til Fremskrittspartiet alternative statsbudsjett for 2008 der partiet foreslo å øke bevilgningen til Kystvakta med 300 mill. kroner.

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen stanse nedbyggingen av Kystvakta."

Komiteens medlemmer fra Høyre er enige i at det er bekymringsfullt dersom antall operative seilingsdøgn for Kystvaktas fartøy vil gå ned, og dersom flyovervåkingen reduseres.

## **9. STRAFF, STRAFFEPROSESSUELL INNDRAGING, LOVBROTGEBYR OG TVANGSMULKT**

### **9.1 Sammendrag**

Det sentrale ved reaksjons- og sanksjonsføresene i havressurslova er at brot på kvotereglar, reglar som kan medverke til kvoteunndraging eller brot på tekniske reguleringar og kontrollreglar skal sanksjonnerast etter reglane i havressurslova, og at påtalemakta og domstolane ikkje må gå vegen om brot på reglane i straffelova for å reagere mot lovbrøt i fiskerirøringa. Det er i tillegg viktig at reaksjonar på brot på reglane i fiskerilovgjevinga har ei form og eit nivå som medverkar til å førebyggje brot på regelverket. Dette er avgjerande for ei ansvarleg og god ressursforvaltning, samtidig som det er nødvendig av omsyn til næringa.

#### **9.1.1 Spørsmålet om å vidareføre det generelle straffansvar i saltvassfiskeleva**

Utvalet foreslår å vidareføre det generelle straffansvar med ei føresegn som seier at den som med vilje eller aktaust bryt føresegner i eller i medhald av lova kan straffast.

Departementet har på bakgrunn av høringsfråsegna frå Justisdepartementet gått gjennom føresegnene i lova og forma straffeføresegnene slik at dei utrykkeleg listar opp kva for lovbrøt som skal vere straffbare. Desse er delt inn i fire hovudtypar: Brot på reguleringsføresegner, brot på reglar om gjennomføring av hausting og orden på haustingsfelt, brot på reglar som skal leggje til rette for kontroll, og brot på reglar om kontroll og handheving. Det er gjort framlegg om opplisting av føresegnene der brot skal vere straffbare i §§ 60–63.

Felles for desse føresegnene er at straff og straffeprosessuell inndraging er nødvendig for å sikre tilstrekkeleg grad av etterleving. Det vil i desse tilfella

ikkje vere godt nok med administrative sanksjonar for å sikre etterleving av reglane. Grunngevinga er at desse føresegnene er sentrale for å sikre ei berekraftig forvaltning av fiskeriressursane og at den potensielle økonomiske fortenesta ved brot på desse føresegnene kan vere stor.

Departementet vil peike på at opplistinga i lova av kva for brot som kan straffast, jf. §§ 60–63, i hovudsak inneber at dei føresegnene der ein i dag ser det tenleg å reagere med straff, vert førde vidare i havressurslova. Ein vil likevel peike på at det med unntak av § 24 vert gjort ei formell avkriminalisering av føresegnene om orden på haustingsfelt i kapittel 5. Departementet meiner lovbrotsgebyr vil vere tilstrekkeleg for å sikre etterleving av desse føresegnene. I tillegg kan brot på desse reglane utløyse erstatningsansvar etter § 30.

Departementet har også vurdert om det er tenleg å heve terskelen for sanksjonar slik at berre vesentlege lovbrotsgebyr, men har kome til at gjeldande rett der det ikkje er sett ein slik terskel bør vidareførast i havressurslova.

Departementet legg til grunn at lovbrotsgebyr som vert omfatta av straffeføresegnene også kan avgjerast ved at det vert pålagt eit lovbrotsgebyr, og at føresegna om lovbrotsgebyr også gjeld for dei føresegnene i lova der brot ikkje er straffbare.

Departementet er samd med utvalet i at det bør innførast straffansvar for menneske på fartøy i dei tilfella der straffansvar kan gjerast gjeldande mot fartøyføraren. Departementet meiner dette berre bør gjelde for forsettlege lovbrotsgebyr. Føresegn om straffansvar for menneske er teke inn i § 64 andre ledd.

Brot på reglane fastsett i eller i medhald av havressurslova vil kunne gje ein betydeleg ulovleg gevinst. Det er difor nødvendig at akklause brot på kvoteføresegner, tekniske reguleringar, rapporterings- og opplysningsplikter og reglar om kontroll og handheving, skal kunne straffast. Departementet ser det difor som tenleg at heimelen for sanksjonar slik han er nedfelt i saltvassfiskelova vert ført vidare i havressurslova, slik at også akklause lovbrotsgebyr vert ramma. For grove lovbrotsgebyr, jf. § 64 første ledd, er kravet til skuld likevel grov aktløyse eller forsett.

## STRAFFERAMMER

### *Havressurslov*

Utvalet har foreslått at strafferamma i saltvassfiskelova på bøter eller fengsel inntil 6 månader år vert heva til bøter eller fengsel inntil 1 år, og at strafferamma for brot ved særskjerpande omstende vert heva frå 2 til 3 år. Departementet er samd i dette.

Strafferammene i havressurslova bør vere samliknbare med strafferammene i andre naturressurslover. Det kan vere mogleg å oppnå betydeleg økonomisk gevinst ved brot på fiskerilovgevinga -

og i dei fleste tilfelle mykje høgre enn ved brot på andre naturressurslover. Strafferamma bør vere så høg at det har ein vesentleg allmennpreventiv verknad. Strafferamma må også sjåast i samanheng med avkriminalisering av enkelte lovbrotsgebyr og bruk av administrative sanksjonar.

## STRAFFEPROCESSUELL INNDRAGING

Departementet legg til grunn at straffeprocessuell inndraging er eit av dei mest effektive verkemidla i handhevinga av reglane i saltvassfiskelova og godt innarbeidd i påtalemakta og domstolane sin praksis. Departementet meiner praksisen med inndraging bør førast vidare når det gjeld dei sakene som vert melde til politiet, og gjer difor framlegg om at havressurslova skal ha ei eiga inndragingsføresegn. Det er eit klart behov for at domstolane også skal kunne foreta straffeprocessuell inndraging på same måte for same lovbrotsgebyr overfor fiskar og mottaksanlegg. Dette vert også støtta av alle høyringsinstansane som har uttala seg om saka. Føresegna om straffeprocessuell inndraging i § 65 er endra i tråd med dette.

## LOVBROTSGEBYR

Havressurslovutvalet kan ikkje sjå at nokon av dei brota på reglane i saltvassfiskelova som i dag vert straffa, er aktuelle for bruk av lovbrotsgebyr. Dei peikar samtidig på at lovbrotsgebyr kan vere aktuelt ved mindre lovbrotsgebyr som i dag vert avgjort med åtvaringar. Departementet er ikkje samd i denne vurderinga.

Slik departementet ser saka, bør det normalt ikkje påleggjast lovbrotsgebyr i saker der ein i dag finn at ei åtvaring frå Kystvakta eller Fiskeridirektoratet er tilstrekkeleg. Som Fiskeridirektoratet peikar på, er dagens åtvaringsinstitutt etablert i samarbeid mellom Kystvakta og Fiskeridirektoratet. Ei åtvaring vert sett på som ei tenleg handtering av dei minst alvorlege lovbrota. Samtidig inneber dette at kontrollressursane først og fremst vert retta mot å avdekke alvorlege brot på regelverket, og at dei minst alvorlege sakene ikkje vert melde til politiet eller behandla av domstolane. Departementet meiner dette er ei god praktisering av reglane i saltvassfiskelova som bør førast vidare ved praktiseringa av havressurslova.

Departementet foreslår at lovbrotsgebyr skal kome i staden for melding til politiet og behandling i domstolane for dei minst omfattande av dei sakene som i dag vert melde til politiet. Departementet meiner det er grunn til ei delvis avkriminalisering av ulike handlingar. Det er særleg grunnlag for ei delvis avkriminalisering av brot på reglar i havressurslova, der handlinga etter sin art framleis vert ramma av straffeføresegna, men det vert lagt inn ein terskel for straffansvaret.

Når lovbrotsgebyr vert nytta, vil nivået på gebyret vere vesentleg for om reaksjonen er tilstrekkeleg

for å sikre at regelverket vert følgt. Det må samtidig vere rimelig samsvar mellom lovbrøt og reaksjon. Det er såleis etter departementet sitt syn lite tenleg å påleggje lovbrøtsgebyr etter faste satsar. Gebyret bør fastsetjast konkret i kvart enkelt tilfelle. Departementet har difor foreslått ein heimel for å kunne påleggje lovbrøtsgebyr ved brot på reglar i eller i medhald av havressurslova, jf. § 59.

Det er behov for nærare reglar om i kva tilfelle lovbrøtsgebyr kan påleggjast og kva som skal vere retningsgjevande ved utmåling av lovbrøtsgebyr. Det er difor foreslått ein heimel for at departementet kan fastsetje nærare reglar om dette.

#### TVANGSMULKT

Departementet meiner havressurslova bør innehalde ein heimel for å påleggje tvangsmulkt for å få nokon til å rette seg etter reglar i lova eller forskrift eller avgjerd i medhald av lova. Tvangsmulkt er såleis eit middel til å tvinge fram at nokon rettar seg etter ei plikt eller eit pålegg, og formålet er ikkje å straffe lovbrøt som har skjedd. Departementet har foreslått ein heimel for å kunne påleggje tvangsmulkt i § 58.

Det er behov for å gje nærare reglar om fastsetjing av tvangsmulkt og det er tenleg at dette vert gjort ved fastsetjing i forskrift.

## 9.2 Komiteens merknader

Komiteen merker seg at departementet peker på at opplistingen i loven over hvilke brudd som kan straffes, jf. §§ 60–63, i hovedsak innebærer at de bestemmelsene der man i dag ser det som tjenlig å reagere med straff, videreføres.

Komiteen viser til at det innføres hjemmel til å pålegge tvangsmulkt for å sikre at bestemmelser fastsatte i eller i medhold av loven blir overholdt, og at hjemmelen til å pålegge såkalt lovbrøtsgebyr, som ble innført ved endringene i deltakerloven i 2004, videreføres i havressursloven.

Komiteen forutsetter at det gis klare retningslinjer for hvilke sanksjonsformer som skal benyttes i de enkelte tilfeller.

## 10. KONSEKVEN SAR

### 10.1 Sammendrag

#### 10.1.1 Administrative og økonomiske konsekvensar

Framlegget til ny havressurslov samsvarar i hovudtrekk med forslaget frå havressurslovutvalet. Både saltvassfiskelova og havressurslova er typiske

fullmaktslover der styresmaktene får heimel til å innføre ulike reguleringar, forbod eller påbod gjennom forskrift. Korleis og i kva grad styresmaktene skal nytte heimlane, vil mellom anna vere avhengig av kva som er nødvendig for ei forsvarleg forvaltning av og kontroll med uttaket av ressursane. Det kan såleis vere vanskeleg å gjere greie for dei økonomiske og administrative konsekvensane no. Utvikling av nye system, pålegg og reguleringar kan medføre kostnader både for næringa og forvaltninga. Kor store desse kostnadane er, og kva andre konsekvensar innføring av nye reglar vil få, er naturleg å utgreie og sende på høyring når nye forskrifter skal utformast og fastsetjast.

Det er viktig å ha med seg i vurderinga av dei administrative og økonomiske konsekvensane av lovframlegget at innanfor dei rammene lova gjev, kan politiske og administrative prioriteringar få vesentlege konsekvensar for forvaltninga. Desse konsekvensane er det vanskeleg å seie noko om her.

Departementet følgjer ikkje opp utvalet sitt forslag om å opprette eit havressursfond. Her vil gjeldande rett såleis verte ført vidare.

Departementet meiner at utvidinga av området for lova ikkje vil ha administrative eller økonomiske konsekvensar av noko omfang.

Innføringa av forvaltningsprinsippet kan ha som konsekvens for næringa at stadig fleire ressursar vert regulerte. På kort sikt kan det redusere fortjenesta for nokre næringsaktørar. Poenget med å innføre forvaltningsprinsippet er at ressursane vert forvalta slik at dei gjev høgast mogleg langsiktig avkastning. Slik sett vil ei mogleg redusert fortjeneste på kort sikt likevel gje klart betre fortjeneste og meir stabile rammer for næringa på lang sikt. På den bakgrunn meiner departementet det ikkje vil vere negative økonomiske konsekvensar for næringa ved innføringa av forvaltningsprinsippet.

Når det gjeld konsekvensane for forvaltninga og forskingsinstitusjonane byggjer forvaltningsprinsippet opp under ei utvikling som allereie har starta, mot meir heilskapleg forvaltning. Det har dei seinare åra vorte lagt stadig sterkare vekt på å nytte den kunnskapen styresmaktene har om dei ulike haustingsverksendene, til å forvalte ressursane betre. Gjennom havressurslova og forvaltningsprinsippet vil denne utviklinga halde fram og få konsekvensar for organisering og prioriteringar i forvaltninga.

Departementet foreslår at det skal innførast krav til løyve for marin bioprospektering og heimel til å krevje fordelar ved utnytting av norsk marint genetisk materiale, jf. §§ 9 og 10. For forvaltninga inneber det administrative konsekvensar, både gjennom utvikling av eit nærare regelverk for marin bioprospektering og gjennom handtering av søknader og andre enkeltsaker.

Som ein konsekvens av at det saklege område for lova er utvida, gjev lova heimel for å regulere verksemder som ikkje fell inn under deltakarlova. Der- som det vert aktuelt å regulere slike verksemder i noko omfang vil det kunne få konsekvensar for forvaltninga. Departementet legg likevel til grunn at vi då vil kunne nytte eksisterande system og modellar for tildeling av kvotar og kontroll av haustingsverk- semdene.

Ilandføringsplikta er skjerpa samanlikna med gjeldande rett. Departementet legg til grunn at dei nye reglane om ilandføringsplikt for fisk kombinert med ei forskrift som gjer unntak frå dei, vil gjere det enklare for Kystvakta og Fiskeridirektoratet å kontrollere og handheve reglane. For fiskarane kan reglane føre til at dei må føre i land fleire ressursar enn tidligare, noko som kan innebere auka kostnader.

Departementet foreslår at fiske frå fartøy som ikkje er merkeregistrerte eller fiske frå land vert regulert gjennom reiskapsavgrensingar kombinert med ei omsetningsgrense, jf. §§ 22 og 23. Reiskapsavgrensingane i § 22 er i hovudtrekk ei vidareføring av gjeldande rett, medan innføring av ei omsetningsgrense i § 23 er nytt. Det var mellom 50 og 70 fritidsfiskarar av totalt om lag 3 000 som omsette fangst for meir enn den grensa som går fram av meirverdiavgiftslova, og dei vert råka av omsetningsgrensa. Det kan krevje noko ressursar for forvaltninga å følgje opp denne regelen gjennom tilpassing av ulike system for kontroll. Departementet legg til grunn at ein del av oppfølginga av reglane om fritidsfiske kan delegerast til fiskesalslaga.

Dei styrka kontrollheimlane i havressurslova vil ikkje i seg sjølve ha administrative eller andre konsekvensar for forvaltninga. Kor store ressursar som skal brukast på ressurskontrollen er eit politisk spørsmål. Formelt sett vert Fiskeridirektoratet og Kystvakta sitt kontrollansvar utvida, fordi havressurslova omfattar alle viltlevande marine ressursar. I praksis meiner likevel departementet at dette ikkje vil ha nokon særlege konsekvensar.

Lova gjev heimel til å påleggje næringsaktørane ulike former for kontrollplikter, og å påleggje dei korleis desse pliktene skal følgjast. Slike kontrollplikter vil innebere kostnader for næringsaktørane. Kva for kostnader det vert tale om må greiast ut i samband med forskrifter som innfører nye plikter.

Departementet gjer framlegg om at havressurslova skal ha heimlar til å påleggje tvangsmulkt og lovbrotsgebyr. Det er grunn til å tru at bruk av lovbrotsgebyr samla sett vil gje mindre kostnader ved hand- saming av slike saker for det offentlege, men auka kostnader for fiskeristyresmaktene. Departementet legg til grunn at dette i alle fall i byrjinga kan hand- terast innanfor gjeldande budsjettrammer.

### **10.1.2 Distrikts- og regionalpolitiske konsekvensar**

Lova gjer det tydeleg at distrikts- og regionalpo- litiske konsekvensar er lovlege omsyn forvaltninga kan leggje vekt på i praktiseringa av lova. Kva for vekt ein legg på desse omsyna, til dømes ved forde- ling av nasjonal kvote på ulike grupper eller ved for- deling av distriktskvote, vil gje ulike distrikts- og re- gionalpolitiske konsekvensar.

### **10.2 Komiteens merknader**

Komiteens flertall, alle unntatt medlem- mene fra Fremskrittspartiet, merker seg at innføring av forvaltningsprinsippet innebærer en vidareføring og en forsterkning av den påbegynte utviklingen mot en mer helhetlig forvaltning. Flertallet ser at for- valtningsprinsippet vil medføre økt behov for kunn- skapsoppbygging og systematisering av ny og eksis- terende kunnskap, og forutsetter at dette vil bli ivare- tatt gjennom fremtidig satsing på forskning.

Komiteens medlemmer fra Frem- skrittspartiet mener det skal være en nasjonal forvaltning av fiskeriressursene og at ressursene skal komme hele landet til gode. Disse medlemmer mener derfor at offentlige myndigheter ikke skal ta diskriminerende distrikts- og regionalpolitiske sær- hensyn i forvaltningen av lovverket.

## **11. FORSLAG FRA MINDRETALL**

### **Forslag fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre:**

#### *Forslag 1*

Stortinget ber Regjeringen sørge for at det innfø- res en adgang til å bruke skjønn ved vedtaket om inn- dragningens omfang ved fangst i strid med minste- målsbestemmelsene, slik at full inndragning ikke be- nyttes der dette etter forholdene fremstår som urime- lig.

#### *Forslag 2*

Stortinget ber Regjeringen foreta en gjennom- gang av dagens regler vedrørende fangst dagbok med sikte på forenklinger.

### **Forslag fra Fremskrittspartiet:**

#### *Forslag 3*

Stortinget ber Regjeringen stanse nedbyggingen av Kystvakta.

**Forslag fra Kristelig Folkeparti:***Forslag 4*

§ 16 andre ledd bokstav h skal lyde:

Fiske og fangst på eller i tilknytning til søn- og helligdager i bestemte områder eller for bestemte fiskerier eller fartøygrupper, når dette er nødvendig av hensyn til

- en rasjonell eller hensiktsmessig utøvelse eller gjennomføring av fiske og fangst,
- den alminnelige helligdagsfred, eller
- når det foreligger andre særlige omstendigheter.

**12. KOMITEENS TILRÅDING**

Komiteens tilråding fremmes av en samlet komité, bortsett fra § 11 tredje ledd som fremmes av komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rår Odelstinget til å gjøre følgende

vedtak til lov

om forvaltning av viltlevande marine ressurser  
(havressurslova)

**Kapittel 1 Innleiande føresegner****§ 1 Formål**

Formålet med lova er å sikre ei berekraftig og samfunnsøkonomisk lønsam forvaltning av dei viltlevande marine ressursane og det tilhøyrande genetiske materialet og å medverke til å sikre sysselsetjing og busetjing i kystsamfunna.

**§ 2 Retten til ressursane**

Dei viltlevande marine ressursane ligg til felleskapet i Noreg.

**§ 3 Sakleg verkeområde**

Lova gjeld all hausting og anna utnytting av viltlevande marine ressursar og tilhøyrande genetisk materiale. Viltlevande marine ressursar er fisk, sjøpatte- dyr med heilt eller delvis tilhald i sjøen, andre marine organismar og plantar med tilhald i sjøen eller på eller under havbotnen, og som ikkje er i privat eige. Lova gjeld likevel ikkje hausting og anna utnytting av anadrome laksefiskar slik det er definert i lov 15. mai 1992 nr. 47 om lakse- og innlandsfisk m.v. § 5 bokstav a.

For å sikre at hausting og anna utnytting skjer i samsvar med føresegner fastsette i eller i medhald av lova, gjeld lova også for andre tiltak i samband med hausting og anna utnytting av fangst, så som omlas-

ting, levering, landing, mottak, transport, oppbevaring, produksjon og omsetning.

Føresegnene i kapittel 5 jf. kapittel 11 og 12, gjeld også for annan aktivitet enn den som er nemnd ovanfor, når slik aktivitet har innverknad på hausting og anna utnytting av viltlevande marine ressursar og tilhøyrande genetisk materiale.

**§ 4 Stadleg verkeområde**

Lova gjeld på norsk fartøy, på norsk landterritorium unnateke Jan Mayen og Svalbard, i norsk sjøterritorium og indre farvatn, på den norske kontinentalsokkelen og i område oppretta med heimel i lov 17. desember 1976 nr. 91 om Norges økonomiske sone §§ 1 og 5.

Kongen kan fastsetje at heile eller delar av lova skal gjelde på norsk landterritorium på Jan Mayen, Svalbard, Bouvetøya, Peter Is øy og Dronning Maud Land.

Utanfor område som er nemnde i første og andre ledd, gjeld lova for norske rettssubjekt så langt dette ikkje strir mot jurisdiksjonen til ein annan stat, og for dei som er omfatta av § 5 andre ledd.

**§ 5 Personelt verkeområde**

Lova gjeld for alle innanfor det stadlege område til lova. I område som er oppretta med heimel i lov 17. desember 1976 nr. 91 om Norges økonomiske sone §§ 1 og 5, gjeld forskrifter etter lova her likevel berre for utlendingar og utanlandske føretak når det er fastsett i forskriftene.

For utlendingar og utanlandske føretak gjeld lova i område utanfor nokon stats jurisdiksjon når dette følgjer av internasjonal avtale. I slike område gjeld lova også for statslause fartøy og for fartøy som kan sidestillast med slike.

**§ 6 Tilhøvet til folkeretten**

Lova gjeld med dei avgrensingane som følgjer av internasjonale avtalar og folkeretten elles.

**§ 7 Forvaltningsprinsipp og grunnleggjande omsyn**

Departementet skal vurdere kva slags forvaltningstiltak som er nødvendige for å sikre ei berekraftig forvaltning av dei viltlevande marine ressursane.

Ved forvaltninga av dei viltlevande marine ressursane og det tilhøyrande genetiske materialet skal det leggast vekt på

- a) ei føre-var-tilnærming i tråd med internasjonale avtalar og retningslinjer
- b) ei økosystembasert tilnærming som tek omsyn til leveområde og biologisk mangfald
- c) ein effektiv kontroll med hausting og anna utnytting av ressursane
- d) ei formålstenleg fordeling av ressursane, som



- mellom anna kan medverke til å sikre sysselsetjing og busetjing i kystsamfunna
- e) ei optimal utnytting av ressursane som er tilpassa marin verdiskaping, marknad og industri
  - f) at haustingsmetodar og reiskapsbruk tek omsyn til behovet for å redusere moglege negative verknader på levande marine ressursar
  - g) at forvaltningstiltak er med og sikrar det materielle grunnlaget for samisk kultur.

#### § 8 *Reguleringsråd*

Departementet kan oppnemne eit reguleringsråd som kan gje fråsegner før fastsetjing av forskrifter i medhald av lova. Departementet kan fastsetje forskrifter om samansetjinga av reguleringsrådet og om oppgåvene til rådet. Organisasjonar for dei interessene som sakene vanlegvis vedkjem, skal vere representerte i rådet.

Når reguleringsrådet har gjeve fråsegn om reguleringsforskrifter etter §§ 11 til 13 og 16, er det ikkje nødvendig med høyring etter reglane i lov 10. februar 1967 om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven) § 37.

### **Kapittel 2 Marin bioprospektering**

#### § 9 *Gjennomføring av marin bioprospektering*

Kongen kan fastsetje at uttak og undersøking i sjø i samband med marin bioprospektering krev løyve frå departementet.

Føresegnene i lova gjeld for marin bioprospektering så langt dei høver.

Kongen kan fastsetje forskrifter om marin bioprospektering, mellom anna gjere unntak frå føresegner som er fastsette i eller i medhald av lova, fastsetje kva slags opplysningar søknaden skal innehalde, og gje nærare reglar om kva slags vilkår som kan setjast.

#### § 10 *Fordelar frå utnytting av marint genetisk materiale*

I løyve etter § 9 kan det fastsetjast at ein del av fordelane frå utnytting av norsk marint genetisk materiale skal tilfalle staten.

I løyve etter § 9 kan det fastsetjast at genetisk materiale og resultat frå prospekteringa ikkje kan omsetjast eller formidlast vidare utan samtykke frå og eventuelt vederlag til staten.

Når det er drive marin bioprospektering eller utnytting av genetisk materiale utan at det er gjeve løyve etter § 9, kan Kongen fastsetje at ein del av fordelane som nemnde i første ledd skal tilfalle staten.

### **Kapittel 3 Fangstmengd og kvotar**

#### § 11 *Nasjonal kvote, gruppekvote og distriktskvote*

Departementet kan fastsetje eit største tillate uttak (nasjonal kvote) for viltlevande marine ressursar

målt i kvantum, individ, haustingsdøgn eller andre innsatsfaktorar. Nasjonal kvote skal fastsetjast for bestemte tidsrom. Når det er fastsett ein nasjonal kvote, kan det ikkje fastsetjast gruppekvotar, forskings- og undervisningskvotar og liknande som til saman utgjer meir enn den nasjonale kvoten.

Departementet kan fastsetje eit største tillate uttak for kvar fartøy- eller reiskapsgruppe eller anna definert gruppe (gruppekvote). Gruppekvote skal fastsetjast for bestemte tidsrom.

Departementet kan fastsetje at ein del av den nasjonale kvoten eller ein del av gruppekvoten for ei eller fleire fartøygrupper skal leverast til tilverking ved landanlegg i bestemte distrikt (distriktskvote). Departementet kan fastsetje forskrifter om fordeling av og vilkår for utnytting av distriktskvoten.

Departementet kan fastsetje at ein del av den nasjonale kvoten eller ein del av gruppekvoten for ei eller fleire fartøygrupper skal leverast til ein bestemt bruk eller i ein bestemt tilstand.

Når ei fartøygruppe samla får ei rimeleg fangstordning, kan departementet fastsetje fangstavgrensingar for desse eller at fartøya i gruppa ikkje skal få vere med i enkelte fiskeri.

#### § 12 *Kvotar for fartøy*

Departementet kan i forskrift fastsetje kvotar for enkeltfartøy målt i kvantum, individ, haustingsdøgn eller andre innsatsfaktorar. Kvotane kan fastsetjast for visse tidsrom eller per tur og for ein bestand eller samla for fleire bestandar.

Når verksemda fell inn under lov 26. mars 1999 nr. 15 om retten til å delta i fiske og fangst (deltakerloven), kan kvoten berre haustast med fartøy som det er gjeve ervervsløyve for, og som kan nyttast i verksemda etter reglane i deltakerloven.

Når verksemda ikkje fell inn under deltakerloven, kan kvoten tildelast til person eller føretak. Det kan setjast vilkår om registrering i eige register for slik tildeling. Departementet kan gje nærare føresegner om registeret.

#### § 13 *Kvotar til forskning, overvaking, undervisning og praktiske reiskapsforsøk*

Det kan tildelast kvotar til

- a) forskingsinstitusjonar
- b) den som får løyve til praktiske forsøk til utvikling av reiskapar, fangstmetodar og liknande etter § 66
- c) overvaking av fiskefelt
- d) offentleg godkjende undervisningsinstitusjonar.

Ved hausting av kvotar som er nemnde i første ledd, kan det nyttast egne fartøy eller leigde fartøy som det er gjeve ervervsløyve for, når verksemda elles ville kome inn under deltakerloven.

Reiskapsavgrensingane for fartøy som ikkje er merkeregistrerte, jf. § 22, gjeld ikkje for hausting etter denne føresegna.

#### § 14 *Spesielle kvoteordningar*

Som ledd i ei tilpassing av fiskeflåten til ressursgrunnlaget kan departementet i forskrift gje reglar om høgare kvote for enkeltfartøy når anna fartøy permanent eller mellombels vert teke ut av haustingsverksemda. Departementet kan fastsetje fleire vilkår for tildeling av slik høgare kvote.

### **Kapittel 4 Gjennomføring av hausting og anna utnytting av viltlevande marine ressursar**

#### § 15 *Ilandføringsplikt*

All fangst av fisk skal førast i land. Departementet kan i forskrift gjere unntak frå ilandføringsplikta og forby utkast av biologisk avfall.

Departementet kan i forskrift fastsetje plikt til ilandføring av bifangst av andre marine organismar, plantar, sjøpattedyr og sjøfuglar eller rapporteringsplikt for slik bifangst.

#### § 16 *Gjennomføring av hausting*

All hausting og anna utnytting av viltlevande marine ressursar skal skje så skånsamt som mogleg.

Departementet kan fastsetje forskrifter om gjennomføring av hausting, mellom anna om

- a) tidsrom for hausting og tidspunkt for utsegling
- b) kor mange fartøy frå ulike grupper som kan hauste samtidig i eit område
- c) forbod mot hausting i visse område, av visse artar eller med visse reiskapar
- d) utforming, merking, bruk og røktning av reiskapar og andre innretningar som vert nytta i samband med hausting
- e) største eller minste tillatne storleik på individ og at det berre eller for ein del skal haustast hann- eller hoindivid
- f) tillaten bifangst
- g) utforming og bruk av haustingsreiskapar for å redusere skadeverknader på andre artar enn målarane.

#### § 17 *Tap av reiskapar*

Den som mistar eller må kutte reiskapar, har plikt til å sokne etter reiskapane. Departementet kan gjere unntak frå plikta til å sokne.

Departementet kan fastsetje forskrift om rapportering ved tap av reiskapar eller funn av tapte reiskapar, mellom anna om kva som er mista og kvar reiskapane er mista.

#### § 18 *Forbod mot bruk av sprengstoff o.a.*

Det er forbode å bruke sprengstoff, skytevåpen og gift ved hausting.

Forbodet mot bruk av sprengstoff og skytevåpen gjeld ikkje ved hausting av sjøpattedyr eller større bruskfiskar. Departementet kan fastsetje nærare reglar for å sikre at avlaving av sjøpattedyr og større bruskfiskar skjer i samsvar med forsvarlege avlivingsmetodar.

#### § 19 *Marine beskytta område*

Kongen kan opprette marine beskytta område der hausting og anna utnytting av viltlevande marine ressursar er forbode. Det kan gjerast unntak for haustingsverksemd og anna utnytting som ikkje vil vere i strid med formålet med det beskytta området.

#### § 20 *Forbod mot hausting med trål og andre reiskapar i visse område*

Det er forbode å hauste med trål innanfor territorialgrensa ved det norske fastlandet, med unntak av hausting med taretrål, reketrål og krepsetrål. Departementet kan i forskrift gjere unntak frå forbodet i første punktum i visse område, for visse tidsperiodar eller for hausting med bestemte tråltreiskapar eller hausting av bestemte artar og fastsetje kva som er å rekne som trål etter denne paragrafen.

Departementet kan i forskrift fastsetje forbod mot hausting for andre fartøy- eller reiskapsgrupper innanfor grunnlinjene, innanfor linjer i ein viss avstand frå grunnlinjene eller innanfor fastsette posisjonar.

#### § 21 *Forbod mot hausting i område som er påverka av ureining*

Departementet kan forby eller avgrense hausting i område og av artar som kan vere påverka av ureining.

#### § 22 *Sports- og rekreasjonsfiske*

Når det vert hausta med fartøy som ikkje er merkeregistrerte eller fiska frå land, kan det ikkje nyttast andre reiskapar enn

- a) handsnøre, fiskestong og liknande handreiskapar
- b) éi maskindrivne jukse eller dorg
- c) garn med samla lengd på inntil 210 meter
- d) liner med inntil 300 onglar
- e) inntil 20 teiner eller ruser.

Desse reiskapsavgrensingane gjeld også når same person eller dei same personane nyttar fleire fartøy.

Departementet kan i forskrift gjere unntak frå føresegnene i første ledd for bruk av landnot.

Departementet kan i forskrift fastsetje kvantumsavgrensingar, strengare reiskapsavgrensingar eller

forbud mot hausting i nærare bestemte område når det er nødvendig av omsyn til ressursforvaltninga.

For den som ikkje er norsk statsborgar eller likestilt med norsk statsborgar i medhald av lov 17. juni 1966 nr. 19 om forbud mot at utlendinger driver fiske m.v. i Norges territorialfarvann (fiskeriforbudsloven) § 2, gjeld den strengare reiskapsavgrensinga i fiskeriforbudsloven § 3.

Departementet kan i forskrift påleggje eit utval av personar som driv sports- og rekreasjonsfiske, å gje opplysningar til styresmaktene om haustinga for statistikkformål. Tilsvarende pålegg kan også rettast mot den som eig eller driv anlegg eller verksemd som slik hausting vert driven frå.

Dei andre føresegnene i eller fastsette i medhald av lova gjeld så langt dei høver.

### § 23 *Omsetningsgrense for sports- og rekreasjonsfiske*

Ein person eller eit føretak kan per kalenderår ikkje omsetje fangst som er teken med fartøy som ikkje er merkeregistrert, eller frå land, for meir enn den summen som er fastsett i lov 19. juni 1969 nr. 66 om merverdiavgift (merverdiavgiftsloven) § 28 første ledd første punktum. Denne grensa gjeld sjølv om fleire personar eller føretak omset fangst som er hausta med det same fartøyet. Den som eig merkeregistrert fartøy, kan likevel ikkje omsetje slik fangst av fiskeslag som han er tildelt kvote for etter § 12.

Departementet kan i forskrift gjere unntak frå føresegnene i første ledd for omsetning av fangst som er teken med landnot.

For den som ikkje er norsk statsborgar eller likestilt med norsk statsborgar i medhald av fiskeriforbudsloven § 2, gjeld omsetningsforbudet for fangst i fiskeriforbudsloven § 3.

## **Kapittel 5 Orden på haustingsfelt, erstatning, lokale reguleringar og utval**

### § 24 *Reglar om aktsemd*

Den som kjem til haustingsfelt der reiskapar er sette ut, skal gjere seg kjend med kvar reiskapane står. Alle skal fare fram slik at haustingsreiskapar ikkje vert skadde eller utsette for fare.

Det er forbode å hindre eller øydeleggje høvet til hausting med skyting, støy eller anna utilbørleg framferd.

Departementet kan gje nærare reglar om manøvrering av fartøy og framferd på haustingsfelt.

### § 25 *Forkastregelen*

Den som først tek til å setje ut reiskapane sine og held fram med det utan uvanleg opphald, har rett til å hauste i det området som reiskapane krev eller vil femne om.

Dei som tek til å setje ut reiskapane sine samtidig, har lik rett.

Dei som ikkje har reiskapar ute, skal på oppmøding flytte dersom dei ligg i vegen for den som har teke til å hauste eller går i gang med å setje ut reiskapane sine.

### § 26 *Hausting med trål eller snurrevad*

Det er forbode å hauste med trål eller snurrevad nærare enn éi nautisk mil frå utsette fiske- eller fangstreiskapar eller merke for slike reiskapar eller fartøy som driv garn- eller linefiske.

Departementet kan fastsetje at grensa i første ledd skal vere kortare eller ikkje skal gjelde for bestemte fiskeri med trål eller snurrevad.

Føresegna i første ledd gjeld ikkje der det er oppretta utvalsområde og gjennomført havdeling i medhald av § 32.

### § 27 *Lås- og stengsetjing*

Alle som haustar med not, har rett til å fortøye slepekast i land når det skjer i rimeleg avstand frå hus der det bur folk, eller hytte som er i bruk, og utan utilbørleg fortrengele eller ulempe for andre.

Det er forbode å hauste nærare enn 100 meter og å ferdast nærare enn 20 meter frå slepekast eller steng som er fortøyde i land eller oppankra på annan måte.

Departementet kan fastsetje forskrifter om sleping og stengsetjing av fangst i sjøen, mellom anna om oppbevaring av fangst og opning av steng, for å hindre at fangsten får skade, vert kvalitetsforringa eller at fangsten ureinar eller vert ureina av omgjevningane.

### § 28 *Forbod mot å etterlate gjenstandar i sjøen*

Det er forbode å kaste, eller unødvendig etterlate reiskapar, fortøyingar og andre gjenstandar i sjøen eller på botnen som kan skade marint liv, hemme gjennomføring av hausting, skade haustingsreiskapar eller setje fartøy i fare.

Den som fer fram i strid med forbudet i første ledd, pliktar å rydde etter seg eller fjerne gjenstandane. Fiskeridirektoratet kan gje pålegg om rydding eller fjerning.

Vert pålegg etter andre ledd ikkje følgt, kan Fiskeridirektoratet setje i verk nødvendige tiltak for den ansvarlege si rekning og risiko. Utgifter ved slike tiltak er tvangsgrunnlag for utlegg.

### § 29 *Berging av reiskapar og fangst*

Den som bergar bortdrivne, tapte eller etterlatne reiskapar, lettboat og anna utstyr, skal så snart som mogleg melde frå om dette til eigaren. Departementet kan fastsetje forskrift om rapportering ved berging av

bortdriven, tapt eller etterlaten reiskap, mellom anna om kva som er berga og kvar det er funne.

Den som bergar reiskapar, har rett til bergeløn. Bergeløna skal fastsetjast i samsvar med sedvane eller til det som er rimeleg. Bergeløna kan ikkje setjast høgare enn verdien av det som er berga.

Berga fangst tilkjem bergaren. Er verdien av fangsten monaleg større enn bergeløna, kan bergeløna heilt eller delvis falle bort.

Det som er berga, kan ikkje krevjast utlevert før bergeløn og kostnader er dekte. Når bergeløn og kostnader er dekte, pliktar bergaren å utlevere det som er berga. Eigaren har plikt til å godta tilbakelevering når det er rimeleg at bergaren krev dette etter at det som er berga er sikra.

Departementet kan fastsetje forskrifter om berging av reiskapar.

### § 30 Erstatningsansvar

Den som skader reiskapar som er sette ut i sjøen for fangst, pliktar utan omsyn til skuld å erstatte skaden, mellom anna tap av fangst og tap som følgje av avbrot i haustinga.

Erstatninga etter første ledd kan reduserast eller falle bort dersom skadevaldaren godtgjer å vere utan skuld i skaden.

Er drivande eller fastståande reiskapar skadde, har trål- og snurrevadfiskarar som samtidig har fiska på feltet, plikt til å leggje fram bevis for at dei ikkje er årsak til skaden.

### § 31 Panterett til sikring av erstatningskrav

Den som har krav på skadeerstatning etter lova eller som følgje av samanstyrt mellom haustingsfartøy, hjelpefartøy eller fartøy som fører fangst, har panterett i fartøya, reiskapane og fangsten til skadevaldaren. Reglane om sjøpant i lov 24. juni 1994 nr. 39 om sjøfarten (sjøloven) kapittel 3 gjeld tilsvarende. Krava har same prioritet som dei krava som er nemnde i sjøloven § 51 første ledd nr. 4.

Panterett i fangst fell bort når fangsten er omsett. Den som utan samtykke frå kravshavaren selde fangsten, vert personleg ansvarleg for kravet. Dette ansvaret gjeld likevel ikkje for den summen som han godtgjer at pantet ikkje kunne ha dekt.

### § 32 Lokale reguleringar og utval

Departementet kan opprette utvalsområde der Fiskeridirektoratet eller utval som er oppnemnde av Fiskeridirektoratet, kan fastsetje lokale forskrifter om

- a) havdeling og trygg avstand mellom ulike reiskapsgrupper
- b) utplassering og merking av reiskapar

- c) tidspunkt for utsegling og liknande
- d) melde- og oppgåveplikt til Fiskeridirektoratet for å delta i hausting i slike område.

Fiskeridirektoratet kan fastsetje lokale forskrifter også utanfor slike område.

Lokale organisasjonar har forslagsrett ved fastsetjing av lokale forskrifter og ved oppnemning av utval.

### § 33 Tilsynspersonar

I utvalsområde kan Fiskeridirektoratet nemne ut tilsynspersonar som ved rettleiing og åtvaring skal arbeide for å hindre brot på føresegner som er fastsette i eller i medhald av lova, og vere med å halde oppe ro og orden på haustingsfelt.

## Kapittel 6 Tilrettelegging for kontroll

### § 34 Plikt til å leggje til rette for kontroll om bord i fartøy

For å leggje til rette for kontroll med føresegner som er fastsette i eller i medhald av lova eller anna havressurslovgjeving, kan departementet i forskrift forby eller gje pålegg om

- a) å ha om bord eller bruke reiskapar
- b) korleis reiskapar som ikkje er i bruk, skal oppbevarast
- c) å ha om bord eller bruke utstyr som kan nyttast til sortering, oppmaling, dumping, utkast o.a. av fangst
- d) å ha om bord og bruke utstyr som overvaker og rapporterer aktiviteten til fartøyet, som til dømes satellittsporingsutstyr og ferdskrivar
- e) å ha om bord godkjende teikningar av oppbevaringsstader og av fartøyet elles
- f) korleis fangst skal merkjast og stuast, og å ha om bord oversikt over korleis fangsten er stua
- g) å ha om bord og bruke utstyr og dokumentasjon som sikrar kontroll med det kvantum som vert hausta.

### § 35 Plikt til å innhente informasjon

Departementet kan fastsetje forskrifter om plikt til å lytte på bestemte radiofrekvensar til bestemte tider og om plikt til å skaffe og bruke anna kommunikasjonsutstyr for å ta imot meldingar frå styresmaktene.

### § 36 Opplysningspliktene til haustaren (fangstdagbok o.a.)

Departementet kan i forskrift påleggje eigaren eller brukaren av fartøy å føre fangstdagbok og gje nærare reglar om korleis ho skal førast, kva slags opplysningar ho skal innehalde, og om oppbevaring og innsending av fangstdagboka.

Departementet kan i forskrift påleggje eigaren eller brukaren av fartøy å gje andre opplysningar om hausting og produksjon av fangst.

### § 37 *Omlasting, skifte av haustingsområde og avslutning av hausting*

Departementet kan av kontrollomsyn forby eller fastsetje nærare reglar om omlasting, mellom anna at den som lastar om, skal melde frå om dette innan fastsette fristar, og at omlasting berre kan skje på eller innanfor bestemte posisjonar eller i ei bestemt hamn.

Departementet kan i forskrift gje pålegg om at den som tek til å hauste, skifter haustingsområde eller avsluttar haustinga, skal melde frå om dette innan fastsette fristar og framstille seg for kontroll på eller innanfor bestemte posisjonar eller i ei bestemt hamn.

### § 38 *Registrering som mottakar og kjøpar av fangst i første hand*

Departementet kan i forskrift gje reglar om at den som tek imot fangst som vert lossa eller omlasta frå fartøy, skal vere registrert som mottakar hos Fiskeridirektoratet, og om at den som kjøper fangst i første hand, skal vere registrert som kjøpar hos Fiskeridirektoratet. Det kan fastsetjast vilkår for slik registrering.

### § 39 *Landings- og sluttsetel og førehandsvarsel om landing*

Eigaren eller brukaren av haustings- eller transportfartøy og den som tek imot fangst, skal skrive ut ein landingssetel med opplysningar om fangsten. Dette gjeld uansett om fangsten vert overført til anlegg på land, anna fartøy eller til oppbevaring i sjø.

Eigaren eller brukaren av haustings- eller transportfartøy og den som kjøper fangst i første hand, skal skrive ut ein sluttsetel med opplysningar om fangsten.

Departementet kan i forskrift gje nærare reglar om omfanget av pliktene i første og andre ledd, mellom anna korleis setelen skal førast, kva slags opplysningar setelen skal innehalde, og om oppbevaring og innsending av setelen.

Departementet kan i forskrift fastsetje at dei som er nemnde i første og andre ledd, skal sende førehandsvarsel til styresmaktene om kvar, korleis og når landing eller mottak av fangst skal skje, kva slags opplysningar om fangsten førehandsvarselet skal innehalde, og at førehandsvarsel skal sendast ei viss tid før fangsten kan landast.

### § 40 *Plikt til å sikre opplysningar om fangst*

Departementet kan i forskrift gje reglar om at dei som haustar, tek imot, transporterer, oppbevarer, pro-

duserer eller omset viltlevande marine ressursar, skal ha og bruke dokumentasjon og utstyr som sikrar kontroll med kvantumet som vert motteke, transportert, oppbevart, produsert, teke ut frå oppbevarings- eller produksjonsstad eller omsett. Departementet kan også gje reglar om korleis viltlevande marine ressursar skal oppbevarast.

### § 41 *Sporing*

Departementet kan i forskrift gje reglar om at dei som haustar, tek imot, transporterer, oppbevarer, produserer eller omset viltlevande marine ressursar, skal kunne dokumentere dei opplysningane som trengst for at det heile tida skal vere mogleg å spore fisk o.a. tilbake til ein fangst som er registrert på landings- eller sluttsettel.

### § 42 *Omrekningsfaktorar*

Departementet kan i forskrift fastsetje omrekningsfaktorar frå tilverka eller landa fangst til rund vekt og mellom ulike grader av tilverking.

Eigaren og brukaren av haustingsfartøy og produksjonsanlegg har plikt til å samarbeide når Fiskeridirektoratet hentar inn måleprøver til omrekningsfaktorar.

### § 43 *Bruk av elektronisk utstyr og programvare*

Departementet kan i forskrift fastsetje at registrering og overføring av opplysningar som er nemnde i dette kapitlet, skal skje ved bruk av bestemt elektronisk utstyr og programvare.

## **Kapittel 7 Kontroll og handheving**

### § 44 *Kontrollansvaret til Fiskeridirektoratet*

Fiskeridirektoratet skal føre kontroll med at dei som lova gjeld for, held seg til føresegner som er fastsette i eller i medhald av lova og anna lovgjeving om deltaking i, leiting etter og uttak, omsetning, produksjon, innførsle og utførsle av viltlevande marine ressursar.

### § 45 *Samarbeid ved kontroll*

Dei som vert kontrollerte i samsvar med føresegner som er gjevne i eller i medhald av lova eller anna lovgjeving som er nemnd i § 44, skal samarbeide med kontrollstyresmaktene ved gjennomføring av kontroll, mellom anna ved å svare på oppkalling over radio eller anna kommunikasjonsutstyr.

### § 46 *Gjennomføring av kontroll*

Fiskeridirektoratet skal ha uhindra og direkte tilgang til fartøy i gjennomføring av kontroll etter § 44. Same tilgangen skal Fiskeridirektoratet ha til reiarlagskontor og fiskemottak og hos alle andre som i er-

vervssamanheng rår over, transporterer, oppbevarer, produserer eller på andre måtar handterer villlevande marine ressursar, og til stader der relevante dokument og opplysningar er å finne. Det same gjeld også hos dei som i forskrift er pålagde å gje opplysningar i medhald av § 22 femte ledd.

Fiskeridirektoratet skal ha uhindra og direkte tilgang til rekneskapar, relevante dokument, gjenstandar og opplysningar hos alle som er nemnde i første ledd.

Ansvarshavande eller representant for ansvarshavande skal gje tilgang til og leggje fram relevante gjenstandar, relevante og korrekte opplysningar og dokument og stadfeste kopiar av desse. Vidare skal han tillate merknader i fangstdagbok, mottaksjournal og liknande og skrive under kontrollrapporten som vert sett opp. Ansvarshavande eller representant for ansvarshavande kan føre merknader på rapporten.

Fiskeridirektoratet kan gje pålegg om å stanse fartøy, trekkje reiskapar eller sjølv trekkje reiskapar og forankring til slike og stanse andre pågåande aktivitetar om bord i fartøy eller på land. Fiskeridirektoratet kan vidare gje pålegg om å stanse transportmiddel. Fiskeridirektoratet kan plombere reiskapar og oppbevaringsstader for villlevande marine ressursar, dokument, relevante opplysningar og gjenstandar.

Fiskeridirektoratet kan gjennomføre produksjonsprøver, opne emballasje og ta prøver av vareparti, mellom anna tina fryst vare. Dersom eigaren av vara eller andre vert påførte utgifter gjennom slike undersøkingar, kan utgiftene ikkje krevjast refunderte.

Politiet skal yte Fiskeridirektoratet nødvendig hjelp og vern ved gjennomføring av kontroll.

#### § 47 *Utplassering av inspektørar og observatørar*

Inspektørar og observatørar kan plasserast om bord i haustingsfartøy. Dei skal ha nødvendig kost og losji for fartøyet si rekning, og dei skal utan vederlag kunne bruke kommunikasjonsutstyr.

Departementet kan fastsetje forskrift om

- a) oppgåvene til observatøren
- b) kva fartøygrupper og kor mange fartøy som skal ha inspektør eller observatør om bord, og korleis fartøya skal veljast ut
- c) at kostnadene ved inspektør- og observatørordningar, mellom anna løns- og transportkostnadene, skal fordelast på alle deltakande fartøy i ei nærare definert fartøygruppe eller i særlege tilfelle heilt eller delvis berast av enkeltfartøy
- d) at fartøy som ikkje har betalt pålagde inspektør- eller observatørkostnader kan nektast å delta i vedkomande haustingsverksemd.

Krav etter vedtak etter andre ledd bokstav c er tvangsgrunnlag for utlegg.

#### § 48 *Kontrolloppgåvene til salslaga*

Salslag som har vedtekter som er godkjende i medhald av lov 14. desember 1951 nr. 3 om omsetning av råfisk (råfiskloven), skal kontrollere at føresegner som er fastsette i eller i medhald av lova vert følgde. Kontrollen skal avgrensast til opplysningar som naturleg følgjer av salslaget si verksemd etter råfiskloven, særleg kontroll med at fangstuttak og landa fangst er i samsvar med føresegner som er fastsette i eller i medhald av lova her. Departementet kan påleggje salsorganisasjonane å kontrollere opplysningar om fangstar som ikkje kjem inn under den retten salslaget har til førstehandsomsetning.

Ved gjennomføring av kontrollen kan salslaget krevje uhindra tilgang til haustings- eller transportfartøy og til kontora, lagera og produksjonsanlegga til kjøparen eller mottakaren. Det same gjeld når fangst vert overført frå eller til steng eller merd. I denne samanhengen kan salslaget krevje uhindra tilgang til fangstdagbok, landingsjournal, setlar og rekneskapar. Departementet kan i forskrift stille krav til korleis salslaget organiserer kontrollverksemda.

Dei som vert kontrollerte, har plikt til å samarbeide ved kontrollen.

Departementet kan fastsetje forskrift om gjennomføring av kontroll som er nemnd i denne paragrafen, og om rapporterings- og kontrollrutinar.

#### § 49 *Utvexling av opplysningar mellom kontrollstyresmakter o.a.*

Personell i Fiskeri- og kystdepartementet og Fiskeridirektoratet kan utan hinder av teieplikt gje andre kontrollstyresmakter, politi eller påtalemakt opplysningar som har naturleg samanheng med oppgåvene deira etter lova her.

Teieplikt for personell i andre kontrollstyresmakter, politi eller påtalemakt hindrar ikkje at dei gjev Fiskeri- og kystdepartementet eller Fiskeridirektoratet opplysningar som er nemnde i første ledd.

Kongen kan fastsetje nærare forskrifter om utveksling av opplysningar etter denne paragrafen.

### **Kapittel 8 Tiltak mot ulovleg, urapportert og uregulert fiske**

#### § 50 *Forbod mot ilandføring av fangst*

Departementet kan forby ilandføring av villlevande marine ressursar som er fanga med fartøy som ikkje er norsk, eller med fartøy som ikkje er disponert av norsk statsborgar eller nokon som er likestilt med norsk statsborgar, når

- a) fangsten er frå ein fiskebestand av felles interesse med andre statar, som ikkje er forvalta felles
- b) fangsten er teken i strid med eit ønskjeleg beskatnings- eller fiskemønster, fører til overfiske av

forsvarlege totalkvotar eller er i strid med internasjonale avtalar

- c) flaggstaten etter oppmoding ikkje kan stadfeste at fangsten er teken i fiskeriaktivitet i samsvar med eit ønskjeleg beskatnings- eller fiskemønster, eller er i strid med reglar om fiskeriaktivitet som er avtalte med ein framand stat.

§ 51 *Tiltak mot dei som driv eller medverkar til ulovleg, urapportert og uregulert fiske*

Departementet kan fastsetje forskrift om

- a) forbod mot ilandføring, omlasting og tilverking av fangst i norsk hamn med fartøy som ikkje er norsk, når fartøyet har teke del i fiske som klårt strir mot eit ønskjeleg beskatnings- eller fiskemønster, eller klårt strir mot reglar om fiske som er avtalte med ein framand stat
- b) forbod mot ilandføring, omlasting og tilverking av fangst i norsk hamn med fartøy som ikkje er norsk, når den som eig eller driv fartøyet er eit rettssubjekt som med eit anna fartøy har teke del i fiske som klårt strir mot eit ønskjeleg beskatnings- eller fiskemønster, eller klårt strir mot reglar om fiske som er avtalte med ein framand stat
- c) forbod mot lastning og lossing og mot hamne-, forsynings- og støttetenester i norsk hamn til og frå fartøy som har eller får forbod etter bokstav a eller b
- d) forbod i territorialfarvatnet mot forsynings- og støttetenester og omlasting til og frå fartøy som har eller får forbod etter bokstav a eller b
- e) forbod mot forsynings- og støttetenester til og frå anna fartøy med norsk fartøy eller på annan måte, når det førstnemnde fartøyet har eller får forbod etter bokstav a til d
- f) forbod etter bokstav a til e for fartøy som er oppførte på lister i regionale fiskeriforvaltningsorganisasjonar over fartøy som driv ulovleg, urapportert eller uregulert fiske.

Kongen kan fastsetje forskrift som forbyr fartøy som ikkje er norsk, jf. fiskeriforbudsloven § 2, tilgang til norske indre farvatn, dersom vilkåra for å forby ilandføring av fangsten etter § 50 eller etter paragrafen her første ledd bokstav a, b eller f, er oppfylte.

§ 52 *Forbod mot verksemd som kan undergrave forvaltningstiltak*

Departementet kan for å motverke ulovleg, urapportert og uregulert fiske forby verksemd som kan vere med på å undergrave nasjonale forvaltningstiltak og tiltak frå internasjonale og regionale fiskeriforvaltningsorganisasjonar.

**Kapittel 9 Fangst som er hausta eller levert i strid med lova**

§ 53 *Forbod mot omsetning*

Det er forbode å ta imot eller omsetje fangst som er hausta eller levert i strid med føresegner som er fastsette i eller i medhald av lova. Departementet kan i forskrift fastsetje forbod mot å ta imot eller omsetje fangst ved brot på føresegner som er fastsette i eller i medhald av §§ 40, 41 og 52.

Det er likevel lov å ta imot eller omsetje slik fangst når det er gjort vedtak etter § 54, eller når Fiskeridirektoratet eller salslaget har samtykt.

§ 54 *Fangst som er hausta eller levert i strid med lova*

Fangst eller verdien av fangst som er hausta eller levert i strid med føresegner som er fastsette i eller i medhald av lova her, eller deltakerloven, tilfell vedkomande salslag, eller staten dersom fangsten ikkje fell inn under omsetningsretten til salslaget. Dette gjeld utan omsyn til om tilhøvet medfører straffansvar.

Departementet kan i forskrift fastsetje reglar om handsaming av slike saker, korleis verdien av fangsten skal fastsetjast, om det kan gjevast vederlag for kostnader ved ilandføring, og om kva salslaga kan bruke slike midlar til.

Endeleg vedtak er tvangsgrunnlag for utlegg, og verdien av fangsten kan krevjast inn ved motrekning i fangstoppgjer. Departementet kan gje forskrift om mellombels tilbakehald av fangstverdi.

**Kapittel 10 Avgifter, register og plikt til å gje opplysningar om drifta av fartøy**

§ 55 *Kontrollavgift*

Departementet kan fastsetje forskrift om kontrollavgift.

Slik forskrift kan innehalde føresegner om plikt til å svare avgift, korleis ho skal krevjast inn, og om opplysningsplikt for den som leverer og den som tek imot fangst når dette er avgjerande for omfanget av avgiftsplikta.

Skuldig avgift er tvangsgrunnlag for utlegg.

§ 56 *Register*

Fiskeridirektoratet kan opprette register for føring, lagring og bruk av opplysningar som er samla etter pålegg som er fastsette i eller i medhald av lova.

Fiskeridirektoratet kan vidare, til bruk for kontrollformål, opprette register for føring, lagring og bruk av opplysningar som er nemnde i første ledd,

saman med opplysningar som er henta frå andre kjelder.

Departementet kan i forskrift fastsetje nærare reglar om registrering og bruk av opplysningar i slike register.

#### § 57 *Plikt til å gje opplysningar om drifta av fartøy*

Departementet kan i forskrift påleggje eigaren eller brukaren av haustingsfartøy å gje Fiskeridirektoratet rekneskapar og andre opplysningar om drifta av fartøyet.

### **Kapittel 11 Tvangsmulkt og lovbrotsgebyr**

#### § 58 *Tvangsmulkt*

Departementet kan påleggje tvangsmulkt for å sikre at føresegner som er fastsette i eller i medhald av lova vert følgde.

Tvangsmulka er ei løpande mulkt som går frå ein særskild fastsett frist for oppfylling av pålegg, dersom denne fristen har gått ut utan at pålegget er oppfylt. Departementet kan i særlege tilfelle redusere eller fråfalle oppsamla mulkt.

Departementet kan i forskrift gje nærare reglar om fastsetjing, gjennomføring og kva tid tvangsmulka skal gjelde for, og føresegner om rente og tilleggsgebyr dersom tvangsmulka ikkje vert betalt ved forfall.

Tvangsmulkt kan krevjast inn gjennom salslaget ved motrekning i fangstoppger.

#### § 59 *Lovbrotsgebyr*

Departementet kan påleggje den som med vilje eller aktaust bryt føresegner som er fastsette i eller i medhald av lova, lovbrotsgebyr. Lovbrotsgebyr kan påleggjast etter faste satsar eller utmålast i kvart enkelt tilfelle. Ved fastsetjing av gebyret kan det mellom anna takast omsyn til fortienesta eller den potensielle fortienesta som den ansvarlege har hatt ved lovbrotet, kor alvorleg lovbrotet er, og ekstra kostnader som kontrolltiltak og handsaming av saka har ført med seg.

Departementet kan i forskrift gje nærare føresegner om fastsetjing av lovbrotsgebyr og føresegner om rente og tilleggsgebyr dersom lovbrotsgebyret ikkje vert betalt ved forfall.

Endeleg vedtak om lovbrotsgebyr er tvangsgrunnlag for utlegg. Lovbrotsgebyr kan også krevjast inn gjennom salslaget ved motrekning i fangstoppger. Domstolane kan prøve storleiken på gebyret.

Lovbrotsgebyr og straff etter kapittel 12 kan ikkje nyttast mot same lovbrotet.

### **Kapittel 12 Straffansvar**

#### § 60 *Brot på reguleringsføresegner*

Den som med vilje eller aktaust bryt føresegner fastsette i eller i medhald av §§ 9, 10, 11 tredje og fjerde ledd og 12 til 14, vert straffa med bøter eller fengsel i inntil eitt år dersom tilhøvet ikkje kjem inn under strengare straffeføresegner.

#### § 61 *Brot på reglar om gjennomføring av hausting og orden på haustingsfelt*

Den som med vilje eller aktaust bryt føresegner som er fastsette i eller i medhald av §§ 15, 16 andre ledd, 18 til 21, 22 første og tredje ledd, 23 og 24, vert straffa med bøter eller fengsel i inntil eitt år dersom tilhøvet ikkje kjem inn under strengare straffeføresegner.

#### § 62 *Brot på reglar som skal leggje til rette for kontroll*

Den som med vilje eller aktaust bryt føresegner som er fastsette i eller i medhald av §§ 34 og 36 til 42, vert straffa med bøter eller fengsel i inntil eitt år dersom tilhøvet ikkje kjem inn under strengare straffeføresegner.

#### § 63 *Brot på reglar om kontroll og handheving*

Den som med vilje eller aktaust bryt føresegner som er fastsette i eller i medhald av §§ 45, 46 første til femte ledd, 48 andre til fjerde ledd og 50 til 53, vert straffa med bøter eller fengsel i inntil eitt år dersom tilhøvet ikkje kjem inn under strengare straffeføresegner.

#### § 64 *Fellesføresegner om straff*

Grovt lovbrotet som er gjort med grov aktløyse eller med vilje, kan straffast med fengsel i inntil tre år. Ved vurderinga av om lovbrotet er grovt, skal det særleg leggjast vekt på om den økonomiske eller potensielle økonomiske verdien av lovbrotet er stor, om lovbrotet har skjedd systematisk og over tid, og om lovbrotet har skjedd som ledd i organisert verksemd.

Når straffansvar etter §§ 60 til 63 kan gjerast gjeldande mot fartøyføraren for ei handling nokon av mannskapet på eit fartøy står for, kan den underordna berre straffast dersom han har brote føresegner med vilje. Ved avgjerda av om ein underordna skal straffast, skal det særleg takast omsyn til den preventive verknaden av straffa, kor grovt lovbrotet er, og om vedkomande har hatt eller kunne ha oppnådd fordel ved brotet.

Dersom utanlandsk fartøy har brote føresegner som er nemnde i §§ 60 til 63 utanfor sjøterritoriet, kan fengselsstraff ikkje nyttast. Det kan heller ikkje påleggjast subsidiær fengselsstraff i fall bot ikkje vert betalt. Fengselsstraff kan likevel nyttast dersom dette



følgjer av avtale med ein framand stat eller fartøyet er statslaust.

Fartøyføraren kan vedta førelegg på vegner av oppdragsgjevaren. Oppdragsgjevaren kan også straffast i sak som vert reist mot fartøyføraren.

Forsøk og medverknad vert straffa på same måte.

### § 65 *Inndraging*

Ved brot på føresegner som er nemnde i §§ 60 til 63, kan fangst inndragast. Det same gjeld reiskapar, gjenstandar, eigedomar, anlegg eller fartøy som er brukte ved lovbrotet. Dette gjeld utan omsyn til kven som er eigar. I staden for tingen kan verdien heilt eller delvis inndragast hos den skuldige eller den det er handla på vegner av, eller hos eigaren.

Det kan fastsetjast at panterett og andre rettar i ting som vert inndregne, heilt eller delvis fell bort. Føresegnene i lov 22. mai 1902 nr. 10 Almindelig borgerlig Straffelov (Straffeloven) § 37 c gjeld tilsvarende.

Når lovleg og ulovleg fangst er blanda saman, kan heile fangsten inndragast.

## **Kapittel 13 Allmenne føresegner og ikraftsetjing**

### § 66 *Havforsking og praktiske reiskapsforsøk*

Når det er nødvendig for gjennomføring av havforsking eller praktiske forsøk til utvikling av reiskapar, fangsmetodar og liknande, kan Fiskeridirektoratet gjere unntak frå føresegner som er fastsette i eller i medhald av lova eller anna fiskerilovgjeving. Andre føresegner i lova gjeld så langt dei høver.

Departementet kan fastsetje kva som skal reknast som havforsking og praktiske forsøk til utvikling av reiskapar, fangstmetodar og liknande.

### § 67 *Forskrifter*

Departementet kan gje forskrifter til gjennomføring av lova. Forskrifter som er gjevne i medhald av lova, kan fastsetjast ulikt for

- a) fartøy- og reiskapsgrupper
- b) område, artar eller tider på året
- c) typar verksemd.

### § 68 *Forskrifter etter saltvassfiskeleva o.a.*

Forskrifter som er fastsette i medhald av lov 3. juni 1983 nr. 40 om saltvannsfiske m.v. (saltvannsfiskeleva) og lov 24. juni 1994 nr. 34 om registrering som kjøper i første hånd av råfisk m.v., gjeld også etter at lova her er sett i kraft. Forskrifter fastsette i medhald av lova her, kan likevel oppheve forskrifter etter desse lovene når dei uttrykkjeleg fastslår dette.

### § 69 *Ikraftsetjing*

Lova gjeld frå den tid Kongen fastset. Frå same tid vert lov 3. juni 1983 nr. 40 om saltvannsfiske m.v.

oppheva. Kongen kan setje i kraft dei enkelte føresegnene til ulik tid og på same måte oppheve dei enkelte føresegnene i saltvannsfiskeleva til ulik tid. Frå den tid § 38 vert sett i kraft, vert lov 24. juni 1994 nr. 34 om registrering som kjøper i første hånd av råfisk m.v. oppheva.

### § 70 *Endringar i andre lover*

Frå den tid lova vert sett i kraft, vert det gjort følgjande endringar i andre lover:

1. I lov 14. desember 1951 nr. 3 om omsetning av råfisk vert det gjort følgjande endringar:

Ny § 1 tredje ledd skal lyde:

*Kongen kan bestemme at loven også skal gjelde for andre viltlevende marine ressurser.*

Ny § 7 andre og tredje ledd skal lyde:

*I forbindelse med kontroll som nevnt i første ledd kan salgsorganisasjon kreve uhindret tilgang til høstings- eller transportfartøy og til kjøperens eller mottakerens kontor, lager og produksjonsanlegg. Det samme gjelder når fangst blir overført fra eller til steng eller merd. I denne sammenheng kan salgsorganisasjonen kreve uhindret tilgang til fangsttidsbok, landingsjournal, sedler og regnskap. Departementet kan i forskrift stille krav til salgsorganisasjonens organisering av slik kontrollvirksomhet.*

*De som er omfattet av andre ledd har plikt til å samarbeide ved kontroll.*

§ 7 andre ledd vert nytt fjerde ledd.

2. I lov 21. juni 1963 nr. 12 om vitenskapelig utforskning og undersøkelse etter og utnyttelse av andre undersøiske naturforekomster enn petroleumsforekomster vert det gjort følgjande endringar:

Ny § 1 tredje ledd skal lyde:

*Loven får ikke anvendelse på utnyttelse av bunnfaste arter i og på norsk kontinentalsokkel.*

§ 2 tredje ledd vert oppheva.

§ 2 fjerde ledd vert nytt tredje ledd.

3. I lov 17. juni 1966 nr. 19 om forbud mot at utlendinger driver fiske m.v. i Norges territorialfarvann (fiskeriforbudsloven) vert det gjort følgjande endringar:

§ 1 skal lyde:

*Denne lov gjelder fiske m.v. og annen utnyttelse av viltlevende marine ressurser i Norges territorialfarvann, herunder territorialfarvannet ved Jan May-*

en. Den gjelder likevel ikke for territorialfarvannet ved Svalbard.

§ 3 skal lyde:

Det er forbudt for den som ikke er norsk statsborger eller likestilt med norsk statsborger (jf. § 2), å drive fiske, fangst *eller annen utnyttelse av villlevende marine ressurser* i territorialfarvannet. Til fiske eller fangst i territorialfarvannet er det forbudt å nytte fartøy eller redskap som ikke er norsk (jf. § 2).

Ved fiske og fangst i territorialfarvannet må minst halvparten av mannskapet og lottfiskerne samt fartøyføreren være bosatt i en kystkommune eller i en nabokommune til en kystkommune. Det kan etter søknad gis dispensasjon fra bostedskravet i første punktum for fartøyførere med bosted annet sted i Norge, i øvrig EØS-område, eller i de deler av Norden som ikke er omfattet av EØS.

Forbudene i første ledd gjelder ikke sportsfiske med håndredskap *eller annen utnyttelse som ikke innebærer uttak av villlevende marine ressurser*. Salg av fangsten er forbudt. Departementet kan gi forskrifter om hva som skal anses som håndredskap.

Uten hensyn til forbudene i første ledd kan departementet bestemme at utlendinger kan drive jakt på kystsel og fastsette vilkår for utlendingers deltakelse i slik jakt.

§ 8 skal lyde:

Kongen kan forby ilandføring fra fangstfeltet av fisk, krepsdyr og bløtdyr eller deler og produkter av disse fiske- eller dyreslag fanget med fartøy som ikke er norsk (jfr. § 2), eller med fartøy som ikke er disponert av norsk statsborger eller noen som er likestilt med norsk statsborger (jfr. § 2), *når ilandføringen antas å ville motvirke stabile og gode pris- og avsetningsforhold ved førstehåndsomsetningen eller den videre omsetning og eksport*. Slike forbud kan begrenses til å gjelde bestemte områder eller bestemte fiskeslag.

Berørte organisasjoner skal såvidt mulig være rådspurt før det blir fastsatt forbud i medhold av *første ledd*.

Departementet kan ved forskrift pålegge eier eller bruker av fartøy som nevnt i første ledd, og som befinner seg i farvann under norsk fiskerijurisdiksjon, å gi oppgaver til fiskeridministrasjonen og salgsorganisasjoner over ombordværende fangst og fangstaktivitet som fartøyet har utøvd i farvann utenfor norsk fiskerijurisdiksjon, dersom fartøyet skal levere fangst i Norge. Det kan herunder også gis pålegg om å gi opplysninger knyttet til leveringen av fangsten.

§ 46 i lov xx om forvaltning av villlevende marine ressurser får tilsvarende anvendelse.

§ 9 vert oppheva.

4. I lov 17. desember 1976 nr. 91 om Norges økonomiske sone vert det gjort følgjande endringar:

§ 3 første ledd skal lyde:

Det er forbudt å drive fiske eller fangst *eller annen utnyttelse av villlevende marine ressurser* innenfor den økonomiske sone for den som ikke er norsk statsborger eller likestilt med norsk statsborger i henhold til lov av 17. juni 1966 nr. 19 om forbud mot at utlendinger driver fiske m.v. i Norges territorialfarvann. Bestemmelsene i nevnte lov gjelder for øvrig tilsvarende i den økonomiske sone.

§ 4 skal lyde:

Kongen kan gi forskrifter om fiske og fangst *og annen utnyttelse av villlevende marine ressurser* i den økonomiske sone, herunder om

- a) største tillatte fangstmengde og fangsttinningsgrad, samlet og for bestemte fiskeslag og bestemte områder,
- b) adgang for fiskere fra andre stater til å fiske andeler av tillatte fangstkvanta, og om vilkårene for slikt fiske,
- c) tiltak for å sikre en rasjonell og forsvarlig utøving av fisket, herunder bestemmelser om antall fartøyer, fartøystørrelse, redskapsbruk, redskapsbegrensninger, fredningstider, samt trålfrie soner og andre områdebegrensninger,
- d) andre tiltak til vern og fremme av bestander av fisk, skalldyr og de levende ressurser for øvrig.

§ 8 fjerde ledd skal lyde:

*Når straffansvar kan gjøres gjeldende mot fartøyføreren for en handling noen av mannskapet på et fartøy har begått, kan den underordnede bare straffes for forsettlig overtredelse. Ved avgjørelsen av om den underordnede skal straffes, skal det særlig tas hensyn til den preventive virkningen av straffen, hvor grov overtredelsen er, og om vedkommende har hatt eller kunne ha oppnådd fordel ved overtredelsen.*

5. I lov 15. mai 1992 nr. 47 om lakse- og innlandsfisk m.v. vert det gjort følgjande endringar:

§ 2 skal lyde:

Loven gjelder for anadrome laksefisk og innlandsfisk på det norske fastland. Loven gjelder også for anadrome laksefisk i norsk indre farvann, norsk territorialfarvann og i Norges økonomiske sone utenfor det norske fastland. *Lov xx om forvaltning av villlevende marine ressurser § 4 tredje ledd får tilsvarende anvendelse.*

Loven gjelder for fiske etter saltvannsfisk når dette går fram av bestemmelsene.

Kongen kan bestemme at loven skal gjelde for Svalbards landterritorium, indre farvann og territori-  
alfarvann.

Denne lov gjelder med de begrensninger som føl-  
ger av folkeretten eller overenskomst med fremmed  
stat. Når avtaler med fremmed stat eller internasjonale  
konvensjoner gjør det nødvendig, kan Kongen gi  
regler uten hinder av bestemmelser gitt i eller i med-  
hold av denne lov.

6. I lov 24. juni 1994 nr. 39 om sjøfarten skal ny  
§ 16 femte ledd lyde:

*Departementet kan fastsette forskrift om forbud  
mot registrering i norsk ordinært skipsregister eller  
norsk internasjonalt skipsregister for fartøy som er  
oppført på lister i regionale fiskeriforvaltningsorga-  
nisasjoner over fartøy som driver ulovlig, urappor-  
tert eller uregulert fiske. Departementet kan likeledes  
fastsette forskrift om forbud mot registrering for far-  
tøy som er underlagt forbud i medhold av lov xx om  
forvaltning av viltlevende marine ressursar § 51 før-  
ste ledd a og b.*

7. I lov 13. juni 1997 nr. 42 om Kystvakten skal § 9  
første ledd bokstav e lyde:

e) *lov xx om forvaltning av viltlevende marine res-  
sursar.*

8. I lov 26. mars 1999 nr. 15 om retten til å delta i  
fiske og fangst vert det gjort følgende endringer:

§ 2 skal lyde:

Loven regulerer adgangen til å drive ervervsmes-  
sig fiske og fangst og annen høsting av viltlevende  
marine ressursar med fartøy som er norsk etter regle-  
ne i sjøloven §§ 1 til 4 og fartøy som eies av utlen-

ding bosatt i Norge når fartøyets største lengde er  
mindre enn 15 meter. Fartøy som er norsk etter sjølo-  
ven § 1 tredje ledd, regnes ikke som norsk etter loven  
her, med mindre fartøyet eies av person bosatt i Nor-  
ge og fartøyets største lengde er mindre enn 15 meter.

§ 3 skal lyde:

Fiske og fangst er ervervsmessig når vedkom-  
mende yrkesutøver har fiske eller fangst til levevei  
alene eller sammen med annen næring. *Ervervsmes-  
sig fiske og fangst omfatter også annen høsting av  
viltlevende marine ressursar hvor fartøy nyttes.*

Vitenskapelige undersøkelser eller praktiske fis-  
keforsøk som gjennomføres etter tillatelse av Fiske-  
ridirektoratet, jf. *lov xx om forvaltning av viltlevende  
marine ressursar § 66*, er ikke å anse som ervervs-  
messig fiske og fangst etter loven her.

Kongen kan ved forskrift gi nærmere bestemmel-  
ser om når fiske og fangst skal anses for å være er-  
vervsmessig, herunder regler om krav til inntekt opp-  
tjent ved fiske og fangst.

§ 4 tredje ledd skal lyde:

En ervervstillatelse gir bare rett til å utøve fiske  
eller fangst i samsvar med de bestemmelser som til  
enhver tid er fastsatt i eller i medhold av *lov xx om  
forvaltning av viltlevende marine ressursar* eller lo-  
ven her.

9. I lov 17. juni 2005 nr. 79 om akvakultur skal § 17  
andre ledd lyde:

Departementet kan i enkeltvedtak eller forskrift  
regulere uttak og gjenfangst av den enkelte art på lo-  
kaliteten uavhengig av bestemmelsene i *lov xx om  
forvaltning av viltlevende marine ressursar*.

Oslo, i næringskomiteen, den 9. april 2008

**Ola Borten Moe**

leder

**Elisabeth Røbekk Nørve**

ordfører

## Vedlegg

### **Brev fra Fiskeri- og kystdepartementet v/statsråden til næringskomiteen, datert 12. mars 2008**

#### **Ot.prp. nr. 20 (2007-2008) - spørsmål frå næringskomiteen**

Eg syner til brev frå næringskomiteen av 7. mars 2008 der departementet vert beden om å gjere greie for praksisen knytt til administrativ inndraging for ulike typar lovbrøt. Departementet vert vidare beden om å gjere greie for fordelar og ulemper med å innføre eit proporsjonalitetskrav ved administrativ inndraging.

Eg legg til grunn at komiteen ønskjer ein oversikt over kva inndragingsvedtak gjeld ved ulike formar for lovbrøt. Når det gjeld grunnlaget for administrativ inndraging, er det gjort greie for det i vårt brev av 5. mars til komiteen.

Generelt er det slik at den ulovlege eller ulovlege delen av fangsten skal ikkje fiskaren kunne behalde, og denne vert difor inndratt på objektivt grunnlag. Fiskarane får eit vederlag for å bringe fangsten i land, for å sikre at fangsten vert registrert og ikkje vert ulovleg dumpa på sjøen. Dette er grunnleggjande for å sikre at reguleringsføresegnene fastsette i eller i medhald av lova vert overhaldne.

Ved inndraging av fangst ut over kvote, som i dag vert gjort i medhald av saltvassfiskelova § 7, vert verdien av den delen av fangsten som er fiska ut over kvoten, inndregen. Det er naudsynt. Dersom det vert innført ein regel som gjer at fiskar får behalde delar av fangsten ut over kvoten, vil det reelt sett innebere at fartøya får ei auka kvote. Det vil ein i neste omgang måtte ta omsyn til ved fordeling av den nasjonale kvoten og gruppekvoteane, slik at desse ikkje vert overfiska.

Ved inndraging av fangstverdi som følgje av for mykje bifangst etter saltvassfiskelova § 11 tredje ledd, vert verdien av den ulovlege delen av bifangsten inndregen. Dersom det er gjeven løyve til å ha 10 prosent bifangst av eit fiskeslag, og fiskar ved landing har 25 prosent bifangst, vert verdien av den ulovlege delen av bifangsten, altså 15 prosent, inndregen. Den lovlege delen av bifangsten, vert ikkje inndregen. I nokre tilfelle overstig "bifangsten" 50 prosent av fangsten. Dersom fartøyet ikkje har kvote på dette fiskeslaget, vert dette rekna som eit ulovleg direkte fiske. Då vert verdien av heile fangsten inndregen. Skiljet mellom bifangst og hovudfangst er det gjort nærare greie for i Ot.prp. nr. 20 (2007-2008) kapittel 7.2.1 og 7.2.2.

Fordi vern av yngel er eit berande prinsipp i fiskeriforvaltninga, er det for mange fiskeslag fastsett reglar om den minste storleiken av fisk det er lov å

hauste. Det vert gjort for å sikre ei berekraftig forvaltning, der det ikkje vert tatt for mykje småfisk. For at det skal vere mogleg å gjennomføre eit fiske, vert det i mange fiskeri fastsett reglar som gjer det tillate å ha noko fisk under minstemål i fangsten. Det er eit mål å halde innslaget av fisk under minstemål så lågt som mulig. Det vil på lang sikt gje ei høgast mogleg avkastning av ressursane. Difor vert heile verdien av fangsten inndregen når det er meir fisk enn tillate under minstemål i fangstane.

Komiteen ber om ei utgreiing av fordelar og ulemper med å innføre eit proporsjonalitetskrav ved administrativ inndraging av fangst.

Eg vil her understreke at det i utgangspunktet ikkje er heilt treffande å trekkje inn vurderingar av skuld og nytte omgrep som sanksjonar i drøftinga av administrativ inndraging. Eg vil vise til vårt brev av 5. mars der vi framheva at administrativ inndraging er inndraging av fangst som fiskaren har fiska ulovleg og ikkje har krav på å få behalde fordi fangsten er teken i strid med reglane fastsett i eller i medhald av saltvassfiskelova. Vedtak om inndraging vert gjort utan omsyn til om fiskaren har tatt den ulovlege fangsten med vilje eller ikkje, det vil seie på objektivt grunnlag.

Dersom ein vil innføre eit proporsjonalitetsprinsipp, vil det berre innebere at ein flytter skjeringspunktet mellom kva som er tillate og kva som ikkje er tillate. Dersom ein fiskar har fått litt fangst ut over kvote og ikkje har fått denne med vilje, har vedkommande reelt sett fått ein større kvote. På same måte vil ein flytte grensa for kva som er lovleg bifangst. Dersom grensa er 10 prosent, og ein aktsam fiskar får 20 prosent bifangst, skal han få behalde dette. Det vil reelt sett seie at ein har utvida bifangsten frå 10 til 20 prosent.

Innføring av eit proporsjonalitetsprinsipp ved administrativ inndraging av fangst vil innebere at ein i norsk fiskeriforvaltning forlet den praksis som vart innført i 1976, og som sidan har sikra ei effektiv handheving av særleg kvote- og bifangstreglar, ved at ein ved objektive og enkle reglar har sikra at desse reglane vert følgde, og at det ikkje skal vere mogleg å tene på brot på desse reglane.

Systemet med administrativ inndraging, byggjer som ovanfor nemnt på at fiskaren ikkje har krav på å få behalde den ulovlege eller ulovlege delen av fangsten. Denne grunntanken, er ein grunnleggjande føresetnad for den måten vi har innretta regelverket på i Noreg. Det gjeld også i høve til dei norsk reglane om utkastforbod, der fisken skal førast i land, uansett om

fangsten er lovleg eller ikkje. Ei ilandføringsplikt vil kunne verte unødvendig komplisert å handheve ved innføringa av eit proporsjonalitetsprinsipp.

Ein berande tanke bak utforminga av reglane om administrativ inndraging er såleis at reglane og den måten ein handhevar reglane på, skal påverke framferda til fiskarane i ei retning som støttar opp under eit ønska uttaksmønster og ei berekraftig forvaltning. Det vart også framheva ved innføringa av heimelen til administrativ inndraging, der det i Ot.prp. nr. 39

(1975-76) vart uttala at det var eit stort behov for reglar om ulovlege fangstar, både av preventive og praktiske årsaker.

Konsekvensane av å innføre eit proporsjonalitetsprinsipp ved administrativ inndraging av fangst vil difor vere eit steg i feil retning i høve til det som er formålet med havressurslova, å sikre ei samfunnsøkonomisk og berekraftig forvaltning av dei viltlevande marine ressursane, og å medverke til sysselsetjing og busetjing langs kysten.





